

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Subotica, VASÁRNAP, 1923 december 16.

341. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58, Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kraljeva Aleksandra-útica 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kraljeva Aleksandra-útica 1 (Lolbach-palota)

Az otffelejttett silbak

A kisantant konferenciája megint össze fog ülni s megint a magyar ügy szerepel a tárgyszorozaton. Öt év történelmének száguldó üteme után még mindig ott tart Közép-Európa diplomáciája, hogy konferenciát hív össze s a magyar ügyet tárgyalja. A magyar belpolitika azóta átment már a szivárvány minden színén s a baloldali extremistáktól a jobboldali extremistákig elvezető valamennyi politikai hangulat képviselői voltak már hatalmon. A kisantant képviselői minden alkalommal konferenciáztak és mérlegelték a helyzetet. A határok egyformán le voltak zárva mindig, a közlekedés egyforma akadályokkal küzdött mindig, a telefonösszeköttetés egyformán megszakadt volt mindig, az utasokat a határon levették mindig — a jámbor szemlélő elképedve kérdezi, minek kellett megtartani azt a sok konferenciát, ha soha olyan határozatot nem hoztak s soha olyan intézkedést nem tettek, mely Közép-Európa népeit függetleníteni tudta volna annak a türelmetlenségnek és idegességnek nehéz következményeitől, a mellyel az új határokon a hivatalos politika keresztül néz. Azt hisszük, a kisantant államférfiai maguk tiltakoznának legjobban az ellen, ha valaki a kisantant rendeltetését, feladatát, célját a *rendőri ellenőrzésben* jelölné meg. A tények mégis azt mutatják, hogy a kisantant államai valóságosan és ténylegesen csak egyetlen-egyszer akartak Magyarországot belügyeinek közvetlen intézésébe résztvenni s ebben az egyetlen esetben — a Károly puccskisérlet idején — sem volt semmi eltérés a kisantant kormányainak s a magyar kormányának szándéka között.

Nem akarunk a mai magyar belpolitikai események felett bírálatot mondani s szigorúan kitartunk amaz álláspont mellett, hogy az emberi érdeklődésen túl az SHS. királyság magyarságát a magyarországi események csak külpolitikai vonatkozásban foglalkoztathatják. Nem vétünk ennek az álláspontnak kötelezéseit ellen, ha kifejezést adunk annak a meggyőződésünknek, hogy a Magyarország felől várható támadások jelentőségének tulbecsülését jelenti az a politika, mely ma is éppennyug a rendőri ellenőrzésre szorítkozik, mint a különítményeknek s a revansjelszavaknak tobzódó uralma alatt. Ma már Közép-Európa népét más problémák gyötrik, más vágyak fűtik s más gazdasági kérdések foglalkoztatják, mint a

magyar irredentizmus kérdése. Az a rendkívüli erő, ami a kisantant államainak tekintélyében, gazdasági és katonai felkészültségében megnyilatkozik, már rég külön foglalkoztatást, magasabbrendű célt s nemesebb feladatot követel ennek az államszövetségnek, mint a silbakolást a magyar határokon. Ennyi erővel, ennyi hatalommal döntő sulyal lehetne beleszólni Európa ügyeinek intézésébe, szinte diktatorius módon lehetne megszabni az orvoslás módját s az igazi, a mindenki által kívánt rendnek utját. Európa fiatal, egészséges, krónikus problémák nélküli államainak falanxát lehetne kiépíteni a kisantant államaiból, meg lehetne alkotni az új európai nagyhatalmat, melynek nincsen

olyan égető problémája, mint Angliának a munkanélküliség s mely nem a német jóvátételre építi föl jövődjét, mint Franciaország. És a diplomácia nagy mesterei, ahelyett hogy a nemzetek békéjét teremtenék meg s a jobb jövődjének vetnék meg ágyát, csak konferenciáznak s a rendőri ellenőrzés módja felett tanácskoznak.

Régi anekdoták szólnak arról, hogy a hadtestperancsnokok lakásai előtt az ott felejtett silbakok még akkor is ott strázsáltak, a mikor már rég elköltözött kincstári lakójuk. Attól tartunk, a kisantant államszövetsége is ilyen otffelejtett ör lesz, ha még sokáig kitér a megváltozott idők megváltozott feladatainak vállalása elől.

Nemzetiségi vita a szkupstinában

A kisebbségi jogokkal szemben egységes minden párt

A szkupstina ma tárgyalta a tizenkettődekről szóló törvényt. A költségvetési törvény tárgyalása alkalmul szolgált dr. Krafftnek, a német-párt elnökének, hogy viszszaütássa azokat a vádakot, a melyeket különösen a szlovén klerikálisok részéről intéztek a németek ellen s ezzel az alkalommal foglalkozott a németek s általában a nemzeti kisebbségek helyzetével.

A parlamenti pártok gondolkodására jellemző, hogy dr. Krafft konciliáns és mérsékelt beszéde a közbeszólások egész viharát váltotta ki. Még azok a képviselők is, akik a vajdasági választók előtt büszkén szokták hangoztatni, hogy ők német főiskolán tanultak s mennyire szeretik és méltányolják a németeket, szembehelyezkedtek dr. Krafft beszédével, aki egyforma jogokat követelt a nemzetiségeknek s rámutatott, hogy e jogokat nemzetközi szerződések garantálják. Azok, akik nem jártak német — főiskolákra, természetesen még hangosabbak voltak, mint a főiskolát végzettek.

Krafft beszéde

A parlament délutáni ülésén dr. Krafft István, a német-párt elnöke volt az első szónok. Beszéde elején az általános kisebbségi politika alapelveiről beszélt. Kifejtette, hogy a német-párt az alkotmány alapján áll és az abban garantált jogokhoz ragaszkodik. Rámutatott arra, hogy a német párt és általában a német lakosság az állammal szemben a teljes lojalitás alapjára helyezkedett és politikájának alapfeltétele az államhoz való hűség, amit éppolyan fontosnak tart, mint a nemzetiségéhez való ragaszkodást.

Kitért ezután Zsebot klerikalisszállításokat a SHS. királyságnak.

képviselőnek a pénzügyi bizottság ülésén elhangzott gyanúsításaira. Azt állította Zsebot képviselő — mondotta — hogy a kormány olyan elemeket favorizál, amelyek az állam ellenségei és különösen a német képviselőkre célzott ezzel. Említette Zsebot azt is, hogy a német képviselők pángermán körökkel érintkeznek és Beogradban is titkos összejöveteleket tartanak. Ezzel szemben Krafft dr. rámutatott arra, hogy a német párt egész politikájának az alapja a szerbekkel, horvátokkal és szlovénekkel való megegyezés, de ez nem jelentheti azt, hogy ne legyen a német nemzetiségű állampolgároknak mozgási szabadságuk és hogy megakadályozzák az érintkezést az egész világgal, különösen kulturális tekintetben. Nem lehet pángermán agitációnak nevezni azt, hogy Schauer képviselő graci tartózkodása alkalmával látogatást tett abban a diákszövetségben, amelynek azelőtt tagja volt és ott előadást tartott. Ennek a szövetségnek nagyrészt jugoszláv állampolgárok a tagjai. (Mozgás a radikális és demokratapártban.)

A pángermán körök

A demokraták közbeszólására Krafft a következőket felelte:

— Mi nem követelünk mást, csak az alkotmány végrehajtását. Zsebot képviselő ur egyébként szemünkre vetette azt is, hogy hogy érintkezést tartunk főnn beogradi pángermán körökkel. Ez alatt valószínűleg a beogradi német követséget kell érteni. Be kell ismernem, hogy jártam, két ízben is, a német követségen. Egyik látogatásom akkor történt, amikor híre érkezett, hogy Németország beszünteti a jóvátételi

Mint hogy ezt rendkívül károsnak tartottam az országra nézve, felkerestem von Keller német követet, akiről köztudomásu, hogy lelkes barátja Jugoszláviának és felvilágosítást kértem tőle a hirre vonatkozólag. A követ megnyugtató választ adott és kijelentette, hogy az ideiglenes beszüntetése a szállításoknak nem fog súlyos következményekkel járni Jugoszláviára. Ezt a látogatásomat az ország érdekében tettem. Másodszor azért mentem el a követhoz, hogy információt kérjek: melyik német vidékek számára legsürgősebb a segítő-akció? Ez iránt az egész művelt világ érdeklődött Oroszországtól kezdve és amikor nyomorgókon és szenvedőkön segítetttem, csak emberi kötelességemet teljesítettem.

Setyerov: Önnek nincs keresni valója a német követségen! Forduljon a kormányhoz, ha a német követségtől akar valamit és érdeklődjön a kormány utján.

Krafft: Furcsa felfogásuk van az uraknak a parlamentarizmusról.

Trumbics: Jobb mint a magáé! Krafft dr. ezután levelezését, a melyet a német követséggel a segélyakció ügyében folytatott, letette a Ház asztalára, hogy bárki szabad betekintést nyerjen abba.

Védik-e a kisebbségeket a nemzetközi szerződések

Az incidens után Krafft válaszol Zsebotnak arra a támadására, hogy a németek azért támogatják a kormányt, mert az államérdek és a szláv szempontok rovására kaptak koncessziókat. Rámutat arra, hogy azok az engedmények, amelyeket a kormány eddig a németeknek tett, korántsem hozták a németeket abba a helyzetbe, hogy teljesítve látnák az alkotmánynak az állampolgári egyenlőségről szóló szakaszait. Figyelmezteti a szlovén képviselőket, hogy gyűlölködő sovinszta politikájuk mennyit árt az Itáliában élő Szlovéneknek, akik ugyanolyan helyzetben vannak, mint a németek Jugoszláviában.

A szlovének részéről itt újra heves közbekiáltások történnék. Miért üldözik a szlovéneket Ausztriában?

Krafft azt válaszolja, hogy ha a szlovéneknek Ausztriában panaszuk van, forduljanak a Népszövetséghez.

A demokraták részéről tör ki erre vihar. Setyerov, Lukinics és mások azt kiabálják Krafft felé: Ön hazaárulásra biztatja az ausztriai szlovéneket.

Krafft: A Népszövetséghez fordulni nem lehet hazaárulás, mert a nemzetiségek jogai nemzetközileg vannak garantálva.

Pribicsevics: Nincsenek! Krafft: Erről lehet kétféle vélemény. Az én véleményem szerint igenis azok a nemzetközi szerződések, amelyek alapján az utódáll-

mok létrejöttek, a nemzetiségek jogait is garantálják. Demokratikus és becsületes politikusok közt azonban nem lehet ellentét abban a tekintetben, hogy nemzetközi szerződések nélkül is garantálni kell minden államnak azt, hogy a nemzetiségek egyenlő jogokat élvezzenek és bantatlanul élhessenek. Remélem, hogy a jugoszláviai németek nem lesznek kénytelenek nemzetközi fórumokat igénybe venni, hogy az alkotmányban biztosított jogukat érvényesítsék. Zsebotnak a vádjára, hogy a németek különböző nagy koncessziókat kaptak Szlovéniában, kijelenti, hogy ez az állítás éppen olyan komolytalan, mint a többi vádak. Azt Zsebotnak is tudnia kell, hogy az iparendelvényhez megfelelő előfeltételek mellett minden állampolgárnak egyformán joga van. Hosszasan foglalkozik a költségvetési tizenkettedeknek, a rendkívüli adópótlékokra és a robotmunkára vonatkozó rendelkezéseivel. Több esetet sorol fel annak bizonyítására, hogy a német lakossággal szemben úgy a pótdadók kivetésénél, mint a robot kirovásánál igazságtalanul járnak el. Kijelenti, hogy ilyen viszonyok mellett nem áll módjában a német pártnak, hogy a költségvetési tizenkettedeket elfogadja és ezért a párt a javaslat ellen fog szavazni.

Krafft dr. szavait nagy érdeklődéssel hallgatta az egész Ház. A beszéd egyes részletei viharos jeleneteket váltottak ki a parlamentben és a szónoknak izgalmas szóbeli összetűzése támadt Szokics képviselővel, amely incidens csaknem tettlegességgé fajult. A következő szónokot, Miletics Sztanko földművespárti képviselőt és a többi felszólalókat már csak kevesen hallgatták végig, mert a képviselők legnagyobb része a folyosóra sietett, hogy Krafft dr. beszédéről tárgyaljanak. A radikálpárt megütközéssel fogadta a beszédnek azt a részét, amelyben a német párt elnöke bejelentette, hogy pártja a kormány javaslatát ellen fog szavazni.

Temetés után

Irtó: Aradi-Szabó István

Két gyászruhás férfi ült a dolgozószobában; a férj és a legjobb barátja. Egy-mással szemben ültek, fekete borítójukban, könyöküket a combjukra nyomták, szomorú, megkuszált arcukat remegő öklük közé szorították, s úgy bámulták, meredten, a párkányt. Valami irtózatot csend öntött el a két férfit, s az egész szobát körül, talán a jelkükből kiáradó gyász csöndje, vagy talán a délután eltemetett halott ajkának ittmaradt némasága. Még a villanykörte is csöndes, fénylő, szomorú csöndet sugárzott rájuk. Ezt a rettentő hallgatást a deressedőhajú, koravénarcú férj ölte meg, amikor a szíve tövéből felszakadó fájdalommal, mintegy önmagának, mormogta sóhajosan:

— Hát eltemettük....

Barátja, aki alakjában, arcában az ifjúság minden kincsével ékeskedett, tragikus visszhangként sóhajtott utána:

— Eltemettük....

A férjből most hirtelen nagy, fekete zokogás robbant ki. Összerogyva a fötőj süppedt ülésben, zokogott, mintha egy világot siratna el. A barátja ránézett, s fájdalmas könyörgő hangon kérte:

— Ne sirj, Péter....

De a férj tovább sirt, áradt, zudult, dőlt belőle a zokogás.

A barátja néhány pillanatig még hallgatta a zokogása komor muzsikáját, aztán hirtelen feldobta nyulánk, karcu testét a székből, s dühös, parancsoló hangon ordított rá:

A beszédet a demokraták is hűvösen fogadták azok miatt a kijelentések miatt, amelyekben Krafft dr. a nemzetiségi kisebbségeknek a nemzetközi szerződésekben garantált jogaira hivatkozott. Munkatársunk előtt több demokrata képviselő kijelentette, hogy Krafft dr. ezzel a beszédével sokat ártott a németeknek.

Zsebot vádjai

Krafft beszéde után Zsebot képviselő emelkedett szólásra és kijelentette, hogy Krafft Grácban résztvevő egy irredenta-egyesület tanácskozásain és hogy a német képviselők egy Braun nevű németországi agitátorral tárgyaltak. Braun propaganda uton volt Jugoszláviában. Krafft közbeszólt:

Részleges kormányválság

Megszavazták az új tizenkettedekről szóló törvényt

Beogradból jelentik: A parlament szombati ülésén megkezdtek a költségvetési tizenkettedek általános vitáját, elsősorban felolvasták a többségi és kisebbségi jelentést, amely utóbbiban az ellenzéki pártok kijelentik, hogy nem szavazzák meg a javaslatot, mert a pénzügyminiszter egyetlen módosító javaslatukat sem fogadta el.

A pénzügyminiszter expozéja

Stojadinovics pénzügyminiszter indokolta meg ezután a költségvetési tizenkettedek betérjesztésének a szükségességét, aminek főoka, hogy a költségvetés még nincs kész. A javaslat lényegében nem különbözik az eddigi tizenkettedektől, csak a tisztviselők fizetésére van nagyobb összegű előirányozva. A rokkantságélyre vonatkozólag a pénzügyminiszter kijelentette, hogy azoknak a kiutalása már rendszeresen folyik. Elégedetten konstatálta, hogy az állami jövedelmek mindinkább növekednek. Az adópótlékok és egyenes adók az utolsó tíz hónap alatt szép eredményre vezettek. A legutóbbi tíz hónapban 540 millió dinár egyenes adó folyt be, vagyis 119 millióval több, mint a múlt év-

— Semmiféle Braunt nem ismerem. Ez hazugság. Ugylátszik Zsebot nem akarja, hogy a németeknek iskoláik legyenek.

Zsebot: Amíg a szlovéneknek nincs, addig a németeknek se legyen.

Teubel: Milyen alapon kívánja ezt?

Ezután Krafft hangoztatta, hogy a kisebbségek jogait nemzetközi szerződések biztosítják. Majd az állítólagos Braunról beszélt és kijelentette, hogy erről az emberről most hall először. Bizonyítékokat követel Zsebottól. Tiltakozott Zsebot gyanúja ellen, amely szerint a német képviselők külföldi útját, diplomáciai jelentőségűnek minősíti.

ben. Emelkednek a monopoljövédelmek is. A javaslat változtatás nélküli elfogadását kérte.

Kremzar klerikális ezután az elégedetlenség okait fejtegette, amely a népben a kormány politikájával szemben észlelhető. A nép kívánságaira nagyobb figyelmet kell fordítani és respektálni kell a horvát és szlovén népek minél szélesebbkörű autonómiára vonatkozó követelését.

Mirkovics Pero demokrata szerint az állandó költségvetési tizenkettedek a parlament szuverenitását sértik. A minisztertanács úgy dolgozik, ahogyan akar és nem törődik a parlamenttel, amely így elveszti autoritását. Követelte a miniszteriumok számának a redukálását, majd szót emelt a rendőrségi terror ellen.

A parlament további ülése folyamán több szónok foglalkozott a javaslatlalt, végül is a tizenkettedekről szóló törvényjavaslatot a szűkségűre úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadta.

Lemondó miniszterek

A kormány rekonstrukciójának kérdése élénken foglalkoztatja a parlamenti köröket. Az eddig lemondott két miniszteren kívül valószínű-

leg még több miniszter fog lemondani. Az eddigi hírek szerint Vuicsics belügyminiszter és Simonovics agrárminiszter lemondása várható.

A kormány rekonstrukciójával kapcsolatban Pasics miniszterelnök nehéz feladat előtt áll, mert a megüresedett tárcák betöltésére sok jelölt van. Valószínű azonban, hogy a parlament karácsonyi szünete alatt sikerül megoldani a kormányrekonstrukciót.

Aközgyűlési határozatok

sorsa

Pletikoszics főispán nyilatkozata

Néhány napokkal ezelőtt közölte már a Bácsmegeyi Napló, hogy Pletikoszics András dr. főispán még e hét folyamán Beogradba utazik, hogy a belügyminisztériumban eljárjon a tisztviselők tizenharmadik havi fizetése ügyében. A főispán pénteken este el is utazott és magával vitte a közgyűlési határozatokat, hogy a belügyminisztériumban jóváhagyassa. Tekintettel arra, hogy a határozatok közül több sürgős természetű, Pletikoszics főispán igyekszik elérni, hogy a jóváhagyás még karácsony előtt megtörténjék.

A városi tanács különösen a tizenharmadik havi fizetés ügyét szeretné még az ünnepek előtt elintézni, hogy a tisztviselők ajándékát minden zavar nélkül kiutalhasa. Erre vonatkozólag Pletikoszics főispán orientálódni is fog a belügyminisztérium álláspontja felől és esetleg pozitív választ is fog hozni. Kedvező ígérlet esetén a város nem fogja bevélni a határozatok jóváhagyását, hanem Novisad és Becskereket példájára előlegesen ki fogja utalni a pénzt, mert éppen erre a célra rendelkeznek a szükséges nyolcszáz ezer dinárral.

Pletikoszics főispán beogradi tartózkodása alkalmával az agrárminisztériumot is felkeresi, ahol ismét tárgyalásokat fog folytatni a lefoglalt városi földek ügyében és megsürgeti a lefoglalt földekről szóló kimutatás elkészítését.

A főispán beogradi utjáról valószínűleg csak hétfőn este fog visszaérkezni.

— Ne bögi már! Elég volt!!

A férjet e brutális szavak kicibálták fájdalma mely alétságából, s felgorgva, barátja arcába bámult, kérdőn:

— Hogy' beszélsz te velem?! Mit mondtál?!

— Azt, hogy ne sirj már! Nem tudom nézni!

— De engedj meg, — kiáltotta induló haraggal a férj — van okom és jogom sirni és annyit, amennyit akarok, mikor ma délután temettem el a feleségemet!...

— De legalább előttem ne sirj, mert az bánt engem!

— Hogyan?! — csodálkozta kerekre táglult szemmel a férj. — Te, a legjobb barátom, házam legkedvesebb, állandó vendége, te nem érted meg az én nagy fájdalmamat, gyászomat?!

A legjobb barát elhatározóan lépett kettőt előre, aztán olyan kézmozdulattal, mintha a szíve tájáról nagy terhet tépne le és dobna el, kiáltotta:

— Mit érdekel engem a te fájdalmad, a te gyászod?! Engem az én gyászom érdekel, mert Cecil az én halottam!

— Mi?! Micsoda?! — hűledezett bamba arccal a férj. — A te halottad — ?!

— Ne játszd az ostobát, kérlek! Azért nem tudom nézni, ha sírsz, mert nekem kellene sirnom, jajgatnom, zokognom, lekaparnom fájdalmamban a csillagokat, kiirtanom a fél világot — ?!

— Te!! üvöltötte a férj és szemében a düh két lángjával a barátja elé ugrott. — A szeretőd volt?!

A barát fölényes erejének tudatában meg sem moccant, nyugodtan, gunyos göggel dobta oda a férjnek:

— Az! A szeretőd volt! Milyen bölcs

vagy, hogy végre eltaláltad!

A férj majdnem leszédült a lábáról. Tenyerével a homlokát dörzsölgette, s úgy motyogta, félig síró hangon:

— Az nem lehet!... Az nem lehet!... Cecil a te szeretőd!!... Én egy imádtam őt, mint egy angyalt, mint egy Madonnát!...

A barátban új dühbombák robbantak:

— Ugyan menj a te angyalaiddal és Madonnáiddal! Inkább imádtad volna egy, mint földi asszonyt szokás!

A férj, mintha a taglóval vágta volna föbe, kissé hátratartorodott és fájdalmasan hörgögte:

— Igen... Te vagy a fiatalabb... Mind a ketten fiatalok voltatok... De — s most ismét ordítani kezdett — miért tartottatok a viszonyokat titokban?!

Miért nem mondtátok meg nekem?! Én azt mondtam volna: »Jenő, Cecil, ha szeretitek egymást, legyenek egymáséi, — én félreállok«....

— Hazudsz! Cecilt folyton azzal ijesztetted, ha valakibe beleszeretne, megölné Cecilt is és a valakit is!

— Jó, hogy eszembejuttattad! — kiáltotta örömtől ragyogó arccal a férj. — Igen! Ugy van! Azt mondtam Cecilnek! És talán meg is öltém volna a csábítóját! Hiszen ki hitte volna, hogy te légy a csábítója?!

— Nem kellett elcsábítani. Szerettem és szeretted.

— Gazember!! — dörrent a férj válasza.

— Ezért felelni fogsz! — üvöltötte a barát, öklét rázva a férj felé és menni készült.

— De gazember és gazember és ezer-

szer gazember!! — ordította a férj s egészen közel lépett a baráthoz. — Ha nem vagy gazember és meg nem mondd most, a temetés után, hogy a feleségem, míg élt, a szeretőd volt, én halálomig szerelemmel, kegyelettel gondoltam volna rá! De így meg van mérgezve, meg van ölve az emléke, a kegyeletem, az egész életem!...

— Mit tehetek én róla, hogy engem szeretett és nem téged! — mormogta pirult zavarban a barát.

— Az előbb nagyon őszinte voltál, anélkül, hogy kértelek volna rá. Most kérlek, mondd meg őszintén:

— Ki az apja Jánoskának?! Én vagy te?!

— Te, mondotta komolyan a barát.

— Gazember! Hazudsz! — ordította a férj. — Majd mindjárt megtanítalak őszinteségre!!

Az íróasztalhoz ugrott, föltépte a fiókját, s egy browning-revolvert ragadott ki belőle. És a barátja felé rohant.

— Ki a Jánoska apja?

— Jánoska a te fiad. Esküszöm! — mondotta halkán, de mégis határozottan a barát, s az arca sárga volt és az ajka remegett.

— Hazudsz! Gazember!! — csattant a férj hangja és a revolver ravasza. A barát hangtalanul elvágódott a padlón.

Az ajtón dörömböltek és sikoltózó női hangok szurtak a levegőbe. A férj ajtót nyitott. A temetésre jött rokonság ömlött a szobába. Egyik hölgyrokona Jánoskát vonszolta sirva a férj elé:

— Mi lesz most a fiaddal?... A férj apatikusan mormogta:

— Ez a fiu elvesztette az apját...

Január 1-én nyílik meg a Suboticei Lloyd kereskedelmi tanfolyama

Szabadlyceumi előadásokat is tervez a Lloyd

A Suboticei Kereskedők és Gyárosok Egyesülete, mint már megirtuk, kétszer kénytelen volt esti kereskedelmi tanfolyamának megnyitását a jelentkezők kis száma miatt elhalasztani. A kereskedelmi alkalmazottak ugyanis, akiknek számára a tanfolyamot rendezték, magának találták a havi 50 dináros tandíját és így mindeddig csak negyvenen irakoztak be a tanfolyam előkészítő és első osztályába.

A Lloyd iskolai bizottsága legutóbbi ülésén foglalkozott a kereskedelmi tanfolyam kérdésével és elhatározta, hogy a kereskedelmi alkalmazottak számára meg fogja könnyíteni a tanfolyamon való részvételt és ezért az előkészítő osztály hallgatói számára teljesen ingyenesé teszi az oktatást, az első osztály tandíját pedig havi 50 dinárról 25 dinárra szállítja le. Az oktatás költségeit így csaknem teljes összegében a Lloyd fogja fedezni. Elhatározták továbbá, hogy a jelentkezők határidejét december 31-ig meghosszabbítják és a tanítást január 1-én megkezdik. Ebben az évben csak az előkészítő kurzust és az első osztályt nyitják meg, két-két párhuzamos osztállyal. Az eddigi kétszemesre való tekintettel a tanítás összevont tananyaggal június 30-ig tart. Az előkészítő tanfolyam oktatói Micity tanfelügyelő s egy suboticei iskolaigazgató lesznek, az első osztályban pedig a felső kereskedelmi iskola tanárai tartanak előadást.

A Lloyd vezetősége ezenkívül elhatározta, hogy a téli hónapokban szabadlyceumi előadásokat fog rendezni tagjai számára szerb és magyar nyelven az aktuális kereskedelmi, pénzügyi és vámkérdésekről és egyéb gazdasági problémákról. A szabadlyceumi előadások tartamára a legjobb szakembereket fogják felkérni.

Marosvásárhely lett az erdélyi irodalmi olimpiász győztese

Tabány Géza, Osvát Kálmán és Szombati-Szabó István nyerték el a kitűzött jutalmakat

Kolozsvárról jelentik: Az Erdélyi Irodalmi Társaság legutóbbi választmányi ülésén — amelyen Dózsa Endre elnökölt — foglalkozott a Kolozsváron lefolyt irodalmi olimpiász eredményével, fölolvastuk annak a háromtagú zsűrinek a jelentését, amelyet abból a célból küldtek ki, hogy megállapítsa, az olimpiáson résztvevő városok közül melyik muzsa nyújtott — irodalmi szempontból — legkülönbet. A jelentés, amelyet a zsűri vezetője: Kuncz Aladár szerkesztett, Marosvásárhelynek ítélte oda a pálmát, a marosvásárhelyi írók estélyét tartotta a legjobbnak és művészi szempontból a legkifogástalanabbnak. Egyénileg három író megjutalmazását indítványozta a választmány és pedig a marosvásárhelyi csoportban: Osvát Kálmán, a nagyváradiai közül: Tabány Géza, az aradiak és bánátiak közül: Szombati-Szabó István, akik — a zsűri véleménye szerint — az irodalmi olimpiáson a legnagyobb sikerrel szerepeltek.

A zsűri előterjesztését az Irodalmi Társaság választmánya minden pontjában jóváhagyta és el-

fogadta. A határozat értelmében Marosvásárhely remekművű antik ezüstkupát kap, mint az olimpiász győztese, az egyes írók pedig 2000 lei jutalmat. A választmány kimondotta, hogy a győztesnek ítélt serleg vándordíj jellegű, mely csak addig marad Marosvásárhely birtokában, míg most már Maros-

vásárhelyen új irodalmi versenyen más város el nem nyeri tőle. Az írók számára kitűzött jutalmat azonnal folyósította a társaság, a vándorkupát azonban csak január 13-án, fölolvásó diszközgyűlésen fogják átnyújtani a marosvásárhelyi Kemény-Zsigmond-társaság megbízottainak.

A francia szocialisták Poincaré ellen

Németország új jóvátételi javaslatot tett

Párisból jelentik: Poincaré pénteken kihallgatáson fogadta Holics párisi német ügyvivőt, aki a német kormány nevében előterjesztést tett a Ruhr- és Rajnavidék gazdasági és politikai likvidálásáról, valamint arra vonatkozólag, hogy a jóvátételi tárgyalásokat bizonyos feltételekkel újból megkezdjék.

A francia diplomáciai körök szerint a francia kormány örömmel üdvözli Németország lépését. Azt beszélik, hogy ezzel a lépéssel, mely a német kormány békeszeretét dokumentálja, Poincaré helyzete megerősödött és egyúttal győzött az a felfogás, hogy a jóvátételi bizottság illetékes csupán a vitás kérdések elintézésére.

Párisból jelentik: A francia ka-

mera legutóbbi ülésén Bum Leo a szocialisták vezére, éles támadást intézett Poincaré jóvátételi politikája ellen. Kijelentette, hogy a francia kormány Ruhr-politikája vezetés hibákat követett el, amelyek Franciaország érdekeit is érintik. Hangsúlyozta, hogy Poincaré már megbuktatta Lloyd, Georget, Bonar Lawot, Stanleyt, Baldwin, Cunot és Siresemanat. Ideje már, hogy megállásra kényszerítsék. Számot vetett-e Poincaré — mondotta — a legutóbbi angol választások eredményével s számolt-e azzal, hogy az angol kormányváltozás esetén Franciaország teljesen egyedül marad a politikával, amely megsemmisített Európában minden demokratikus erőt, boldogulni akarást és nemes építő szándékot.

Megbukott a magyar kölcsön-akció?

Párisi jelentés szerint a népszövetség áprilusra halasztotta a döntést — Pánik Budapesten a kölcsön meghiusulása miatt

Budapestről jelentik: Szombaton délelőtt az a hír terjedt el a fővárosban, hogy a magyar kölcsön-akció megbukott, mégpedig olyan formában, hogy a népszövetségi tanács Csehszlovákia, illetőleg Anglia tiltakozása miatt újból elhalasztotta a döntést. Hír szerint

Anglia megtagadta hozzájárulását ahhoz, hogy a zálogjogok feloldásával lehetővé tegyék a magyar kormány számára külföldi kölcsön főlvetelét.

A hangulat a politikusok között rendkívül pesszimista volt, a parlament ülésén üres padok előtt beszéltek a szónokok, mert a képviselők nagyobbik része a folyosón vitatta meg a kölcsönügy párisi tárgyalásáról érkező híreket.

Déltájban Vass József helyettes-miniszterelnök magához kérte a sajtó képviselőit és bár megnyugtató kijelentéseket igyekezett tenni előttük, nem titkolta el, hogy valóban érkeztek riasztó hírek a párisi tárgyalásokkal kapcsolatban, de — a helyettes miniszterelnök szerint — csupán osztrák tőzsdemanóverről volt szó. Elmondotta Vass József az újságíróknak azt is, hogy

a magyar kiküldötteket Párisban valóban nem fogadta barátságos hangulat és ennek előidézésében nagy része van a magyar fajvédők kölcsönellenes agitációjának.

A magyar kölcsön ellen nagyarányú külföldi propaganda dolgozik s ebbe az akcióba hatásos érvként azokat a magyar sajtóközleményeket és parlamenti beszédeket is bekapcsolták, amelyek azt akarják feltüntetni, hogy a magyar közvélemény előtt nem népszerű a külföldi kölcsön. Ezek a fajvédők szellemi termékek különös formában kerültek az illetékes külföldi tényezők elé. Az történt ugyanis, hogy a magyar kölcsönrel foglalkozó albizottság tagjainak egy francia revüit adtak át az utóbbi napok egyikén. Ebben a revüben francia nyelvre lefordítva

bőséges terjedelemben szerepelnek a kölcsönellenes magyar hírlapi cikkek és a fajvédők képviselőinek a népgyűléseken és a nemzetgyűlés plénuma előtt elhangzott beszédei. Ilyen körülmények között csak természetes, hogy izgalmassá fokozódott a hangulat a parlament folyosóján s éles kifakadások hangzottak el az ébredők és fájvédők ellen, akik a fentebb említett esetben alkalmat adtak a magyar ügy diszkreditálására.

A délelőtti hangulat és érdeklődés délutánra is áthúzódott s főleg akkor támadt nagy élénkség a parlamenti folyosón, amikor híre terjedt, Tabakovics Dusan, a devizaközponc vezetője a parlament épületébe érkezett. Néhány perccel később Kánya Kálmán a külügyminiszter helyettese is ott termelt s csakhamar együtt voltak a kabinet összes tagjai, akik közül Bud János és Vass József már hosszabb idő óta tanácskoztak Scitovszky Béla nemzetgyűlési elnökkel. Mikor azután Vértessy Sándor pénzügyi államtitkár is megjelent, a helyettes miniszterelnök a pénzügyminiszter szobájába vonult be minisztertanácsával és az említett szakemberekkel. Bizalmas megbeszélés kezdődött este félhat óra tájban, amely körülbelül egy óra hosszat tartott. Sok képviselő érdeklődött az értekezlet folyamán, miről is lehet szó bent a négy fal között, de hír egyáltalában nem szivárgott ki, ami még mozgalmassabbá tette a folyosó életét. Este félnyolc után néhány perccel véget ért a konferencia. Scitovszky Béla a sajtó képviselőinek a következőket mondotta:

— Teljesen bizalmas jellegű volt tanácskozásunk s így arról természetesen nem nyilatkozhatom.

Mikor megkérdezték, hogy a külföldi kölcsönrel kapcsolatban tanácskoztak-e, a nemzetgyűlés elnöke így válaszolt:

— Sok mindentéle kérdéssel tanácskoztunk.

Vass József helyettes miniszter-

elnök a nyilatkozattétel elől elzárkózott.

Az elterjedt hírekkel kapcsolatban a magyar kormány hivatalos közlést adott ki, amely így hangzik:

Bécsben tegnap azt a szenzációs hírt terjesztették, hogy a magyar kölcsön ügyében Párisban folytatott tárgyalások meghiusultak. Hivatalos helyen, ahová a Magyar Távirati Iroda felvilágosításért fordult, ezt a hírt a leghatározottabban megcáfolták és teljesen légből kapott rosszakaratu koholmánynak jelentették ki, amelynek célzatossága nyilvánvaló. Ugyanezen a helyen hozzátették még, hogy a kölcsönügyben a tárgyalások programszerűen folynak.

A hivatalos közleménnyel éppen ellentétes az a távirat, amelyet Márkus Miksa kormányfőtanácsos, aki Bethlen István gróf kíséretében utazott Párisba, küldött lapjának, a »Magyar Hírlap«-nak. A távirat szerint

a népszövetségi tanács a magyar kölcsönügyben arról folytat tárgyalásokat, hogy ezúttal ne foglalkozzanak érdemben a kölcsönüggyel, hanem halasszák tárgyalását a jövő év áprilisára.

Mint hogy Márkus Miksa nem küldhette el táviratát Bethlen István gróf miniszterelnök tudta és jóváhagyása nélkül, ez a párisi távirat is hitelesnek tekintendő, esetleg még hitelesebbnek is, mint a budapesti kommünké.

Ellenzéki körökben arról beszélnek, hogy Benes Ede dr. csehszlovák külügyminiszter lépéseket folytatott és nem is siker nélkül abban az irányban, hogy a kölcsönügy tárgyalásánál a Habsburg-kérdés újból napirendre kerüljön, ezt a hírt azonban még nem erősítették meg.

A magyar kölcsön ügyében Budapesten elterjedt pesszimista hírekkel szemben kedvezőbb színben tünteti fel a helyzetet az alábbi párisi távirat, amely szerint a népszövetségi tanács mégis megkezdte a magyar kölcsönügy tárgyalását:

— A magyar kölcsönben kiküldött albizottság pénteken tartotta első érdemleges ülését, amelyen Magyarországot Bethlen, Kállay és Korányi képviselték. A tanácskozáson a hangulat kedvező volt Magyarországra nézve, a megbeszélések igen lojális mederben folytak. Az albizottság végleg megállapította annak a politikai nyilatkozatnak szövegét, amelynek tartalma nagyjából fedi az osztrák politikai nyilatkozatot. A magyar jegyzőkönyv az osztrák nyilatkozattól csak kisebb módosításokkal tér el, de nem lépi túl azokat a szempontokat, amelyeket a népszövetség Ausztria kölcsönügyében alkalmazott. A nyilatkozat értelmében a nagyhatalmak garantálják Magyarország szuverenitását és egyszersmint garanciát vállalnak az ország területi épségéért is, csupán azt kötik ki, hogy Magyarország tartózkodjék olyan akcióktól, amelyek a szomszéd államok kormányaiiban bizonytalanságot ébresztenek.

SILD JÓZSEF

férfi és női kalapipar

SUBOTICA

Csárka-piac

Mindenemű kalapokat fest, tisztít és átalakít a legújabb divat szerint.

Bécs még mindig loyális

Monarchista demonstráció egy bécsi mulatóban

Bécsben minden kávéházban, mulatóban, egyetlen téma van: az osztrák korona stabil, visszatérnek a régi békeállapotok. Annnyira teljes a béke évek hangulata a hajdani császárvárosban, hogy újra éléd a régi bécsi lojalitás s zeng az éljen minden főherceg felé. Főhercege azonban már kevés van Bécsnek, az egyetlen Habsburg, aki ott lakik Ferenc Szalvátor s az ő szeméye most a bécsiek monarchista hódolatának tárgya.

A Ronacherben mostan *Wien gib acht!* címen egy látványos revüt játszanak, amelynek keretében néhány színész a Deutscheimsterek, a régi bécsi háziezred egyenruhájában jelenik meg a színpadon. A Ronacherben megjelent Ferenc Szalvátor főherceg is, akit nem tiltottak ki Ausztriából, mivel letette az esküt a köztársaságra. Amikor a Deutscheimsterek öltözött színészek megjelentek a színpadon, a közönség egy része, amely Ferenc Szalvátor főherceget felismerte, viharosan éljenezni kezdte a Habsburg-dinasztiát és a helyreállítandó monarchiát. Ferenc Szalvátor főhercegnek a spontán monarchista tüntetés szemmeláthatólag rosszul esett, mivel csakhamar eltávozott a mulatóból.

Érdekes, hogy erről a színházi demonstrációról egyetlen bécsi lap sem emlékezett meg.

A humoros

rablógylkos

Életfogytiglanra elítélve és mégis meglegedve

Budapestről jelentik: A törvényszék pénteken foglalkozott *Wittenberger* László és Ernő bűnügyével, akik félével elítélte a Vilmos császár-uton meggyilkoltak és kiraboltak egy öreg trafikost. *Wittenberger* Ernőt tizenkét évre, bátyját életfogytiglani fegyházra ítélte a bíróság.

Az ítélet kihirdetése után Vársárhelyi elnök a szokásos kérdéssel fordult *Wittenberger* Lászlóhoz:

— El felebbezési jogával?
— Éek, — felelte a feltűnően nyugodtan viselkedő, jobbra-baira tekintgető fiatalember.

— Mivel indokolja?
— Nem indokolom, nem akarok itt újabb szcénákat rendezni.

Azután hangos szóval, mosolyogva odafordult a védőjéhez:

— Na, életfogytiglanit még ki lehet bírni — mondotta derülten — az életfogytiglanit eddig még mindenki kibirta, senki se halt bele hamarabb. . .

Meggyilkolta a felesége szeretőjét

A borotái rendőrvetető halálos pántorórája

Csütörtök éjjel Borota községben véres gyilkosság történt, amelynek áldozata *Jegyugya* Pál borotái községi rendőrvetető.

Jegyugya Pál rendőrvetető rendőr társával szolgálataiba indult. Utközben mindketten betértek egy korcsmába, ahol ott volt *Propst* Lajos is, aki már régóta féltékeny volt a feleségének udvarolgató *Jegyugya* Pál rendőrvetető később eltávozott, de előbb azt az utasítást adta a rendőrnek, hogy várja őt meg a korcsmában, ahová nemsokára visszajön. A rendőr körülbelül egy óra hosszáig várt a vezetőre. Közben *Propst* Lajosnak is feltűnt a rendőrvetető távolmaradása és megkérdezte a rendőrt, hogy hová ment a vezető. A rendőr azonban

nem tudta megmondani. Erre *Propst* ezt válaszolta a rendőrnek: — Gyere velem, majd én megmutatom hol van.

A rendőr azonban a kapott utasítás szerint a korcsmában maradt, ahonnan *Propst* körülbelül kilenc óra felé eltávozott és egyenesen a lakására ment. Zörgetett az ajtón, amit nagysokára kinyitott a felesége. Az asszony háta mögött ott állt a rendőrvetető.

A novisadi nacionalisták mozi-memoranduma a belügyminiszter előtt

Alexijevis Mita belügyi államtitkár cáfolja az optálók elutasítására kiadott titkos utasítást

Alexijevis Mita belügyi államtitkár pénteken Novisadon tartózkodott és így a Bácsmegeyi Napló novisadi munkatársának alkalma volt több aktuális belpolitikai kérdéssről beszélgetést folytatni az államtitkár-al.

Munkatársunk elsősorban a novisadi Srnao és Orjuna által a mozgóképszínházak magyar felirata ellen beadott memorandumára vonatkozóan intézett kérdést az államtitkár-hoz. A nacionalista egyesületek ugyanis beadványukban azt írták, hogy a filmek szerb szövegét sokkal gyorsabban pergetik le a mozik, mint a magyar szöveget, úgy, hogy azt nem lehet elolvasni és ezért kérték, hogy a belügyminiszter retorzió-képpen tiltsa be a magyar felirato-kat. A memorandumot *Stefanovic* Zsarkó dr. novisadi polgármester néhány nappal ezelőtt, saját véleményével ellátva, beterjesztette a belügyminisztériumhoz elintézés vé-gett.

Alexijevis államtitkár erre vonatkozóan munkatársunknak a következőket mondotta:

— Tudomásom van a memoran-dumról, amely tényleg beérkezett már a belügyminisztériumhoz. Ugy tudom, hogy a beadványra *Stefanovic* polgármester rávezette véleményezését, amelyben azt ajánlja, hogy a filmek egymás mellett helyezék el a szerb és a magyar felírást, úgy, hogy hasonló panaszok többé nem fordulhatnak elő. Valószínű, hogy a minisztérium ebben az értelemben

Propst félrelökte feleségét és tor-kon ragadta a vezetőt, majd földre teperte. Esés közben elvette a fegy-verét és a földön fekvő rendőrvetető-re ütött oly erővel, hogy *Jegyugya* szétzúzott fején a puska három da-rabra tört és a rendőrvetető fejét teljesen széttroncsolta.

Propst a történet után önként jelentkezett a csendőrségen. A kivonult járőr már csak a beállott halált konstatálhatta.

fog határozni.

A tartományi választásokra vonatkozóan kijelentette az államtitkár, hogy a választásokat legkésőbb február második felében, vagy március elején megtartják, a rendes választói törvény rendelkezései alapján. A januárban összeállítandó névjegyzékbe, — mondotta *Alexijevis* államtitkár, — minden állampolgárt fel kell venni, nemzetiségre való tekintet nélkül, mert az optálási idő már lejárt és így tudjuk, hogy kik a királyság állampolgárai. Ezen a címen tehát senkit sem lehet kihagyni a választók névsorából.

Az államtitkár ezután rátért a Bácsmegeyi Napló szombati számában a titkos optálási rendeletről megjelent cikkére. Kijelentette, hogy tudomása szerint nem létezik olyan rendelkezés, amely a magyarok és zsidók optálási kérvényeinek elutasítására vonatkozik. Az optálási ügyek legnagyobb része — úgy mond — már elintézésre nyert és az optálókat csekély kivétellel felvettük az állampolgárok sorába. Csak alig néhány kérvényt utasítottunk vissza okmányok pótlása végett. Sok olyan magyar nemzetiségű vasutasnak, — majdnem száznak, — megadtuk az állampolgárságot, akik nem tudtak illetőségi bizonyítványt szerezni, de tíz évnél hosszabb idő óta az S. H. S. királysághoz tartozó területen laktak. Ez is a legjobb bizonyítéka annak, hogy sem nyíltan, sem titokban nem adtuk ki az említett rendelkezést.

A bunyevác-sokác-párt a magyarsággal való megértést keresi

A párt nem azonosítja magát a kisebbségeket a klerikálisok részéről ért támadással

A klerikálispártnak a pénzügyi bizottság ülésén a német párt ellen intézett súlyos támadása nemcsak a németiség soraiban, hanem a többi kisebbségben — így a magyarságban — is rossz hatást keltett. *Zsebot* képviselő olyan súlyos vádakkal illette a jugoszláviai németeket, anélkül, hogy vádjait bizonyítani próbálta volna, hogy ez az eljárás méltán kelthet felháborodást a németek között. A klerikális képviselőnek az a kijelentése, amellyel a nemzeti kisebbségeket az állam ellenségeinek nevezte, pedig a kisebbségi pártok soraiban általános megütközést kelt.

Az autonómista pártok és a nemzeti kisebbségek között az első súlyosabb összeütközés akkor történt, amikor a zagrebi jegyzőkönyv nyilvánosságra került és a »magyaron« tiszviselőkre vonatkozó követelés nyilvánvalóvá lett. Akkor ugyan a föderalista pártok cáfolni igyekeztek ennek a követelésnek a nemzetiségek ellen irányuló élet, most azonban a föderalista blokk részéről a nemzeti kisebbségeket ért nyílt támadás kétségeltelenül az autonómista pártoknak a kisebbségekkel szemben táplált ellenséges hangulatát.

A klerikálispárttal szoros fegyverbarátságban élő bunyevác-sokác-párt köreiben *Zsebot* képviselőnek a nemzeti kisebbségek ellen kiélezett beszéde kinos feltűnést keltett. A párt tiltakozott a zagrebi jegyzőkönyv nyilvánosságra hozatala után az ellen a vád ellen, mintha az autonómista pártok az itt élő magyar vagy német nemzetiségek ellen küzdenének. A bunyevác-sokác-párt részéről ezért azt hangoztatják, hogy *Zsebot* képviselő beszéde a klerikálispárt hivatalos véleményét nem tükrözi vissza és nem is azonosítja magát a nemzetiségeket ért támadással.

A bunyevác-sokác-párt egyik vezető tagja ezzel kapcsolatban kijelentette a »Bácsmegeyi Napló« munkatársá előtt, hogy a pártnak kevés érintkezése van a vajdasági németekkel és így inkább a magyar nemzetiség politikáját kíséri figyelemmel. A magyar nemzetiségekkel szemben — mondotta informátorunk — a bunyevácok a legnagyobb simpatióval viselkednek és nincs is semmi ok ennek az ellenkezőjére. A magyarság és a bunyevác-sokác-párt között a legteljesebb megértés jöhet.

ne létre sok olyan kérdésben, amely mind a két pártot egyformán érdekli — jelentette ki informátorunk — annál is inkább, mert a bunyevác-sokác-pártnak is sok ugyanolyan sérelme van, mint a nemzeti kisebbségeknek. A Vajdaság autonómiájáért folytatott küzdelem egyformán érdekli a kisebbségi pártoknak, amelyek csak így biztosíthatják a számáruknak megfelelő befolyást a Vajdaság ügyeinek az intézésében és a bunyevác-sokác-párt a merev elzárkózás helyett szívesen látná a kisebbségi pártokkal való együttműködést. Ezért nem teszi magáévá a párt *Zsebot* képviselő vádjait, bár az együttműködést a németekkel addig nem tartja lehetségesnek, amíg a német párt a kormányt ugyszólván feltétel nélkül tűzön-vízen át támogatja.

Igy hangzik a bunyevác-sokác-párt egyik nagytekintélyű tagjának a nyilatkozata, amely sok tekintetben érdekes, amelynek őszinteségében azonban okunk van kételkedni. Fel-tűnő ugyanis, hogy egy radikális, mint a bunyevác-sokác-párt általánosan hangoztatja a magyarsággal való megértés és együttműködés szükségességét, különösen a — választások előtti hetekben, azonban a közeledés érdekében nem történik mégsem soha egyetlen komoly lépés sem.

CIRKUSZ

Meteorológia

Emlékezni méltóztatnak még barátomra, — a nevét már elfelejtettem, nevezük Olvashatatlan Aláírásnak, aki nemrég azzal lepett meg bennünket, valorizálta a nagy Salamon király egyetlen reprezentatív művét az Énekek Énekét. Ez a fiatal barátom ma sugárzó arccal jelent meg a szerkesztőségben és így szólt:

— Na végre, minden vágyam teljesedett.

— És pedig....

— Mi az, hogy és pedig? Ön még nem tudja? Meteorológiai intézetet állítanak fel Szubotícán.

— No és mi haszna van önnek ebből?! Fölényesen legyintett.

— Van önnek fogalma, hogy mit jelent az, ha egy városban meteorológiai intézet van?

— Tudom, hogy nagyon fontos, de inkább csak a tudósokat érdekli. Ugy-e az csillagvizsgálat?

— Dehogy kérem — szólt Olvashatatlan — mit érdekelnek engem a csillagok. Legfeljebb akkor szeretem őket, ha a cognacos üvegen vannak. Különb- ben egyáltalán nem foglalkozom a csillagokkal. No nem mondom, ha káromkodok, szoktam őket emlegetni.... Most már csodálkoztam.

— De hát akkor miért volt egyetlen vágya az, hogy meteorológiai intézetet állítsanak fel Szubotícán? Talán első kézből akarja tudni, hogy mikor van nyugati depresszió?

— Uram mi közöm van nekem a nyugati depresszióhoz.

— Tovább találgattam.

— Talán a légnyomás érdekli?

— Engem? Egyáltalán nem tudom, hogy mi az a légnyomás.

Még egy kísérletet tettem.

— Talán azt akarja tudni, hogy milyen hideg vagy meleg van?

— Azt nem — hangozott a válasz, — azt ugyis tudom. Ha fázok, akkor az azt jelenti, hogy hideg van, ha pedig vagy melegeg van, akkor nagy a hőség.... Ehhez nem kell meteorológia....

Miután egy kézmozdulattal jeleztem, hogy tovább nem vagyok hajlandó találgatni, vendégem és barátom a következőket jelentette ki:

— A prognózis miatt kell nekem a meteorológiai intézet.

Kértem, hogy magyarázza meg bő-

— Készséggel, — válaszolta — én ugyan a tudományok embere vagyok és törhetetlen hittel hiszek a tudományokban. Én kérem a meteorológiai intézet jóslata szerint öltözködöm... Csak türelem! Eddig az úgy történt, hogy a jóslat mindig másnap érkezett ide és én mindig pórul jártam. Például kedden azt jelentette a pesti meteorológiai intézet: »szép idő várható hőemelkedéssel.« — én ezt a jelentést csak szerdán kaptam. Nosza rögtön könnyű nyári ruhát öltöttem. Persze zuhogott az eső. Szóval én kérem mindig a tegnapi időjárás szerint öltözködtem. Most ez megszűnik. Reggel megkapom a szubotikai meteorológiai intézet jelentését és aszerint öltözködöm... Most már érti?...

Elfogyott a türelmem.
— No most már menjen!
— Miért menjen? Nem nagyszerű témát hoztam.
— Igen, de most távozzon, ha soká itt marad, nagyon furcsát jelez a házi meteorológia.
— És pedig?
— Viharokat, sok helyen pofoucsapadékkal...

Steila

TINTA

Rejtélyes betegség

Az, akinek elromlik a telefonja, olyan betegséget kap, melyet eddig még nem tanulmányozott az orvosi tudomány. Minthogy a betegség elég érdekes, részletesen leírom átengedve megfigyelésemet a tudósoknak.

Az első napokat a *statio excitatio-nis*-nak nevezhetném. Ilyenkor a beteg külsőleg egészen egészségesnek látszik. Étvágya kielégítő, szeme tiszta, lélegzése szabályos. Közérzete azonban rossz. Nyugtalanul járkal fel alá és a füle cseng, megkérdezi:

— Nem csöng a telefonom?
Érverése rendes. De érvelése, amint látjuk, már nem az. Eleinte minden órában huszszor, aztán naponta legalább tízszer a tecchalott számszámhoz megy, emelgeti a kagylót, hallgatódzik. Ezt mondja:
— Azt hiszem, már van egy kis áram.

A türelmetlenség, mely sem bróm-mal, sem hidegvizel sem freudi analízissel nem csillapítható, abban a téves hitében leli magyarázatát, hogy a telefon tulajdonképpen az ő idegrendszeréhez tartozik és nélküle nem tud élni. Noha semmi beszélni valója nincs és tudja is, hogy lehetetlen beszélnie, állandóan próbál-gatja, mint tompuló érzésszerveiket azok, akik nem jól látnak és hallanak és mindenütt színeket és hangokat keresnek. Aztán tettetett közönnyel kijelenti:

— Igen, a telefonom elromlott.
Körülbelül egy hét után beáll a halál közönyállapota, a *coma*. A beteg órákig hever a pamlagon, anélkül, hogy említene a telefont és ha szóba hozzák, unottan legyint a kezével, mély álomba süpped. Néha mutatkozik egy pillanatnyi visszafordulás, mely a kezdeti stádiumra emlékeztet, különösen akkor, mikor a beteg egy jól működő idegen telefonon beszél, s eszébe jut mindaz, ami már elmúlt. Hallucinációval is találkozunk. A beteg éjjel felugrik az ágyból, telefonhoz ül, makacsul ismételteti:

— József 54—21.
Ilyesmik azonban csak ritkán zavarják az egységes körképet. A betegségnek ebben a korszakában a beteg rendszerint annyira fásult, hogy tulajdon telefonszámát is elfelejti és azt is, hogy valaha beküldötte az előfizetési díjat. Lassankint beletörődik helyzetébe. Élvezi vak-sága, süketisége nyugalmát. Különben azonban teljes gyógyulás észlelhető, mielőtt megjavítják készülékét. Ek-

kor, mintha semmi sem történt volna, vidáman kiabál a tölcsérbe:

— Megint téves kapcsolás.
Többször tapasztaltam magamon ezeket a tüneteket, a múlt hetekben is, amikor elhallgatott a telefonom. Egy reggel azonban váratlanul megszólalt a csengő. Hosszan trillázott a fadóbozon, mint valami acél-fülemile. Rokonszenves, mély férfi hang közölte:

— A telefon ismét jó.
Fővillanyozva rohantam végig a lakáson, mely oly sokáig siketnéma volt s elképzelttem, hogy idegeimet meghosszabbították, megint elérhettem tapogató csápjával a város és külföld messze pontjait. Előírás szerint kicsit várakoztam. Majd remegve fülemhez emeltem a kagylót. Hatalmas áram durzsuolt a vékony lemezen. De a központ nem jelentkezett. Csak egy kedves, friss, női hang:

— Telefonvizsgálat, a készüléke rendbejött.

Érdeklődni akartam, hogy mikor kaphatok már összeköttetést is, de a hang egyszerre csak belebukott egy feneketlen, sötét örvénybe. Egyedül maradtam. Félni kezdtem. Letettem a kagylót. Pár perc múlva ismét csöngettek:

— A hibát kijavítottuk. Tudatiuk Önnel, hogy bekapcsoltuk. Ezután zavartalanul beszélhet.

Két nap óta hallom ezt. Szakadatlanul biztosítanak, hogy a telefon jó. És ez igaz is. Hallom a hangot és ők is hallják a hangomat. De nem tudok felhívni másokat és mások sem engem. A telefon tehát jó és mivel jó, azért rossz.

Vajon mi lehet ez? Érzék-csalódás-e, vagy utóbetegsége annak a súlyos betegségnek, amelyen az imént átestem, vagy egy gyógyíthatatlan betegnek való vigasztalás, ki-nek szüntelenül azt mondogatják, hogy egészséges?

Nem tudom. Döntsék el az orvosok.

Kosztolányi Dezső

Felmentett hitvesgyilkos Elmezavarában meggyilkolta hűtlen feleségét

Osijekről jelentik: Az osijeki törvényszéken szerdán délelőtt tárgyalta Stibi József mészáros mester bűnügyét, aki meggyilkolta feleségét.

Stibi József mészáros a háboru kitörésekor bevonult katonának és így felesége és két gyermeke minden támogatás nélkül maradt Osijeken. A háboru folyamán Stibi orosz hadifogságba került, honnan a szovjetforradalom alkalmával szabadult. Örömmel sietett hazra, hogy rég nem látott családját viszontláthassa. A remélt békés otthon helyett feldúlt családi tűzhely várta.

Felesége szeretője lett egy *Nešić* Vászó nevű mészároslegénynek, — urának pedig, mikor hazaérkezett, egyszerűen kiadta az útját. Stibi, ki nagyon szerette a feleségét, nem tudott beletörődni felesége hűtlenségébe. Kérte, könyörgött, hogy térjen vissza hozzá, az asszony azonban hajthatatlan maradt.

Egy izben az uccán találkoztak és a megcsalt férj ismét kérte az asszonyt, szakítson kedvesével és térjen vissza a családi otthonba. Az asszony azonban ellökte magát a férjét és kijelentette, hogy az ő számára már meghalt. Az elkéseredett Stibi előrántotta mészáros kését és feleségét valósággal lemészárolta az uccán.

Stibit letartóztatása után örütségi rohamai miatt bezárították a stanjeváci elmeegógyintézetbe, ahol hosszú ideig állott megfigyelés alatt.

A tárgyaláson az orvosszakértők kijelentették, hogy vádlott idegrendszere nagyon meg van viselve és tettét is elmezavarában követte el. A bizonyítási eljárás lefolytatása után a vádlottat beszámíthatatlansága miatt fölmentette a bíróság.

HIREK

— A sentai alsóvárosi templom renoválása. Sentáról jelentik: A sentai alsóvárosi templom festésének befejezése után a plébánia hivatal a templom teljes renoválásának kiegészítéséül elhatározta, hogy új csillárokat szerez be s a padokat is újra festeti. Az újabb munkálatok árát is gyűjtés útján kívánják beszerezni.

— A prekmurjel Radikális Párt nagygyűlése. A prekmurjei radikálisok az elmúlt vasárnap Dolnja-Lendaván nagygyűlést tartottak. A gyűlésen körülbelül négyezer ember vett részt. A gyűlésen *Zupančič* Niko egyetemi tanár, volt miniszter is felszólalt. Felszólaltak még: *Király* József, a lendavai járási párt elnöke, *Benkó* József gyáros, a murskasobotai párt képviselője, *László* Vendel gazdálkodó, a radamozi helyi szervezet képviselője és *Halász* P. Lajos. A gyűlés határozatot fogadott el, amelyben kéri a kormány közbenjárását, hogy a lakosság a herceg Esterházytól eddig bérbé birt földet továbbra is használhassa, nemzetiségre való különbség nélkül.

— Áthelyezték a budapesti jugoszláv követség titkárát. Budapestről jelentik: A jugoszláv követség titkárát elhelyezték Budapestre.

— Bizalmatlansági indítvány a száz kormány ellen. Drezdából jelentik: A száz országgyűlés ülésén a demokratapárt bizalmatlansági indítványt terjesztett be a *Fellisch-kormány* ellen. A miniszterelnök bejelentette, hogy hivatalát az országgyűlés rendelkezésére bocsátja. A kabinet az új kormány megalakulásáig hivatalában marad.

— Senta felemeli a haszonbéréket. Sentáról jelentik: Senta város tanácsa pénteki ülésén utasította a városi főügyészt, hogy indítson eljárást a 25 évre haszonbérbe kiadott bátkai földek bérösszegének felemelése iránt. A tanács ezután folyó ügyeket tárgyalta.

— A mexikói kormánycsapatok szétverték a fölkelőket. Párisból tájékoztatják: A lapok newyorki jelentést közölnék, amely szerint a mexikói hadsereg 2500 katonája Esperanzónál ötórás kemény harc után szétverte a *Sachez* tábornok vezetése alatt álló 2000 főnyi fölkelőcsapatot.

— Fölmentették a királysértéssel vádolt dobrovoljacot. Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszék szombaton délelőtt tárgyalja *Drajanics* Milán orosz-lamosi dobrovoljac bűnügyét, aki március egyik napján az orosz-lamosi kocsmában verekedést provokált, majd amikor a csendőrség letartóztatta, sértő kifejezéseket használt a király ellen. A törvényszék vádlottat, minthogy tettét nagyfokú ittasságában követte el, fölmentette.

— Halálos ítélet. Mariborból jelentik: Megírta annakidején a *Bacsmegyei Napló*, hogy a Muravidékhez közeledő Ljutomer városban, *Gušonov* mérnök feleségét és három éves fiát szolgáljuk bestiális módon megölte. A csendőrségnek sikerült a tettest elfogni, aki annakidején beismerte tettét. A napokban ítékezett a maribori törvényszék ebben az ügyben és a gyilkos szolgát kötélláttal halálra ítélte.

— Harangszentelés. A muravidéki Dolgavesz község ujonan épült kápolnája harangját az elmúlt vasárnap szentelték fel a dolnjalendvai templomban. A felszentelés után a harangot Dolgaveszra szállították.

— Halál a kocsmában. Lendavából jelentik: Az elmúlt héten a murska-srdliseri vendéglőjében szóvátásból kifolyólag egy katona agyonlőtt egy bányamunkást. A katona ellen a vizsgálatot megindították.

— A noviszadi sikkasztó tisztviselő újabb bünei. Noviszadról jelentik: Drazsenovics Jácó noviszadi sikkasztó városi tisztviselő ellen, akit a rendőrség köröz, újabb feljelentések érkeztek. *Lurkovic* György, a „Fehér hajó” étterem tulajdonosa tett feljelentést, hogy néhány hónappal ezelőtt átadott Drazsenovicsnak adófizetésre harmincöt ezer ötszáz dinárt, amiből, mint most kiderült, csak huszonegyezer dinárt fizetett be a sikkasztó tisztviselő, míg a többi megtartotta.

— Holttest a Tiszában. Starakanizsáról jelentik: Az elmúlt napokban a Tiszából kifogtak egy teljesen oszlának indult hullát. A szerkesztői községi bíró a holttest ruhájából édesapjára ismert, aki májusban szerencsétlenség folytán a Tiszába fulladt.

A mesebeli almahegy...

A széles, vastag kirakatúveg előtt három ácsorgó csibész bámult be az almás boltba, mögöttük én.

Bent, kis kurta lába székeken öten ültek a fal mellé sorakozva a langyos melegben. Őt jóképű, idősebb ur; egy sovány, egy kövér, egy bajszos, egy bajszatlan és egy elegáns aranyvikkeres. Ültek melán a menyeregig erő hatalmas almahegy tövében, mint pihe-nő karaván a meseországi almahegy lábánál és majszolták a kövér, piros fakó-héjju almákat. A kis fázó csibészek majd meghaltak a vágyakozástól, tömpe orruk nyomása alatt az üveglap szinte behorpadt és veszekedtek és osztozkodtak az elérhetetlen almákon. Az ötok ezalatt buzgón az unalom szorgalmával nyelték, rágicsálták a soha el nem fogyó almahegyet.

— Én három nap alatt úgy megenném, hogy egy szem se maradjon! — mondta hetykén az előttem ágaskodó éhes kis fiú. Két erős karját vágyakozón lóbázta és társai cseppet sem hitetlenkedtek. A másik, vézna csöpp-emberke tullicitált rajta visszatele terminus dolgában.

— Én ha most nekiülhetnék, hát estére már hire se vóna ennek a temérdek almának! — és ezen sem ütődik meg egyik sem. Szemük gömbje möhön kimered, fixirozzák, hipnotizálják az élő almahegyet, csoda, hogy megem indul, hogy nem törí át a fényes kirakatüveget... Most a legkisebb és a legsoványabb nyilatkozik elragadtatva, eget-földet amulataba ejtő lelkesedéssel:

— Én félóra alatt végeznék az egészszel! — jelenti ki és aztán szemmel jólakottan mindhárom nekidágnak a sötét, lucskos, vigasztalan vasut-uccának... (T.)

— Gártner Marcel a budapesti román követséghez fordul kiszabadulása érdekében. Budapestről jelentik: Gártner Marcel, akit a bíróság tudvalevően tizennygy évi fegyházbüntetésre ítélte a Tisza-gyilkosság ügyében, pénteken kérvényt adott be a budapesti román követséghez, hogy eszközölje ki a román kormány közbenjárását kiszabadulása érdekében. Kérelmét azzal indokolja, hogy minden rokona Temesváron lakik, maga is temesvári születésű s így román állampolgár.

— Eljegyzés. Wassermann Ella, Vršac és Máté Sándor, Szőregcs, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Tolvaj cselédleányok. Noviszadról jelentik: *Feldener* Lajos palánkai lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy ismeretlen tettes beható lakására, ahonnan nagymennyiségű fehérneműt lopott el. A nyomozás folyamán a lopott ruhák egy részét *Milosevics* Borivoj palánkai lakos lakásán megtalálták, aki azt állította, hogy hozzá egy *Geszler* Anna nevű cselédleány vitte el megörzés végett. A nyomozás folyik. — A noviszadi rendőrség razzia alkalmával *Gergely* Karolina nevű cselédleánynál több aranyérmét talált. A nyomozás folyamán kiderült, hogy a cselédleány az aranyakat dr. *Gergievics* sóvéj orvostól lopta. Letartóztatták.

— **Lemondott a lengyel kormány.** Varsóból jelentik: A Vitos-kormány pénteken este minisztertanácsot tartott, melyen elhatározták, hogy az államelnöknek benyújtják lemondásukat. A váratlan kormányválságról a *Kurier Branny* különkiadása a következőket jelenti: A lengyel Piast-párt péntek délelőtti ülésén a földreform tárgyalásánál viharos vita támadt, melynek során Pyl vezetésével huszonöt képviselőből álló ellenzéki csoport alakult, akik a kormányjavaslattal szemben foglaltak állást. Az új ellenzéki csoport délután kilépett a Piast-pártból, mire Rataj, a sejm elnöke a parlamenti erőviszonyok eltolódása miatt lemondott állásáról.

— **A szubotici Szeretet Nőegylet teadéltánja.** Csütörtökön december 20-ikán este hat órai kezdettel rendezte a Szeretet Nőegylet a Bárány-szálló ujonan átalakított földszinti termében jótékony célú teadéltánját, melynek nivós műsorán Pukecz Ella, Tóth Ili, Keller Benőné, Propovics Bözsi, Mažgon Richard, dr. Mezey István, Schadt József és Ingrund János vesznek részt. Lichtneckert Józsefné, dr. Szántó Gáborné, Csajkás Margit és Kosztolányi Mariska vezetésével lelkes rendezőség buzgalkodik az est sikerén. Miután a Szeretet Nőegylet minden hivatalos támogatás nélkül a saját erejéből tart fenn tudóbeteg-gondozót, a nemes célú est bizonyára össze fogja gyűjteni Subotica uriközönségét. A rendezőség külön meghívót nem bocsát ki.

— **Időjárás.** A budapesti meteorológiai intézet jelentése: Változékony idő, sok helyütt csapadékkal. Később megélelnkül szelekkel, hősüllyedéssel.

— **Aki önmagán tölti ki bosszúját.** Lendváról jelentik: A Lendvához közelfekvő Csentiba községben Lőrincz József földműves összeszólalkozott egyik szomszédjával. A vita hevében mellbeszurta magát, hogy bebizonyítsa, hogy nem gyáva. A szerencsétlen csentibai Mucins Scaevola sérülései súlyosak.

— **Szinelőadás a zárdában.** A szubotici »Miasszonyunk« zárdá növendékei szombaton délután négy órai kezdettel jölsikerült műsoros előadást rendeztek. Szinre került *Az új baba* című tréfás jelenet, amelynek szereplői, Zsigmond J., Szegő M., Tantos M., Szakál J., Kovács-Sötét N., Majláth J., Bulla J., Nagy M., Varga E., Sovári J. és Tari R. mind derekasan megállták a helyüket. Az »Excelsior« című háromfelvonásos allegória határozott jelenetekkel és táncszámokkal váltakozott. Az ügyes szereplők közül különösen kiemelkedtek Ulrich K. (örzöngyal), Nagl T. (vándor), Deák J. (öröm), Kovács J. (dicsőség), Ljubibratits V. (hatalom). A jótékony célú előadás táncszámait Landau Juliska tánc-tanárnő tanította be.

— **Tűz.** Lendváról jelentik: Szocsics Raula krajnai gazdálkodó szalmakazalja teljesen elégett. A megindult nyomozás megállapította, hogy a tüzet az asszony egyik szomszédja okozta, aki — aki eddig még nem tudni boszúból-e vagy vigyázatlanságból — égő cigarettát ejtett el, amiből aztán a kazal kigyulladt.

— **Talált hulla.** St. Kanizsáról jelentik: Szombaton reggel az országúton egy férőhullát találtak, a melynek személyazonosságát nem lehetett megállapítani. A megejtett orvosi vizsgálat megállapította, hogy öngyilkosság esete forog fön. A szubotici ügyészség, ahova a kanizsai rendőrség az esetet jelentette, elrendelte a hulla felboncolását.

Tovább örül az agrármalom

Felosztották a Rudics örökösök, Deutsch, Pollák Izrael és Rudics Ignác-féle sentai birtokokat

Senta, november 15.

A vajdasági radikálisok új birtokpolitikáját követelő akciójára azzal válaszol az agrárreform-minisztérium, hogy szinte mindennap szenzációs megiepetéssel szolgáló új gazdaságokat oszt föl. Az agrárreformbizottság munkája veszedelmeseen hasonlít a bolsevizmus adta recepthez. Rendszertelenség, kapkodás jellemzi az agrárreform munkáját. Bizonyos fokig a *rajfűtés* módszerével dolgoznak a bizottságok, amelyek előtt merőben idegen a vajdasági terület és a vajdasági kifejtett mintagazdaságok államérdeki tevékenysége. Simonovics agrárminiszter, aki hivatalból szokott megbetegedni és a háttérben ólálkodó Rankovics-Rasputin alaposan elvégezték és elvégzik azt a munkát, amely városokat, gyárpart tesz koldussá és minden egészséges többtermelést lehetetlenné tesz.

A földosztás során elvették Senta város majdnem egész birtokait és utána kisajátították a sentai földbirtokosok egész vagyonát. Ezek a földosztások foglalkoztatják ma az egész Tiszamentének lakosságát. Ma még nem rajzolódhatnak ki ennek a munkának veszedelmes következményei hatásai. A nagy adók, az ármentesítők pusztulásai úgy látszik mind csak elenyésző csekélységek. Az igazi következmények csak a jövő gazdasági évben mutatkoznak.

A sentai nagybirtokok kisajátítása során a legkirívóbb a Rudics-örökösök birtokának elvétele.

Az 1570 holdas birtok a Rudics-örökösök nevében volt a telekkönyvben 1912-ig. 1913-ban már megosztották az örökösök s külön gazdálkodtak rajta. 1918-ban már kataszterilag is rendezték a birtokviszonyt és a tulajdonosok külön fizették adójukat. Ezek a száraz számadatok fontosak azért, mert az agrárreformtörvény előírja, hogy az 1919 február 20-ika előtt külön kezelt birtok

kok különállónak tekintendők s a reform részéről is így kezelendők. Ezt a törvényben előirt eljárást figyelembe nem vették. Egy birtoktestnek minősítették a Rudics-va gyont és irgalmatlanul kisajátították belőle az ezer holdat. A sentai nagybirtokosok minden ellenakciója hiábavalónak bizonyult. A Deutsch-örökösök 400 holdja, Pollák Izrael 1000 holdja, Rudics Ignác 200 holdja, néh. Lebach János birtoka, a melyre vonatkozólag Uzunovics volt agrárminiszter is elismerte, hogy megosztott birtok, hasonló sorsra jutott. A hatalmas híres Lederer-féle csókai birtok is napról-napra csonkul. A birtokosoknak nemhogy ellenértéket szolgáltatnának a tulajdonukért, hanem még a bevetett magvak árát sem kapják meg. A meghagyott kevés föld pedig kivétel nélkül a vizenyős réti talaj. A jó földeket szétosztják.

Sentán jelenleg 80 dobrovoljac van és a továbbiak is utban vannak. Minden család 9 és fél hold földet kap. Adót nem fizetnek. Az agrárreform áldásait dicséri a sokszáz munkanélkül maradt gazdasági család, akik télvíz idején otthagyták nehéz munkával berendezett otthonukat. Illetékes helyen úgy tudják, hogy a *Dungyverszky*-birtok is most kerül felosztásra. A Vajdaságban megindult új népvándorlás megismeréséhez hozzátartozik az az eset, amely Beogradban az agrárminisztériumban játszódik le. Pecárszki Brankó dr., a Rudics-birtok érdekelnek képviselője kihallgatásra jelentkezett Simonovics agrárminiszternél. A miniszter a nála intervjuló sentai ügyvédnek egyik osztályfőnöke utján kiüzente, hogy nem hajlandó fogadni. És nem is fogadta Pecárszki dr.-t.

Meg volt sértve, mert valaki jogi érvekkel akarta bebizonyítani, hogy egy birtok felosztásához nincs joga. (m. a.)

Köszönetnyilvánítás Az orosz Vöröskereszt egylet december nyolcadikán tartott jótékony célú estélyén a következő felülfizetések voltak: dr. Joca Manojlović 1000 dinár, Ferrum 1000 dinár, A. Špartalj 300 dinár, Sub. Gradi. K. K. 250 dinár, dr. A. Pletikosić 100 dinár, Marko Protić 100 dinár, Veco Vičaković 100 dinár, Alba Malagurski 100 dinár, Šabelski 100 dinár, Milan Damjanović 90 dinár, Gen. Damjanović 60 dinár, Tasa Manojlović 60 dinár, Mica Rádić 60 dinár, Bastelika 60 dinár, Šahovskoj 60 dinár, dr. Drag. Dimitrijević 60 dinár, Dinić 50 dinár, Olga Stanković 50 dinár, M. Djordjević 50 dinár, dr. Vujić 50 dinár, dr. Aximović 30 dinár, Čemerikić 30 dinár, M. Nedeljković 20 dinár, Bozovica 20 dinár, Dinulović 10 dinár, Banić 10 dinár. A koncert bevétele összesen 11.500 dinár, amit ezuttal is hálásan köszöni az egylet vezetősége.

— **Betörés Čakovacen.** Lendváról jelentik: A csákoveci Strahonya-féle vaskereskedés kirakatát az elmúlt szerdán éjjel, ismeretlen tettesek feltörték és onnan két vadászfegyvert és több revolvért vittek el. A tettesek kézrekerítésére a csendőrség megindította a nyomozást.

A szubotici tisztikar őfelsége születésnapján, december 17-én, a Bárány-szállóban táncmulatságot rendez, melyen meghívott vendégek és azok családtagjai vehetnek részt. A tartalékos tisztiek és a Tiszti Otthon tagjai külön meghívókat nem kapnak. Megjelenés díszes fekete ruhában.

A szezon első csokoládé-deütánja. Róna Árpád csokoládé-deütánját vasárnap délután négy órakor tartják meg a Bárány-szálló téllkertjében, dr. Pletikoszics Andrásné és Tabakovics Miklósné védnöksége alatt a Lányi Ernő és Nagy Jancsi emlékalap javára. A művészi izléssel összeállított műsor keretében lép fel a marburgi opera jőnevi baritonistája Stajlar Dragomir is, Dimitrijević szubotici hegedűművész, Hermann tanár növendéke, Gavanszki zongorakíséretével. Krumbholz Károly zongora számokat ad elő. Basser József kántor és Scheinberger Elza énekesnő Szulamit és a Trubadur-duettjét adják elő, Hamburger Vera szerbül énekel és táncol, Árpika konferál. A jótékony célú csokoládé-deütán iránt nagy az érdeklődés.

Butorok minden stilusban, csakis szolid kivitelben. Krausz Ede, Novisad.

El ne mulassza felkeresni a Csirkepiacra a Kuluncsics-féle vendéglőt, ahol a legolcsóbb és legjobb ételeket és italokat kaphatja. Abonenseket elfogad.

Dr. Petrović Marko szubotici ügyvéd az ügyvédi irodáját áthelyezte Vilsonova ulica 11. szám alá (Milekics-féle új palota). Telefon 466.

Fűzőkülönlegességeit hölgyek figyelmébe ajánlja Dimitrijevićs Juliska fűzőterme. Subotica, Skotus Viator ulica 10.

Legszebb karácsonyi ajándék egy művészi fotográfia Reményi fotoszalonjából, Rudiceva 4.

Karácsonyi alkalmi eladásra az árakat redukálom. Feltűnő olcsó árban kerülnek eladásra: férfi, női szövetek, selymek és mosóárak stb. Nagy alkalmi maradékvásár Horovitz Mátyás cégnél. Prokes-palota, Aleksandrova ulica.

Székrekedés. Krafft-Ebing professzor, az idegyógyítás világhírű kutatója, a »Ferenc József« keserűvizet sok esetben kipróbálta, s hatásával mindig meg volt elégedve. (11)

TŐZSDE

Novisadli terménytőzsde, dec. 15-én: Irányzat változatlan, kérés kevés. Forgalom normális. Összesen 90 vagon áru kelt el. Buzában nem volt ma kereslet. Ótengeri 240 dinár, újitengeri 230 dinár, decemberi 235 dinár, tiszai hajórakomány 262.50 dinár. Liszt 6-os 320 dinár, 7-es 290 dinár. Korpa 135—145 dinár. Préselt széna 135 dinár. Másban nem történt kötés.

Beograd, dec. 15. Magánforgalom: Bécs 0.12475, Genf 1540, London 387.25, Milano 385.50, Newyork 88.50, Páris 473, Prága 259.50.

Zagrebl, december 15. Magánforgalomban: Bécs 0.12250, Genf 1550, London 387.75, Newyork 88.60, Páris 472.50, Prága 259.50.

Zürich, dec. 15. Zárlat: Newyork 573.75, London 25.08, Páris 30.45, Milano 24.92, Prága 16.78 háromnegyed, Budapest 0.0302½, Beograd 6.48 háromnegyed, Bukarest 2.95, Szófia 4.—, Bécs 0.0080 háromnegyed.

Budapest, december 15. A devizaközpont hivatalos árfolyamai: Beograd — Dinár 242—256, London 92900—97300, Anfol font 93200—97600, Páris 1145—1211, Frank 1160—1226, Varsó — Lengyel márka 0.30—0.40, Newyork — Dollár 21400—22500.

Értéktőzsde. A bankközi forgalomban tartott irányzat mellett, csekély volt a forgalom, a tegnapi általánosan magasabb kurzusokkal. A magánforgalomban előfordult árfolyamok (ezer koronákban): Magyar Hitel 580—585, Hazai Bank 130, Osztrák Hitel 161—162, Kereskedelmi Bank 1200—1250, Angol Magyar 87—90, Pesti Hazai 4100, Kőszén 2475, Beocsini 110, Salgó 590—600, Fegyver 1420, Ganz-Danubius 4700—4750, Ganz villamos 2150—2220, Rima 100, Hoffher 180, Lipták 193, Magyar cukor 2850—2900, Mezőhegyesi cukor 330—335, Izzó 720—730, Ofa 525, Államvasut 415—420, Déltvasut 95, MFTR 370—375, Nova 125.

KÖZGAZDASÁG

Kereskedelmi egyesület alakul Bajmokon. A bajmoki kereskedők és nagyiparosok elhatározták, hogy érdekeik védelmére egyesületet alapítanak. Az érdekeltek e tárgyban ülést tartottak, amelyen kimondták a Bajmoki Kereskedők Egyesületének megalakulását. Pfeiffer Pál malomtulajdonos elnökle mellett ideiglenes előkészítő bizottságot választottak, amelyet megbíztak az alapszabályok előkészítésével.

Az államtól járó követelések behajtása. A Novisadi Kereskedelmi és Iparkamara akciót indított abból a célból, hogy a körzetébe tartozó kereskedőknek, gyárosoknak és iparosoknak szállításaikért az államtól járó követeléseinek kifizetését kieszközölje. Emiatt felszólította a szubotici Kereskedők és Gyárosok Egyesületét, hogy Subotican írja össze az e tekintetben érdekelteket. A Lloyd most felszólította mindazokat, akiknek szállításokért követeléseik járnak a kincstártól, hogy ezt saját érdekében jelentsék be a Lloyd titkárságánál.

TŰZIFA

vagon tétélekben valamint hasábban és aprítva, házhoz szállítva, legjobban beszerezhető

Vujković J. és Társa
cégnél, Jukićeva ul. 4. Telefon 669.

Több vendéglő eladó és bérbe adó. *Bömmes* közvetítő-iroda, Bačka-Topola 9493

Egy komplett acél magánjáró szerkezet, 8-10 HP erős lokomobilhoz és egy erős excenterprés jutányos áron eladó. Hamburger gépműhely, villamos-telep mellett. 9294

Egy hálószobabutor eladó. Cim: Párhuzamos-ut 119-d

Meteor-kályha eladó. Györi Sándor. Horgos. 9387

Eladó házak szabadkézből. Miletičeva ulica 46. Radonovac 6 és két házhely. Vennék forgalmas helyen, lehetőleg sarokházat. Cim: Radonovac 6. Bogdan Trifunović. 9344

Vendéglő, lómeneteli, eladó és azonnal átvehető. Habram Elek, Senta. 9427

Sarokház vegyeskereskedéssel, háromszobás lakással, mellékhelyiségekkel, forgalmas helyen eladó. Cim a kiadóban. 9346

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címző kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állástkeresők az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkérdezőkhez válaszlevegő melléklendő.

Eladó faterlep a város leg-szebb helyén; ugyanott alig használt íróasztal és egy írógép. Cim a kiadóban. 9357

Eladó egy 12-15 HP szivógázmotor, üzemben látható. Egy négylyukas morzsoló szivógázmotorral. — Bálint Lajos, Staramoravica. 9428

Eladó egy 5 HP. Morze-gyártmányu, szivógázmotor körfürésszel, igen jó kivitelben. Benczik Lajos, Bačka-Topola. 9400

Eladó Bácskában tiszta-menti városban, festék-, fűszer- és vegyesárúüzlet. Az üzlet a város legfor-galmasabb helyén van. — Más vállalat miatt eladó. Cim a kiadóban. 9382

Malomberendezés eladó. Egy drb 25 HP szivógázmotor, üzemben megtekinthető; egy drb ga-bonatisztító tarár, 2. sz., 2 trieurrel; egy drb bu-zahántoló, 2. sz.; három drb felvonó, 7 m hosszú. Különböző svájci szita-selyem, XXX jegyű. Egy drb Ganz-féle hengersizék, 21-a, jó állapotban. Pero Gavrilović, Čurug, Bačka. 9337

Eladó bácskai nagyváros-ban kisebb forgalmu szem-élyjogi gyógyszer-tár szép házzal. Bővebbet Brenner gyógyszerésznél Subotica, Beogradski put 55. 9372

Acetilén gázfejlesztő-kazán olcsón eladó Vadóc Károlynál, Topola. 9350

8-as, Első Magyar, gyári magánjáró, fiatal, golyós Máv-cséplővel, 6-os, Máv fogaskerekes garnitura, Lencz lokomobil Máv-cséplővel; 6-os, Umrát gyári magánjáró garnitu-ra; 28-as szivógázmotor, huzatos; 4-es szivógáz-motoros morzsoló fürész-szel, külön lokomobil és cséplő is eladó. Megtekinthetők Vadóc Károly géplakatosnál, Topolán. 9313

KISS ZÁLOGINTÉZET mindenféle értéktárgyakra kölcsönt nyújt. — Zál-ogból visszamaradt 500 méter nagyon finom sző-vef férfi, női raglánok-nak és télikabátoknak. Ci-pők, ruhák, télikabátok, szőrmék, női bunda, arany ékszerek, ezüst ékszerek olcsón eladók. I. Bogovi-čeva (Kinizsi) ulica 12. 7622

Kötőgépek, 6-os 65 cm, 10-es 45 cm, 12-es 35 cm hosszú, komplet, jókarban eladó. Cim a kiadóban. 9332

KÜLÖNFÉLE

Fehér sellak, friss, érke-zett. Klein Géza, Subotica.

Keresek a város közepén egy butorott, különbejár-tu szobát és egy személy-re berendezett irodahelyi-séget lehetőleg telefontal. Ajánlatokat »9462« alatt a kiadóba kér. 9462

Elveszett egy pénztárca fényképes igazolvánnyal. Jurics Ferenc Mátyás névre. Megtaláló adja le V. körü rendőrlaktanyán. 9473

ZÁLOGINTÉZET becsüese ékszerekre dísz-kréten legmagasabb köl-csönt közvetít. Brilláns-ért legmagasabb árakat ért egmagasabb árakat fizet. Pátkay, a Városi Takarékpénztár zálogosz-tály vezetője, Ivan Antu-nović ulica 4.

Zongorák, új, modern vagy átjártzott, kereszturosok, részletfizetésre is kapha-tók nagy választékban, ol-csőbban, mint bárhol, Kain hangszerüzletében Subo-tica, városi házi épületében.

Nagyon szolid intelligens, 27 éves, szimpatikus ál-lami tisztviselő nőül ven-ne oly kisasszonyt vagy fiatal özvegyet, aki ho-zománnyal vagy havi jöve-delemmel rendelkezik. — Fényképes, teljes című le-velet »Ragusa« jeligére a kiadóhivatal továbbít. 9335

Hizsnál, kövérségnél a dr. Hoffbauer-féle törv. védett soványítólabdacok teljesen ártalmatlanok és étrendi változás nélkül is biztosan hatnak. Nem mi-rigy-, nem hashajtó. Ki-merítő leírás orvosi bizo-nyítványokkal ingyen. — Kapható Illés-gyógyszer-tárban, főpostával szem-ben. 7141

Új íróberendezés: két amerikai íróasztal, írat-szekrény, 1 írógép asztal-lal és székek stb., köl-csönbe adó január 1-ére, esetleg azonnal. Cim a ki-adóban. 9403

Kissingeri soványító-tabletta ártalmatlan, orvo-silag sokszorosan elismert legjobb szer. Kövérség és elzsírosodásnál használata csodás. Ismét kapható a Hercl-drogériában Subo-tica, Aleksandrova ulica 1. Postán rendeléseket után-vétellel azonnal elintézzük.

Babaklinika babafejek és mindennemű alkatrészek, továbbá hajfonatok nagy választékban kaphatók. — Színházi parókakészítést, kölcsönzést és ugyszintén maszkirozást vállal. Min-dennemű női haját vesz Lagner János Edénypiac, Pašičeva ulica 6. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek. 7626

A. E. G. mozigépek! Mi-előtt gépet vesz, kérjen árajánlatot minden tökéle-tesítéssel ellátott tüzmén-tes A. E. G. mozigépekről, melyet előnyösen szerez-het be a jugoszláviai fő-képviselőnél: Orient Film D. D. Subotica, Cirill Nic-tod trz 19, Lifka-mozi épü-letben. 8823

Fiatal, keresztény ügyvéd házasságkötés céljából megismerkednék vagy-onos keresztény úri leány-nyal. Fényképpel ellátott választ »Ügyvéd« jeligére a kiadóba kér. 9478

A város legforgalmasabb pontján üzlethelyiség be-berendezéssel együtt átadó »Publik«-nál. — Subotica, Strossmajerova ulica 8.

Mindennemű asztalosmun-kát rajz szerint Sipos asztalosnál rendelhet a legjutányosabban. Sen-čanski put 3. 9298

Vidéki hölgyek és urak ékszerjavításait és kö-foglalást megvárhatják Blahánál. Subotica, edény-piac. 9172

Butorozott szobát keres beltéren intelligens fiatal-ember. Cim a kiadóban.

Magános fiatalember bu-torozott szobát keres a beltéren. Bácska-vendéglő 9472

Hatóságilag eng. nyilv. zálogintézet Subotica, Aleksandrova 6, emelet. 9037

Divatcipők árusítása Rá-kosinál, kiskápolna mel-lett. 9274

Meghívó.

A háztulajdonosok f. hó 16-án d. e. 10 órakor a Páris éttermében (azelőtt Hungária) értekezletet tartanak, melyre az összes háztulajdonosokat ezen-nel meghívják.

9461 A háztulajdonosok elnöksége.

Értesítés.

Értesitem a nagybecsű közönséget, hogy Sentán a vonatokhoz és vissza állandó omnibusjáratot lé-tesítettem. Az omnibus Dr. Pecarski és Dr. Taba-ković ügyvédek irodájától (Tyukpiac) a főtéren át a vasutállomásra és ugyanugy vissza közlekedik. 9318

Sentai Omnibusz Vállalat.

Stara Kanjiža r. t. város tanácsától.

3275/1923 szám

Hirdetmény.

Stara Kanjiža r. t. város közhírré teszi, hogy a jelenlegi villanytelepét a szükségletnek megfele-lőleg koncesszionális alapon teljesen ujonnan óhajtja építeni, miért is felhívja mindazokat, akik ezen munkálatot koncesszionális alapon elvégezni hajlan-dók, hogy erre vonatkozó részletes ajánlatukat a városi tanácsnak 1924 évi január hó 1-ig mutas-sák be.

Stara Kanjiža, 1923 évi december hó 7.

Panić s. k.

polgármester.

2-3-4 szobás lakást
konyhával és mellékhelyiségekkel
keresek
lehetőleg a beltéren. Közvetítőt díjazok
Cim a kiadóban. 8980

T Ü Z I F A
I-a búkkhasáb és tölgyvel kevert búkk-hasáb tűzifát vaggontételben és méterben legolcsóbb napi árak mellett prompt szállít a
KOVINI BANK R. T.
faosztálya Kovinban, (Bánát.)

EXPORT-CIPELÁ-nál
NOVI-PADÉJ (BÁNÁT)
Cipők és harisnyák
rendkívül olcsó áron
továbbá babakelengye, férfi- és női ruhanemű
40%-kal olcsóbb, mint bárhol másutt.
KÉRJEN ARJEGYZÉKET.

NYILTÉR.

Schill Zsigmond úgy a maga, mint gyerme-kei Aranka és Árpád nevében fájdalomtól meg-tört szívvel tudatják rokonaikkal és jó ösmerőseik-vel, hogy neje, a legjobb, legodaadóbb anyja, a legönfeláldozóbb gyermek és testvér

SCHILL ZSIGMONDNÉ
szül. Rozenzweig Hermina

nemes életének 49-ik évében, boldog és meg-elégedett házasságának 30-ik évében, övéinek vigasztalhatatlan fájdalmára ez év december 12-én hosszas és fájdalmas betegség után jobblétre szenderült.

Drága holttestemét a mol-i izr. temetőben 1923 december 13-án helyeztük örök nyugalomra. Emléke örökké élni fog köztünk!
Siratják: Rozenzweig Bernát apja, György Illésné szül. Rozenzweig Róza testvére, György Irén és Boris unokahugai, Schlesinger Samu veje és még számos rokona.

Áldás és béke poraira!

Kalmár Simon és neje ügyfeleim megvették Ilijin Živa Barun Rudičeva ulicai vendéglőjét. Ez utóbbi esetleges hitelezői felhívhatnak, hogy köve-teléseiket, mellőzés terhe mellett irodámban 3 nap alatt jelentsék be.
Subotica, 1923. november 11.

Dr. Kunez Eőla ügyvéd.

„JELENA“ női divatszalon

Subotica, I. Aleksandrova ulica 11 (Korzó). 1924 január hó 1-én kezdődő egy hónapos szabási és varrási tanfolyamot tart úgy kezdő mint haladó urhölgyek részére. Jelentkezni 1924 január 1-ig lehet. Minden hölgy a sa-ját ruháját készítheti segéd-letem mellett. — Felhívom az urhölgyek figyelmét az álta-lam készített és a Braća Löwy cég kirakatában látható estélyi ruha modellre.

Ügyes fésülőnő felvétetik. 9352

Fontos!

Utlevelét

leggyorsabban és leglelkismeretesebben láttamoztatja kül-földi konzulátusoknál ha azt posta útján ajánlva beküld

LJUBOMIR MIRKOVIĆ
(ezelőtt Braća Mirković)
Beograd — Poštanski fah 244.

Eljárási költség csak 30 dinár, mely a vizumilletékek-egyidejűleg postán előre beküldendő. Magyar, német és szerb levelezés. Számos elismerő levél.

Ezidőszertinti vizumilletékek:

magyar	— — — —	100—	Din.
román	— — — —	52—	„
német	— — — —	52—	„
osztrák	— — — —	55—	„

A többi illeték kurzus szerint változik.

Sok pénzt és időt takarít meg, ha közvetítésemel-génybeveszi. 9235

Sztara-Kanjižán a csodakut 21—22—23 pénteken, szombaton, vasárnap a fürdőző közönség számára nyitva lesz. Fürdőigazgatóság

KOTZO dec. 13-tól csütörtöktől- dec. 16-ig vasárnapig

Dickens világhírű regénye után
Twist Olivér
dráma 7 felvonásban
Főszereplő: JACKIE COOGAN.

LEVELEZÉS
Öt unatkozó fiatalember szórakozás céljából levelezésbe bocsájtkozna öt szintén unatkozó leánnyal. Leveleket kérünk »Házias«, »Családias«, »Jóképi«, »Mintaképi« és »Mákvirág« jeligére e lap kiadóhivatalába. 9431

Szórakozás céljából levelezésbe bocsájtkozna komolyabb fiatalemberekkel két uri leány. Leveleket »Cyklámen« és »Kamélia« jeligére a kiadóba kérünk. 9491

Ujonnal megjelent
zeneművek, szépirodalmi, tudományos, gazdasági, ipari (technikai) szakkönyvek — női- és férfi divatlapok továbbá Butormintalapot alban nagy választékban a legalkalmasabban kaphatók
HEUMANN MÓR
ipari szakkönyvkereskedőnél
SUBOTICÁN 7786

FOGLALKOZÁS
Fiatal kereskedősegéd, a fűszer- és vegyesárusak-mából, szerb, magyar, német nyelvtudással, teljes ellátásra, felvétetik. Treuer Ferenc, Temerin. Tel. 17.

Esztergályos-segédet azonnali belépésre felvesszék. Sőregi Gábor, Senta 9426

Himzőnő ki a géphimzéshez ért felvétetik. Beck Jenő Pašičeva ul. 8. 9435

Kereskedelmi végzett fiatalember, magyar-német nyelvismerettel, állást keres. Cim: »Gyakornok« jelige alatt a kiadóba. 9374

Szabómunkásokat egyenruha szállítási munkára felvesszünk. Kramer Antal és Társa. 9456

Gyermekekhez ajánljuk árván maradt uri leány. Leveleket »Otthon« jeligére a kiadóba kér. 9499

Keresünk jól bevezetett helyiügynököket tűzifa és faszén kicsinyben és nagyban való eladására. Ajánlatokat »Publik« hirdetőirodába kérünk. 9452

Fémnyomó-segéd, első-rangu munkás, állandó tömegmunkára felvétetik. — Fűz i Weiner bádogárugyárában, Suboticán. 9239

Gimnazistaleány mellé instrukcióra vállalkozó, szerbül és lehetőleg németül is tudó nő a délelőtti órákra kerestetik. Cim a kiadóban. 9470

Tyükszemeket
ellátott négy nap alatt szavatosság mellett a **Burgit**
18 év óta működő bevált. Kapható gyógyszerárakban drogériákban és szaküzletekben.
Burgit G. m. b. H. Pfellassing (Bayern)

Ügyes rövid- és divatárugyás, aki szerb, magyar és német nyelvet tökéletesen bírja, kereskedői levelezéshez ért, állást keres. Utazói állást elfogad. Leveleket »Ügyes« jeligére a kiadóba kér. 9467

Jegygyűrűk
és menyasszonyi ajándékok a legolcsóbban kaphatók
Á D Á M
ékszerésznél Subotica Rudics utca 6.
Tört aranyért a legtöbbet fizeték. 9438

Raktárnoki vagy irodaszolgái állást keresek azonnalra. Cim a kiadóban 9496

Irodai alkalmazott, nő vagy férfi, felvétetik az ipartestületben 1924. évi január hó 1-ére. Az állam nyelvével tudnia kell szóban és írásban. Zárt kérvény az ipartestületi elnökséghez címzendő december 27-ig. 9465

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címző kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állástkeresők az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkérdezőkhez válaszbelég melléklendő.

Szoptatós-dajka helyet keres. Gyermeke 3 hónapos. Érdeklődéseket a kiadóhivatal továbbítja. 9384

Jó házból való zsidó leány háromtagu családban, házikisasszonynak kerestetik. Cim a kiadóban. 9466

Házvezetőnőnek ajánljuk fiatal, reprezentatív tudó, kellemes özeveg, lehetőleg városba — egyvedülállóknak jól főz. Jelige »Némets«. 9492

FARAGÓ ISTVÁN
kizárólagos szegedi PAPIKANAGYKERESKEDÉSE SUBOTICA
Kérjen árajánlatot.

Butorasztalos-segéd, kik önállóan dolgoznak, azonnali belépésre kerestetnek. Zsivojin Rogozsarsky asztalosgyár Beograd, Vladetine utca 13.

Vizsgázott gépész több évi gyakorlattal állást keres január 15-ére vagy február 1-ére. Elvállalom stabil gőzgép, Diesel- és bármilyen motor kezelését és javítását. Huszár Sándor, Bácski-Jarak, malom. 9497

A Palicsi-uton elveszett orvosi műszereket tulajdonosa átveheti Herzfeld Antalnál, Frankopanska utca 19.

VÉTEL-ELADÁS

Zálogintézet becsüse ékszerekre díszkréten legmagasabb kölcsönt közve-tit. Brilliansért, aranyért és ékszerekért legmagasabb árakat fizet. Pátkay, a Városi Takarékpénztár zálogosztály vezetője, Ivan Antunović utca 4.

Olcsón eladó a bajai tennetőben egy tisztelemlyes kriptá. Érdeklődni lehet VI. Travnička utca 5. 9463

Világhírű film!
Ohnet György regénye után
LIZA FLEURON
5 felvonásban.
Főszereplő: Franciska Bertini.
Előjegyzéseket elfogad:
Meteor Film Subotica Sokolska ul. 1. Telefon 834.

Egy National-cassa, teljesen jó karban, alig használt, eladó. Bővebbet Husvéth István képfestőgyára, Sombor. 9446

Eladó ötfaratu, 50 HP, nyersolajmotor, malomberendezés, mindennap üzemen megtekinthető helyszínen. Csurogon, 879. szám alatt. Magányos Máv cséplőszekrény, 54 colos, összes tengelyek, lajerek ujak, ára 20.000 dinár. — Kocsis István, Klarija. 9436

Eladó egy új esztergapad 350 mm hosszú, gépmű hellyel együtt, esetleg külön is. Csak személyesen tárgyalok. Vágó Pál, St. Kanjiža. 9498

Mélyen leszállított árak november 24-től december 24-ig
tisza gyapju férfiszövet 150 széles Din. 75.—
tisza gyapju nőiszövet minden színben 130 széles Din. 80.—
finom széles Liliom-vászon Din. 25.—
legjobb minőségű kanavász és ingzephir Din. 20—22.50
Győztőljön meg minden vételkényszer nélkül.
VINCE ČOVIĆ
Kérdezőkérdezőkben Subotica Rudičeva ul. (Kunetz-báz) 8869

UJI AMOR UJI
VÁSZONZACSKÓS KÉKITŐ
Minden jó háziasszony ezt használ.
Kapható mindenütt! Első Jugo-sláviai Vászonzacskós Kékitő Ipar Subotica, Tolstojeva ul. 11 8380 Telefon 690.

Litografált részvények, betétkönyvek, csekk-könyvek, címkek stb. Üzleti könyvek, irkák, noteszok. **Dobozgyáram** készít dobozokat minden kivitelben, legizlesebben és legjutányosabban
FISCHER ERNŐ
litografiai műintézete Subotica, Pašičeva utca 9. Telefon 62. Üzleti-könyv, dobozgyár és dombornyomda Karadžičeva utca 26. Telefon 431. Kérjen árajánlatot. Legalkalmasabb karácsonyi ajándék dombornyomású levélpapír és névjegy. 9466

dec. 13-tól csütörtöktől- dec. 16-ig vasárnapig
Lifka
Arábiai éjszakák
jelenetek az 1001 éjszakameséből 2 részben 5—5 fővonásban. I. rész A kövé meredt város
Főszereplő: **Natalia Koránko**

Egy kétszárnyas, 8-as Wertheim-szekrény olcsón eladó. — Megtekinthető Transport d. d.-nél. 9494

Modern üzletház Novisad főterén, 2 üzlethelyiség, 12 lakó, eladó üzlettel, divatárúval vagy anélkül, esetleg tőkével rendelkező fiatal kereskedő társnak véteit. Ara üzlet nélkül 1 1/2 millió dinár.

PÉKEKI
„Diamalt“ Hauser & Sobotka bécsi gyártmány, 25 év óta a legjobb autószer, háboru előtti minőség, a jugo-sláviai vezérképviseletnél ismét kapható. — **EDUARD BUŽANEC** Zagreb, Sirovačeva utca 10. (Távirat-cim „DIA MALT“ Zagreb)
FIGYELJ!
Ovakodjék a porlaku vagy folyékony utanzatozó! és kérjen csak eredeti „DIAMALT“-ot

Eladó Magyarországon 20 hold prima fekete szántó-föld egyben és parcellákban is, vagy elcserélem Vojvodinában ingó és ingatlanért. Cim: I. Aleksander Subotica, Wilsonova utca 44. cukrászda. 9249

Műtárgyat szeretők figyelmébe! Egy pár valódi Peking-Glasince virágváza és 3 drb szervittagyűrű 10.000 dinárért eladó. — Megtekinthető csakis komoly vevőknek Staribečien, Milosvelikog utca (Mező-u.) 7. 9485

Méhest, nagyobb rendszerű, kiépített kaptárokbán, vennék. Török András, Palić, Reizner-villa. 9486

Bánatban 120 hold föld bevetve azonnal eladó kastélyal. Gergics Antal, barátok-temploma mellett.

Eladó 4 HP Hofherr-morzsoló, 4 HP benzinnmotor, 4 méter hosszú nehéz esztergapad, 6 drb új görbe tengely cséplőkhöz; 2 drb kettőseke. Bánatban is használható és egy szak-éke. Vattay Pál, Bačko-Petrovoselo. 9487

Eladó új, 42 colos malom-járat erős faállvánnyal, kódaruval, egy pár budai speciális malomkövel és egy bácskai függő szalma-kazalozó. Cim: Bencsik Lajos, Bácska-Topola. 9355

Pálínkfőzőüst, modern, alig használt, 500 ltrs. 300 lkt káddal jutányosan eladó. Cim a kiadóban. 9395

Eladó jókarban levő fűszerüzlethez való teljes berendezés (stelázi). Ara megtudható Radivoj G. Drágin divatárúkereskedő-nél Senta, Bácska. 9498

Gyógyszerészyarkörnöket keresek teljes ellátás és zsebpénz mellett. Akik már gyógyszerárban működtek, előnyben részesülnek. — Ivackovics M. gyógyszerész, Vel.-Kikinda 9484

Motormalom, 40 HP szivó-gázmotorral, 4 henger-székekkel, négyrészes szik-szítával, 1 pár 42 colos kövel, lakóházzal, 850□-öl kerttel, Ostjéktől 10 km-re, Baranyában, 400.000 dinárért eladó

Utazóbunda és csizma eladó. Cim a kiadóban. 9472

Bécsi gyártmányu, majdnem új, csukott hintó, egy és két lóra használható, olcsón eladó. Cim: Kovách Subotica, Jukičeva utca 47. 9471

Eladó 8 HP, Nicholson-gyártmányu, jó karban levő cséplőgép. Esetleg elcserélném 4 HP cséplő-géppel ráfizetéssel. Neuberger Miklós, Budakovae zp, Suhopolje, Slavonija. 9464

Gyökerez szőlővessző, rizling és kövidinka, 5000 darab eladó Herédi János-nál, Kraljevbrag 9453

Beszéklő-vendéglő, szálloda, kávéház, étterem, jóforgalmu, járási székhelyen eladó, esetleg bérbé adó. **Bömches** közvetítőiroda, Bačka-Topola 9494

Naponta friss teavaj, nagy darab 13 dinárért kapható Konstantinovičnál Subotica, Senoe (Bem) utca 32, vasutigazgatósággal szemben. 9279

Eladó két szekrény, két ágy, 1 íróasztal, 1 polc, 1 asztal, 2 szalongarnitúra, álló- és függőlámpák. Érdeklődni lehet Vilsonova utca 22. sz. alatt. 9355

KARÁCSONYI VÁSÁRT
DECEMBER HÓ 6.-ÁN
az alacsonyán megszabott árakból további 10% engedménnyel nyitom meg.
Eladásra kerünek: valódi bronz, elefántesont, majolika, márvány és porcellánból neves művészek által tervezett műtárgyak, topáz, ametist, smaragd és rubin-poharak, vazák és jardinierek, mélyen csiszolt kristályüvegek és eredeti olajfestmények
BALOG LINA SUBOTICA
Bárany Szálloda mellett
Állandó képzőművészeti kiállítás
9153

A csókai pap

Szeged, 1923 december

Hírek szivárogtak Szegedre a csókai papról, aki nagy betegségen esett át. Hetekig feküdt a zentai kórházban, ott súlyos operációt is végeztek rajta, de már otthon van kis falujában s várja a telet, amely utban van, akárcsak a beteljesedés előtt álló élet tele. Vajon mit csinál most a lábadozó? Áll az ablakánál és mélyen látó szeme eltekint a messzeségbe, míg a valóságban a Lédererék lóróját huzza a keskeny-vágányon az életunt paripa. Vajon gondolt-e ránk, néhányunkra, akik esztendő óta nem üritünk poharat, hogy oda ne képzeljük magunk közé őt is, elmúlt ifjúságunk, gondtalan boldog esztendő hűsége társát, a kincses lelki jóbarátot, akit hasztalan várunk olyan magyon régen!

A sok minden veszteség között a legfájdalmasabbak közül való a csókai pap és az ő egyszerű hajléka, amely vigaszt nyújtott, ha a lélek háborgott, az agy forrott s szelid csendjével visszaterelte az embert önmagához.

Irjuk-e ki a nevét is? Aki nem ismeri, annak ugye tudjuk hű képét adni, a jóbarátoknak pedig ugyis csak Szityi marad ő. Egyszerű pap, aki Isten jámbor szolgája tudott maradni suhogó selyem reverenda nélkül, az aulában sose ment szívesen, lehetőleg egyáltalában nem ment, a hatalmasak kegyét nem kereste, mert hatalmasabb ő lelkében mindenkinél. Szerény ember, akit a falu magányába kártoztatott a sors, pedig épp úgy faraghatott volna belőle országos nevezetességet, nagy író, költőt. Vagy Szityi mult volna az egész? Hol az a lélekbuvár, aki erre kielégítő feleletet ad?

A betű megmérgezte, aki szomjasan keresi a szépet, az ujat, lépten-nyomon találkozik a közéleti előkelők írásaival, nagyevű politikusokkal, akik verejtékezve préselek ki magukból a néhány alkalmi sort. Igazi, nagy lelki szenzációt azonban csak két ember hozott az életébe. Egyiknek se volt kenyere a toll, egyik sem akart amatörködni, vagy dilettánszkodni, de klasszikus volt minden soruk, amit az élet akármilyen kis mindennapos kényszerében papírra vetettek. Az egyik szegedi parasztagazda volt, a másik a Szityi. Abból a szó hömpölygött olyan gyönyörűen, mint középkori mesterkirályok asztalára szánt drága művi kelyhének ornamentikája, Szityi egy anzikszkártya gyors üzenetébe is önként adta mindig a frisset, a szépet, a sablonmentest, — az egészlelkét. Ez a lélek tudott költői lenni sorok leírása nélkül is, ez a lélek mindig a harmóniát kereste, de jai, olyan fájó elgondolni, hogy talán sosem találta meg.

Szityit bohémnek nevezték, mert nem szerette a pléharcot és a bádorgosztumot és semmi más nem akart soha lenni, csak a falu szürke papja, aki akkor is örömet szeresz, ha a söröspalackok pléh-elzáróját osztogatja jutalmul a jó tanulóknak.

A bohémisége nem az, amit a zsufojt életű és megsűrűsödött vérű millionosgyerek erőszakot magára. Ő, valóban, cinikusan nézi az egész világot, a hű erőlködéseket, a lélekgyilkoló előzködéseket; nem vergődik gazdagok lakomái, kézfogásai után, lelki ezerholdas ő abban a nagy renetegben, ahol mindenki a szellemi kapitalistát szereti játszani. Fölötte áll immár mindennek és ezért megértő.

Sosem akart más lenni, mint falusi pap, de ebben is az örök szegénység jutott neki osztályrésztül.

Emlékeim között most őrzök néhány rossz pamutzsebkendőt, torokfájás ideien priznicszolgálatot tevőt. Szityi vásárolta Zentán, ahová át-sétáltunk olykor Csókáról. Öreg,

roskatag ember kínálta a portékát, nagyszakállu zsozóember s az első szóra elengedte a felét az árának.

— A tizedik tucat, mondta Szityi, nesztek, osztoszkodjatok rajta.

— De, öregem, nem ér ez egy hatost sem, olyan gyöngye az anyaga.

— Tudom, felelte Szityi, nagyon is tudom, de mit csináljak, mikor ez a szegény ember annyira bizik bennem. Nem is hiszitek, milyen óriási családja van, a gyerekek nevelése pedig tenger pénzt emészt föl. De tehetségesek a gyerekek, van közöttük már önálló is. Az egyik mérnök, a másik orvos, a harmadik ügyvéd.

Szityi mindig olyan szegény volt mindig, így kápként sem tarthatott, a gazdasszonyi intézményt pedig egyáltalán nem ismerte. Megfőzte a kis ebédjét ő maga, ha pedig vendégek érkeztek, mindig kiválasztott egy hevesenztendő banyát, lássa el a konyhát. Vendégei mi voltunk, néhányan szegediek, akiket rendszerint kidobással fenyegetett, amiért magunkkal vittük megkoppaszta, a vacsorára valót. Ilyen sértést! Hiszen nem olyan szegény ő! Akkor vállára kapta a puskát, kiszaladt a határba néhány nyulért, az jó lesz savanyu levesnek, majd tűnődve

állt meg a baromfiudvar előtt.

— A sült kakas sem utolsó, de nagyon szaladó eleven korában, a mi lábaink pedig már nem fűgék.

Hessegetett néhányat, kezével eloszlatásra szólította a szárnyasokat, aztán, hogy egyedül maradt a kakas, rálőtt. Így sokkal egyszerűbb a dolog, nincs hajkurászás.

A legdrágább, a legióságosabb lélek rázogatta aztán aranyhimpós szárnyát a fehér asztal mellett, amellyel nem ér föl toasztzó nagyok fontoskodó elősködése. Ez is elmúlt, mint annyi minden más, amiből kifosztja az élet az embert. Gémberedetten száll most a lélek Csókára, ahol lábadozva pipál karosszékeiben a mi Szityink, ifjúságunk osztályosa, bánatunk elpihentetője. Talán épp úgy fázik, mint mi, akiket szintén kifosztott az élet-uton-álló, mikor vittük a jövő vásárlására lelkünk aranyszövésű portékáját, sok finom álom csipkáját, gyémánt-mérsz törekvését, ötvös-akarátát az elképzelések féldióhíntájában. De talán gondol ő is ide s akkor olyan jól esik hinni, hogy fölmelegszik néhány pillanatra, akárcsak mi a rá való gondolásban.

Bob.

Az összeomlás előtt

Károlyi Mihály tárgyalásai a szerbekkel és horvátokkal

— Részlet Károlyi Mihály könyvéből —

Gróf Károlyi Mihály most megjelent emlékirataiból közöljük az alábbi, az SHS királyság magyarságát különösképpen is érdeklő részletet.

A fejezet, amelyből ez a részlet való, azt tartalmazza, hogy Károlyi 1918 őszén, amikor már a beavatott politikusok tudták, hogy a központi hatalmak elvesztették a háborút, a szlovákokkal, románokkal és szerbekkel milyen uton-módon kereste a megegyezést.

A szlovákok és a románok az esetben, ha Károlyi-kormány alakul, hajlandók voltak ezzel megegyezni. IV. Károly, akit Károlyi informált, hozzá is járult a tárgyalásokhoz és a megegyezéshez. Rövidlátó politikusok és katonák azonban akadályozták a megegyezést. Mikor már majdnem minden veszve volt, Tisza Istvánt küldték ki, mint homo regius-t, hogy a délszláv vezetőkkel tárgyaljon. Tisza brüszkírozta Sarajevóban a szerbek vezetőit. Magához hívatta őket, s lovagló-pálcaival csapkodta előttük az asztalt, memorandumukat »blódes Zeug«-nak nevezte s azt kiáltotta:

— Lehet, hogy tönkremegyünk, de mielőtt tönkremegyünk, lesz annyi erőnk, hogy szétzúzzunk benneteket.

Mikor Tisza ezt kimondta, a jelenlévő Gálic Ljubomir Ferenc-rendi szerzetes halkán azt mondta az uraknak:

— *Aidemo.*

Erre szó nélkül fölkerekedtek és eltávoztak. Tisza utánuk kiáltott:

— Ez a legokosabb, amit tehettek.

Mikor Kramarz Prágában értesült Tisza sarajevói szerepléséről, örömeiben magyar újságírókkal ölekezett. Annyira jólesett neki a hír, hogy a monarchia felborulása hatalmas lépéssel előrehaladt.

A szerbekkel való tárgyalásról ezeket írja Károlyi:

A szerb radikális párt részéről dr. Hadzsi Kosztával és Tomics Jászával álltunk összeköttetésben. Ez az utóbbi formálisan is biztosított arról, hogy a Károlyi-kormányt támogatni fogják, mert a szerb nemzetiségi párt ítéletlenül megbizik benne. Dr. Hadzsi Koszta, akivel szeptember 29-én este a Károlyi-párt helyiségében beszéltem, arra a kérdésemre, hajlandó volna-e a szerb radikális párt engem, ha békeprogramom és nemzeti-ségi koncepcióm alapján kabinet-alkitással bizatnám meg, támogatni: azt felelte, hogy e rendkívüli fontosságú kérdésre csak pártjának vezető tagjaival való eszmecsere után felelhet, sőt érintkezést kell keresnie a zágrábi horvát-szerb koalíció vezető embereivel is, akiknek beleegyezése nélkül a szerb radikális párt egymaga nem fog kötelezettséget vállalhatni. Előadta azt is, hogy mindenesetre szükséges volna rögtön jóvátenni mindazokat az igazságtalanságokat, amelyeket a polgári és katonai hatóságok a szerb- és boszniai szerbek ellen elkövettek. Ezekről az atrocitásokról, amelyeknek ténye nekem merőben új volt, dr. Hadzsi Koszta ott, tárgyalás közben, memorandumot szerkesztett és vállalkozott arra, hogy mindazt, ami e memorandumban van, elmondja a királynak, ha audienciát eszközöl ki neki. Batthyány Tivadár megkérdezte dr. Hadzsi Kosztát, vállalna-e tárcát egy Károlyi-miniszte-

riumban. Ő ezt elhárította magától és maga helyett dr. Lallosevics János kuriai tanácselnököt ajánlotta.

Itt meg kell említenem, hogy a horvát képviselőkkel is folytattam tárgyalásokat, de ezek akkor már mind a jugoszláv alapon álltak. Popovics Dusan, Pribicevics, báró Nikolics horvát képviselőkkel folytattam eszmecsereket. Báró Nikolics-csal direkté, a másik kettővel indirekte tárgyaltam. Tiszaugyan nagyon sokat értett sarajevói szereplésével a magyar ügynek, de megértették, hogy Tisza korántsem jelenti az egész magyar népet. Én már a tárgyalások előtt sem kételkedtem abban, hogy Horvátországot lehetetlen a magyar korona területei között megtartani és biztosra vettem, hogy a horvátok teljes önállóságukat követelik. A délszláv állam már nem volt kérdéses, csak az, hogy milyen formában, szorosabb vagy lazább szövetség formájában alakul-e ki a viszony Szerbia, Horvátország, Bosznia, Dalmácia és a szlovén területek közt. Tudtam, hogy külön államiságuk kialakításában senki már őket meg nem akadályozhatja. Magyar szempontból a legostobább politika volt a történelmi jogokhoz ragaszkodni, minden gyakorlati haszon és értelem nélkül, csak azért, hogy a szlovák ellenségüket lássák bennünk. A magyar érdek az volt, amit én és a függetlenségi párt ekkor képviseltünk. Mi azt mondtuk: nemcsak nem

ellenezzük, de rokonszenvvel nézzük a szláv népek fölszabadulását és magyar szempontból a horvátoknál csak azt akartuk elérni, hogy Fiumére vonatkozóan valamilyen formában kölcsönösen kielégítő megállapodást tudjunk létesíteni. Miután az elszakadási törekvésnek nem akartunk utat állni, e megbeszéléseknek nem is volt olyan konkrét tárgyalási jellegük, mint a fontieknek. A tárgyalásokból azt a határozott impressziót nyertem, hogy egy most megalakuló Károlyi-kormány nagy rokonszenvre találna náluk is és a megoldandó, egymást kölcsönösen érdeklő ügyekben, elsősorban Fiume sorsának eldöntésében, ez a rokonszenv érvényesülhetett volna. Meg vagyok győződve arról, hogy egy demokratikus, racionális politikát folytató Magyarország még ma is meg tudná teremteni azt a megegyezést, amely Jugoszláviának is érdeke.

Sajnos, a horvátok felé is elvágott minden szálát a szükkeblű, uralkodó magyar politika. A Wekerle-kormány visszatartotta a királyt minden engedménytől és, háta mögött a parlamenti többséggel, tiltakozott a szláv igények kielégítése ellen is. Esztelenségnek mondták az osztrákok kívánságát, hogy önként mondjunk le Horvátországról és Dalmátországról. Pedig az első csak laza kapcsolatban volt velünk, a másik meg már régesrég nem tartozott hozzánk másképp, mint papíron és a békés elválás esetén, ha — még hozzá — rendezhettük volna a fiumei kérdést, megállapíthattuk volna tengerhez-jutásunk módját és jogát, biztosíthattuk volna a szlavóniai magyar kisebbség jogait, — bizonyára senki magyar ember nem lett volna, aki érezte volna az elszakadást úgy, mint ahogy' ma érzi mindenki.

A nemzetiségi pártok képviselőivel való tanácskozásaimról, az eredményekről és az impressziókról értesítettem gróf Andrássy Gyulát is, aki-vel gyakran találkoztam. Ő azonban hallani sem akart szlovák vagy román autonómiáról, nemzetiségi miniszterekről, de még a nemzetiségek bizalmát bíró Jászi Oszkár tárcánélküli miniszterségét is a legnagyobb mértékben ellenezte és a maximum, amit a nemzetiségi kérdésben engedélyezett, az volt, hogy Jászi államtitkár lehet egy kormányban, amely több-kevesebb politikai, gazdasági és kulturális engedményt tesz a nemzetiségeknek. Andrássy, aki három hét múlva mindent kénytelen volt föladni, ekkor tudni sem akart arról sem, hogy Dula Máté, Goldis László és a nemzetiségeknek egyéb tisztelt vezérei miniszterek legyenek!

Ekkor is, később is sokat támadtak engem azért, hogy én, amint mondták, személyes ambícióból olyan konokul ragaszkodtam ahhoz, hogy csak Károlyi-kormány alakuljon és minden más kombinációt elvettem. Valóban el kell ismernem, hogy ez a formai igazság. A nemzetiségekkel való tárgyalások után azt a határozott benyomást szereztem, hogy velük csak egy Károlyi-Jászi-kormány tudna megegyezésre jutni, mert nemcsak pártvezérekkel szemben, de ezek a magyar politikusok is — még október első napjaiban, a bolgárok kiugrása után is — legmérebben visszautasították a nemzetiségek minden olyan követelését, amely alapszabályként támadta volna meg az ő jogfosztásra és elnyomásra alapított hatalmi rendszerüket. Tisza, Apponyi, Andrássy, Wekerle vagy Bethlen teljesen egyek voltak abban, hogy hazaárulás a nemzetiségek kívánságait úgy honorálni, ahogy' Jászi Oszkár és a szocialistákkal egyetértésben mi akartuk. Nemzeti-ségeinkkel való megegyezés nélkül szó sem lehetett békéről, mert a wilsoni pontok elfogadása előfeltétele volt a szóbaállásnak.

Ha engem mindenképpen meg kellett akadályozni a kormány átvételében és ezzel az én politikám érvényesítésében a nemzetiségekkel szemben is, kivel akarták akkor megcsinálni a megegyezést? Talán Wekerlével, aki kijelentette hivatalos kommunikéban, hogy nincs délszláv kérdés, az nem aktuális! Tiszával, aki most jött Sarajevóból, ahol lovagiópalcával dresszírozta a délszláv politikusokat és aki a legutóbbi választásokon is tüzzel-vassal irtotta ki a nemzetiségi képviselőket? Ha a nemzetiségek azt tudták volna meg rólam, hogy Tisza Istvánnal akár csak beszéltem is, menten elvesztettem volna a bizalmukat. Andrásyval talán, aki a dualista principiumból még ekkor is épp olyan kevésbé akart engedni, mint a magyarországi szupremáciájából? Apponyival, aki iskolarendelethez óta vörös posztó volt a románok szemében? Bethlen Istvánnal, aki a nemzetiségi kérdésben egyesítette magában Tisza, Apponyi és Andrásy előítéleteit? Vagy talán Vázsonyival, aki most egy követ fujt Tiszával meg Andrásyval és választójogi tárgyalások alatt teljesen behódolt a nemzetiség-ellenes, legborzítóbb hazaffyaskodó politikának és engedte, hogy egy magát demokratikusnak nevező reformot a magyarul írni és olvasni tudáshoz kössenek olyan országban, ahol a lakosság fele nem magyarajku volt! Vagy Hadikkal, aki egy későbbi kabinetben egész programomat kisajátította, csak éppen a nemzetiségi kérdésben elfoglalt álláspontomat nem? És ha lett volna a nemzeti kérdésben nem-kompromittált politikus! Ide már nem volt elég nem-kompromittált politikus, ide olyan emberek kellett, akikben a nemzetiségek tetteik miatt bizni tudtak!

Mindezt meggondolva és soha szem elől nem tévesztve, hogy a nemzetiségekkel való megegyezés nélkül sem békét nem köthetünk, sem állam létünket nem biztosíthatjuk, — csoda-e, ha elleneztem minden olyan megoldást, amely nem gyökeres rendszerváltozást jelentett, — és nem támogathattam sem ilyen kormányt, amely nem az én vezetésem alatt olyan koalícióból alakul, amelyben képviselve vannak: a Károlyi-párt, a radikális párt, a szociáldemokrata párt és a nemzetiségek is, amelyben a döntő szó ezeké és csak mellettük foglalhatnak helyet az ugynevezett történelmi osztályok nem-kompromittált képviselői akik a haladás szellemében és tempójában velük egyetértenek.

Tehát nem személyes hiúság vagy ambíció vezetett akkor, amikor pártommal együtt kitartottam a magam kormányelnöksége és Jászi minisztersége mellett, hanem a helyzet parancsolta ezt így. Hogy az események az én politikámat igazolták, hogy ennek folytán az egész ország az én miniszterelnökségemet követelte, arról most nem is beszélek. Ellenben le akarok szögezni valamit azokkal szemben, akik ezt a kitartásomat szememre vetik. A nemzetiségi vezérekkel folytatott tárgyalásaim bizonyítják a legjobban azt, hogy milyen óriási mulasztás és bűn terheli azokat, akik inkább hagytak mindent rothadni és pusztulni, sem hogy türiék a Károlyi-kormány megalakulását. Föltéve de meg nem engedve, hogy a nemzetiségek az autonómiák idejében való megadása után is el akartak volna szakadni Magyarországtól, a nemzetiségi autonómia kísérletét mégis meg kellett volna csinálni, mert semmit sem veszthetünk és mindent megnyerhetünk volna vele. Akinek ég a háza, az biztos tüzhalál elől a bizonytalan ugrásba menekülhet. Akármilyen történet volna azonban, nagyon valószínű, hogy a nemzetiségi autonómiákon fölépült föderációs Magyar-

P. Gergely Boriska:

RABIGÁBAN

*Apró láncosok szegények én mind veletek sírok
(hiszen én is kinnal csörgetem)
Sebzett kezemmel felétek nyúlok
és jajotokat mint szélszört virágszirmot
lágyan összeszededetem.*

*Mekkora csokor — istenem — és hányféle hangja van!
(és hányféle jajja van.)
Szívemre fektetem, jülemmel föléhajlok
és lassan belémfájulnak mind e kinok
titokban elsírt könnyei.*

*Rablánra füzött álmokat siratók jajait hallgatom:
(Börtön az aranykalitka is)
A házam a váram, a váram a házam, aminek rabja vagyok
a vágyam, a lázam, a karom, a szájam... rabok... rabok...
s keserű a rabkényér, ha hófehér is.*

*Ne, ne, mindez hiába. Fájvirágok csokra már
tíratok úgyis kriptá vár.*

*Béklyózott nagy öklök átkával van teli most a tér,
négy fal között zörgő láncunk jaja — jaja — mit ér?*

ország kihuzta volna az irredentizmus méregfogát.

Aki ismerte a magyar nemzetiségi viszonyokat, az tudja, hogy nálunk a nemzetiségi irredentizmusnak milyen erőssége volt az, hogy a nemzetiségi középosztály fiaj el voltak zárva az állami és törvényhatósági előkelő hivataloktól. Nemzetiségi miniszter vagy államtitkár épp olyan kevés volt, mint nemzetiségi főispán vagy valamirevaló magasabb köztisztviselő. Azaz volt, csak előbb renegáttá kellett lennie. Még szolgabíró is csak egy-két renegát lehetett! Ha mi most megnyitottuk volna előtük a közpályát, a politikai, a kulturális, a gazdasági pályákat, ha az ő embereik helyet foglalnak a kormányban, a magasabb állami hivatalokban, az autonómiák élén, a megyékben esatöbbi; az így érvényesült emberek emberi motivumokból alighanem ragaszkodtak volna az elért eredményekhez, beértek volna azokkal, az pedig bizonyos, hogy az elért állásokat sokan közülük nem szívesen cserélték volna föl a bizonytalansággal. Gazdasági érdekük pedig mindenképpen továbbra is Magyarországra felé huzta volna a nemzetiségeket. A hegy- és vízrendszeren változtatni nem lehetett, a vasút- és uthálózatot is alig, az Alföldnek és a hegyvidéknek egymást kiegészítő csereforgalma is amellest szólt, hogy együtt maradjunk és mellette szólt bizonyos mértékben az emberi természet konzervatívizmusa, amely nem szívesen változtat a megszokott állapotban, amíg nem muszáj, mellette szólt a történelmi hagyomány, a rokonj és egyéb kötelek, amelyeket máról-holnapra elfelejteni, elszakítani nem olyan könnyű. S a nép és vezetői által fölállított maximális követelések teljesítve lettek volna. Tegyük föl a legrosszabbat; Nyugat-Szlovákiát talán elvesztettük volna; Kelet-Szlovákiát, amelynek Prágával nem volt érzelmi kötelessége, nem veszítettük volna el. De természetesen, ajánlatainkat nem a guillotine alatt kellett volna megtennünk, mint Andrásy, aki október 26-án, különbéke-kérelmében, kifejezetten elismeri mindazt, amit Wilson Ausztria-Magyarország népeinek jogáról, jelesen a cseh-szlovákokra és jugoszlávokra nézve, kijelentett.

Ha győz az én politikám, és nem október 31-én, amikor már a forradalom kitört, hanem jóval előbb, idejében megalakul a Károlyi-kormány, amelyben a nemzetiségek képviselői akkor helyet foglalnak volna, — egy ilyen kormány alkalmas lett volna a különbéke megkötésére, mert elfogadta volna Wilson

14 pontját, szakított volna a németekkel, az ántánt felé orientálódott volna és elrendelte volna a népszavazást. E föltevésnek elvi és tárgyi alapja volt az a tény, hogy én és pártom nem kompromittáltuk magunkat sem a háboru, sem a német szövetség, sem a nemzetiségi kérdés tekintetében. Ántánt- és béke-barátok voltunk, ezt mindenki tudta rólunk a külföldön is, az országban is. Soha senkivel nem akartam elhitetni azt az ostobaságot, ezt ellenségeim fogták rám, hogy én az ántánt-államférfiakkal olyan viszonyban vagyok, hogy az én szép szemem kedvéért mindent megadnak Magyarországnak. Igaz, hogy több ántánt-beli politikussal tárgyaltam a háboru előtt és francia-barát és orosz-barát politikámmal sikerült künn szimpátiát szerezniem törekvéseim és talán személyem számára is. De sohasem voltam olyan naiv, hogy elhagyjem és ennélfogva olyan lelkiismeretlen, hogy elhitetni akarjam, hogy ilyen nagy dolgokban más dönthetne, mint az érdek és a tárgyi megfontolás. Hogy jogom volt hinni és hirdetni, hogy az ántánt szívesebben vesz egy ántánt-barát, mint egy vele ellenséges alakulást, ezt talán nem fogják vitatni. Nem magamért, hanem elveimért és hirdett politikámért vártam a megértést.

Állítom tehát a történetek után is, hogy az idejében megalakult Károlyi-kormány külső és belső politikájánál, ántánt-barátságánál és a nemzetiségekkel való viszonyánál fogva minden létező magyar kormány közül a legalkalmasabb lett volna a különbéke megkötésére. Egy ilyen Károlyi-kormányt az ántánt, amelyben a konzervatívabb katonák és politikusok a győzelem folytán olyan erősek voltak, valóban sokkal jobb bánásmódban részesített volna, mint az összeomlás után alakult forradalmibb színezetű. Hogy az ántántnak egy reakciós és konzervatív kormány ekkor sem kellett, azt hivatalos jegyzékekből, nyilatkozatokból és a németekkel szemben követett magatartásukból is tudjuk.

Ha nincs összeomlás és egy ilyen Károlyi-kormány áll — nem üres kézzel és nem nemzetiségi földözet nélkül — az ántánt hatalmai előtt, akkor két eshetőséggel lehetett volna számolni: békét kötnek velünk wilsoni alapon vagy — versaillesi alapon. A wilsoni békét idejében való kiugrásunk és nemzetiségi politikánk föltétlenül elősegítette volna. A wilsoni békét alapjába véve a monarchia Durchhalten!-politikája, a németek mellett az utolsó porcig való kitartásunk buktatta meg, mert az összeomlás folytán olyan nagy volt az án-

tánt katonai győzelme, hogy a wilsoni békét hirdető politikusok szava már nem tudott érvényesülni a diadalittas tábornokokkal szemben. Ha érvényesülhetett volna a wilsoni béke-elvek, azok az elvek, amelyeknek hangoztatásáért én a reakció szemében hazaáruló voltam, akkor — ezt ma már mindenki elismerheti — Magyarországra a népszavazás elvét alkalmazták és mérhetetlenül jobban járunk, mint a trianoni békével. A wilsoni pontok alapelveket jelentettek; ha ezek érvényesülnek a békekötésnél, valóban lényegileg ledőntöttek volna minden olyan előző megállapodásokat, amikhez Amerika nem járult hozzá és amely megállapodások ellenkeztek a 14 pont betűivel vagy szellemével. Ledöntöttek volna nemcsak a londoni szerződést, hanem az 1916 augusztus 18-iki bukarestit is, amelyről mi akkor még nem tudtunk. Azért is Wilson mellé kellett volna állanunk, mert csak így remélhettük, hogy a szlávoknak, románoknak, olaszoknak a háboru alatti kényszerhelyzetben tett túlzott ígéreteket nem fogják betartani, tudni, mert újabb és hatalmas szó jöközbe: Wilson elnöknek, azaz hogy Amerikának akarata. Az ántánt, akarva-nemakarva, kénytelen lett volna illuzóriusnak tenni az előző, a 14 ponttal alapjában ellenkező megállapodásait. Egészen biztos, hogy amint Ausztria a wilsoni békével járó népszavazással nem veszítette volna el Dél-tirol németek-lakta részeit, — népszavazás esetén a legrosszabb esetben mi is csak azokat a megyéket veszítjük el, ahol a többség nem-magyar volt, de még a egyes területekből is sok maradt volna velünk a népszavazás esetén, ha megvan a megegyezés a nemzetiségekkel az autonómiák alapján. Ez a perspektiva állt előtünk, ha a magunk politikájával is hozzájárulunk ahhoz, hogy a béke wilsoni legyen.

De vegyük a másik esetet. Nem volt összeomlás, nem volt forradalom sem, nem tartottunk föl a wilsoni elveket elfogadva, a Károlyi-kormány, a nemzetiségekkel megegyezve, sőt velük egy miniszteriumban megalakult és mindenek ellenére se ma wilsoni pontok alapján köt velünk békét az ántánt. Tegyük föl ezt és vegyük hozzá még azt a föltevést is, hogy volt ugyan paktum a nemzetiségekkel, de vérszemet kapva, ezt később ők maguk fölbontották. Helyzetünk ez esetben biztosan nem lett volna valami rózsás, de olyan szomorú sem, mint ma. Ekkor, honorálva a németekkel való szakítást, honorálva az ántánt felé való tájékozódásunkat, legalább olyan békét kaphattunk volna, mint Bulgária. Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy ebben az esetben elmarad a Vittorio Venetto, a vereség és az abból következő frontfölbontás. Ha előzetes paktumokat (a londonit, a bukarestit) részben be is tartottak volna, semmiesetre sem teljesítették volna ígéreteiket maximális mértékben. Nyugat-Magyarországot semmiesetre sem veszítettük volna el, ez komolyan még csak szóba sem kerülhetett volna. A keleti-szlávok meggyék egy részét megtarthattunk volna. Szinmagyar területek elvételére sem gondoltak akkor még sem a csehek, sem a délszlávok és a románok is megelégedtek volna az igazán román vidékek elszakításával. De ezek a meggondolások egészen bizonyosan túlzottan pesszimizistikusak, mert a végső összeomlás előtt minden okunk meglehetett arra, hogy bizzunk a hatalmas Egyesült-Államokban, amelyek akkor kereszttül tudták volna vinni akaratukat. Mégegyszer mondom: az akkor, idejében megalakuló kormánynak lett volna módja elrendelni a népszavazást és az a népszavazás tiszta lett volna. A nem-magyar nemzeteknek Pesten, a kabinetben ülő vezérei vezették volna. Bizonyos, hogy azon

a népszavazáson a magyar szavazatok is érvényesülnek és hogy olyan szinmagyar helyeknek, aminő Komárom, elcsatolására senki nem is gondolt volna.

Nem akarom követni a reakciónak azt az utálatos szokását, hogy mindenki, aki meg meri támadni, rögtön hazaárulót kiált, — de ha valaki hazaárulást követett el, hát bizonyára nem én vagyok az és nem azok, akik velem együtt a háború ellen voltak; nem mi, akik ántánt-barátok voltunk, akik wilsoni békét követeltünk, akik a nem-magyar nemzetekkel megegyezni iparkodtunk, ellenben igenis, legsúlyosabban bűnösök azok, akik mindeme törekvéseknek megátalalkodott ellenzői, kerékkötői és meghiusítói voltak. Övék a felelősség az ország megcsönkítéséért és a rossz békéért, övék a felelősség az összeomlásért és annak minden következményeiért is.

Voltak rajtuk, Károlyi-pártiakon, szocialistákon és radikálisokon kívül másbéli politikusok is, akik érezték, hogy arra az utra kellene lépni, amelyet én hirdettem és hogy módot kellene adni egy ántánt-barát kormányra, hogy a mentés munkáját megindítsa. Serényi Bélát, Ugron Gábort e politikusok közé sorozom. De őket valóságos terrorizálta Tisza, Apponyi, Andrássy, Vázsonyi makacs sovinszta vétője. Addig a percig, amíg végre, elkésetten, a sovinszta vétő urai maguk léptek a wilsoni pontok alapiára, addig a percig nekik mindenki hazaáruló, defetista volt, aki ki merete nyitni a száját az egyedül helyes út érdekében. Ez a terror részben meghamisította a közhangulatot, részben csak megakadályozta tiszta megnyilatkozását. Még mindig, még 1918 októberében is! Az ország többsége mögöttem volt. De ezt a többséget meg kellett szervezni.

KÖNYVEK

•••

Szombati-Szabó István: Életem. (Verseik.) Szombati-Szabó erdélyi költő, par excellence lírikus, még pedig abból a fajtából, akit egy könnyűcsepp, egy ártatlan sóhaj, egy kis éhség is el tud keseríteni, vagy fel tud hevíteni a versírás hangulatáig. Minden ízében impresszionista — magyar részről talán Kosztolányi Dezső áll hozzá legközelebb — követője azoknak a tradícióknak, amelyek a *Nyugat* vetett meg Magyarországon. Csak az érdekli, amit a két szemével lát — messze sohase néz, közvetlen mellette is teljes neki a világ — amit hall az erdélyi székelly erdők zugásából, magyar panaszokból és amit kissé csöndes, elromlott élete a zive mellé sodor örömeinek, vagy fájdalomnak. Verseiben — körülbelül negyvenet gyűjtött össze ebben a kötetben — nincs harcos kedv, a sorok mögöl hiányzik az állástfoglaló világnézet. Csak egy szépszerető, néha fáradt, néha szomorú ember van bennük, aki beteg az álmoknak és az illúzióknak. Nem epigonja senkinek, bár az esztétika legfrissebb hagyományainak szolgálatában áll, megvan benne az a szuverén tehetség, amely az élete vitelének eredetiségét megformálja, megőrzi minden körülmények között, még — visszafelé is. Minden verse kiművelt, csupa zene, finom és tudatos egyszerűségében is dekadens. Néha székely népdal-formában panaszokodik:

»... Magyar erdő magyar fája:
Halál-gyümölcs rakva rája
Magyar erdő nem virágos,
Csak gyümölcsös... ó, be átkos
Ez az erdő s minden fája
S terekedő éjszakája...«

Könyvét, mely nemcsak Erdély-

nek, de az egész utódállambeli magyarországnak értéke, a kolozsvári Kalácska kiadóvállalat adta ki szép és izléseles kiállításban.

Szombati-Szabó István: Régi japán költők. (Verfordítások.) A Krisztus-utáni nyolcadik, kilencedik és tizedik század japán lírájából for-

ditott át Szombati-Szabó néhány verset nagy megértéssel és szeretettel. Egyszerűen, minden modernizáló szándék nélkül ültette át az áhitatos, bölcselkedő verseket, amelyek a japán klasszikus irodalom remekei. A könyvet szintén a Kalácska kiadóvállalat adta ki.

Érdekes emberek

Irta: Baedeker

DUMAS REGÉNYT FORDIT

Az idős Alexandre Dumas híres volt a gyors munkájáról és a szokatlan — *Lope de Vega*-ra emlékeztető — termékenységről. Olyik esztendőben tíz-tizenkét regényt hullajtott ki a kabátja ujjából, s ezen a minden tiszteletre méltó közgazdasági tevékenységen kívül még két-három újság hasábjain csevegett állandóan mindenről és semmiről. Ez az irodalmi hőbeszédűség a leggyanútlanabb olvasóban is könnyen kelthette föl azt a hitet — amely később közvélekedéssé vált —, hogy egynémely művét az ünneplő író csak »szignálja«, annak címlapját a maga előkelő fényjelzésű, egész Európában népszerű nevével ékesíti, a tekintélyes tiszteletdíjat pedig testvériesen megosztja azzal a derék irodalmi mesteremberről, akinek a »vállalat«-ot albérltetbe adta. Ne csodáljuk hát, hogy egy maliciózus újság — amelynek az illusztris író nem volt a munkatársa — valamelyik művét így hirdette egyszer: »Irta állítólag Alexandre Dumas«. Egy másik pedig ezekkel a szavakkal harangozott be egy ily eseményt: »Dumas urtól új regény jelent meg, amelynek szerzője ismeretlen óhajta maradni«.

Hogy az ekképpen készült litteratura milyen mértékben immorális és mennyiben jogosult, máig se döntötték el véglegesen a kritikusok és irodalomtörténészek legfőbb ítélőszékei; de azt se, vajjon igazán csempészett-e Dumas és a kiadója ilyen módon »szerkesztett« könyveket a nyájas olvasók kezébe és a kölcsönkönyvtárakba? *Ignoramus*, sőt *ignorabimus*.

Amilyen kevésbé volt komoly és lelkiismeretes ez a máskülönbben kitűnő jó ember és kivételes talentumu író, föltehető róla, hogy így is dolgozott, — *kitellett tőle*, ahogy mondani szokták a kriminaloidokról a büntető törvénykezésben. S ha igen, azzal védekezhetett, amivel a nagy Raffael Santi: hogyha a tanítványai végig is surolták az ecsetjüket néhányszor az általa szignált vásznon, azért az az ő festménye marad. Ami pedig a nagy termékenységet illeti — akár a Dumas-ét, akár a könnyen produkáló írókét általában —, attól teljes kényelemmel irhatta meg sajátkezűleg a neve alatt megjelent összes köteteket. Mert, tudja azt minden tollforgató ember, hihetetlenül sokat termelhet az, aki gyorsan és könnyen, flaubert-i gond és művészi vajadás nélkül dolgozik. Jókai például — amint nekem mondta és *bizonyította* — naponta csak két órát szentelt a regényírásnak és mégis egyike lett a világirodalom legpazarábbul teremtő elbeszélőinek. (Az igaz, hogy hatvan esztendőn keresztül naponta két óra: sok óra!) Nos, Dumas, aki nagyobb munkaerő volt a mi koszorúsunknál, s néha tíz órát körmölt egyfolytában, játszva produkálhatott még a Jókai »veuve«-jénél is nagyobb kvantum könyvet. De mert szeretett »keresni«, s pénzdolgokban a szélsőségig tudott bohém lenni, szívesen hitték el róla, hogy az írásaihoz csendes társakat szerződített, akik olcsón és névtelenül működtek közre a francia regényipar s a Michel Lévy Frères-könyvkiadó cég föllendítésén.

Az íróársai, főleg a meddőtermészetűek, mindig azzal vádolták nagynevű kollégájukat, hogy visszaél a tehetségével meg a népszerűségével s hogy a nevével jelzett olvasmányoknak csak egy részét írta ő maga, a többiért pedig csak a felelősséget vállalta. Még Victor Hugo, a szintén termékeny is kétségeskedett, s mikor új nagy regény jelent meg Dumas-tól, tréfásan kérdezte tőle:

— A tiéd ez a gyermek? Avagy adeptáld?

Dumas nem nagyon bánta, hogy mit beszélnek róla, s az a genialis nemtörődömsége, amellyel az irodalmi *procédé*-jére vonatkozó pletykákat megcáfolni sose igyekezett, csak újabb tápot adott a híreszteléseknek, amelyek annál valóbszínűeknek látszottak, mert az ő — különben világos — prózája nem volt oly bevégzett, és különösen nem olyan egyéni, hogy azt ügyes íróiparosok könnyűszerrel me utánozhatták volna. Jókainál hasonló okmányhamisítás el se gondolható, mert ha a stílusa nem volt is mindig klasszikus tökéletességű, ugyan ki tudott a kortársai közül az ő egészen individuális jókaizmusához hasonlóan írni? Képzeliék el Szabó Rikárdot, P. Szathmáry Károlyt vagy akár Abonyi Lajost, amint Pfeiffer Ferdinand vagy a Révai Testvérek megbizásából Jókai-regényeket írnak! Még az alsó gimnazista kis diákokat se vezethették volna félre...

De úgy, ahogy Dumas, sokan tudtak írni, s a mult század közepén, az író termékeny éveiben nem egy mulatságos történet járt szájról-szájra, amelyeknek a hitelességéhez bizonyára szó fér. Igazak vagy kigondoltak-e a históriák, mindenestre jellemzők a könnyűségre és a pongyolaságra, amellyel ez a genialis, de nem nagyon skrupulózus író dolgozott. Egyet ezek közül följegyeztem és alább közlök. Hogy *hol* olvastam, már nem emlékszem, de hogy *olvastam* — esetleg a saját kézirataim közt — azt bizonyosan tudom, s így nem mondhatja senki, hogy légből kapott... A kis történet határozottan tulzott, amit az is bizonyít, hogy Dumas père alig tudott németül ötven szót, s ez anekdotikus históriában mégis úgy szerepel, mint aki német könyvet olvas, — de az eset a regényíró céhbeli könnyelműségére annyira jellemző, hogy — talán mégis megtörtént.

Dumas, aki abban is különbözött a franciáktól, hogy szeretett utazni, s abban is hasonlított hozzájuk, hogy ha pár napot uton töltött, már kötetnyi »impressions de voyage«-zal számolt be az élményeiről, egy nyáron Németországban kószált s valamelyik egyetemi városban egy antikváriumba tévedt be, ahol a sok régi könyv közt kotorászott. A *bouquiniste*, látván, hogy irodalmi emberrel van dolga, nem kifogásolta a módot, amellyel az a raktárát fölforgatta. Az ilyen »öregkönyves« rendesen szerelmes a portékájába, nem bánja, ha nem is veszik meg tőle, csak érdeklődjenek iránta; és szerencsésének tartja, ha kongeniális emberek — amatőrök, tudósok, la

gyűjtők és írók — bármint kiméletlenséggel turkálnak benne. Különben is, a francia regényíró volt ott ama délelőtt az egyetlen »vevő« s a könyvtáros szívesen foglalkozott vele. Ez a foglalkozás egyébaránt nem volt valami szerfölött ferasztó, s jóformán csak abból állott, hogy figyelte, mit mivel a németül idegenes szócejtéssel beszélő vendég, és vigyázott — főleg, ha az apróbb könyveket vizsgálgatott —, hogy zsebre ne dugja valamelyiket. Mert az antikváriusok előtt mindenki gyanus, aki él, s az elegáns amatőrnek éppen úgy a körmére néznek, mint a legkopottabb nimolistának...

Pedig Dumas-tól nem kellett félni. A legnagyobb könyvtermelő egyiké nem volt könyvbarát. A szelletes író szerette a fényt, a pompát; szerette a pénzt szórni, szeretett építkezni (fölépítette a Monte Christo-kastélyt, amelynek csodájára járt minden előkelő idegen, aki megfordult Párisban), szerette a bőséges ebédeket s a vidám szimpozíciókat, szerette a pazar életet, a drága butorokat és a szindus szönyegeket, szerette maga körül a sok vendéget, szerette még az íróársait is, de a könyveket nem kedvelte különösen, — s végre is, ha könyvet akart, irt könyvet, amennyi csak kellett... Most is csak bandukolás közben, szinte véletlenül botlott be e boltba s a cél nélkül bumlizó globetrotternek az unatkozó szeszélyéből turkált a régi nyomtatványok között. Nem nagyon érdekelte a kis német város, s mert nem talált benne rendes kávéházat (még ma is vannak ilyen városok Németországban!), ide jött egy kicsit szórakozni.

... Egyszerre csak abbahagyta a keresgélést. Kis könyvet tartott a kezében, amelyet látható érdeklődéssel lapozgatott. Értéktelen nyomtatvány volt, s a tulajdonosa nem nagyon sajnálta volna, ha azt Dumas »elemeli«. De neki eszéágában se volt ilyen merénylet. Mindjobban elmerült a könyv olvasásába s annak egyes lapjait csillogó szemmel s a tetszés mosolyával olvasta, magában pedig azt gondolta:

— Igazán, nagyon érdekes. Olyan jó, hogy akár én irhattam volna.

A bolt tulajdonosa eközben türelmetlenül kezdett, jelentősen köhécselt, nyugtalanul jár föl s alá a kis helyiségben, de a vendége mind-ebből nem vett észre semmit. Dumas olvasott. Olvasott olyan mélyen elmerülten, mint egy fiatal lány, aki az ő regényeit falja.

Végre megszólalt a boltos:

— Bocsánatot kérek, mein Herr, dél van.

— Baj az? — kérdezte Dumas naivul.

— Nem baj, kedves uram, de én tizenkét óraker az üzletemet be szoktam zárni.

— Sajátságos! — kiáltott föl a regényíró. — Nálunk, Franciaországban, ez nem jut eszébe senkinek.

— Hjah, kérem, — mondta a könyvtáros. — *Lüdnlich, sittlich*. Mi ilyenkor zárunk és ebédelni megyünk... Legyen délután újból szerencsém. Már félkettőkor nyitok.

— Köszönöm, — felelte Dumas. — Nem ferasztom tovább... Ez a könyv tetszik nekem. Kitérő címe van s a tárgya is érdekes. Megtartom. Mibe kerül?

— Tíz Silbergröschén, — szabta meg az árát a könyvtáros.

Akkor még tallérokban és garasokban számoltak német földön és tíz ezüstgaras annyit ért, mint kétszáz egy márká. Dumas kifizette a csekély összeget a valószínűleg egyetlen német könyvért, amelyért valaha pénzt adott.

... Hazasietett a hoteljébe, ahol az volt az első kérdése, ismernek-e a városban olyan urat, aki németül és franciául egyaránt tud s egyik nyelvből a másikra fordít?

Félóra mulva már jelentkezett ná-

ber, aki száználmas kiejtéssel, de egészen korrektül beszélt a Voltaire nyelvén.

Dumas így szól hozzá:

— Mennyi idő alatt fordíthatná le ezt a kis regényt franciára?

— Egy hét alatt, — felelte a német, miután megtekintette a könyvet.

— Adok tíz napot... Mit kér a fordításért?

— Husz tallért.

— Adok negyvenet, — jelentette ki Dumas. — A felét előlegképpen, a másik felét, amikor a kéziratot szállítja.

— All right! — kiáltotta örömmel a fordító, akinek az irodalmi működését még sose honorálták ilyen fejedelmi bőkezűséggel. — A munkát időre elvégzem, és biztosítom, uram, hogy meg lesz elégedve.

— Akkor hát én is azt mondom: all right! Itt az előleg meg a párisi címem.

Nagyot bámult a német, amikor elolvasta a neki átnyújtott névjegyről az Alexandre Dumas híres nevét.

— Ha tudtam volna, — így lelkesedett, — hogy századunk egyik leghíresebb férfiához van szerencsém, de hogy kértem volna fizetést a fordításért, amely nekem most már nem munka, hanem csupa gyönyörűség! Engedje meg, kérem, Mester, hogy tiszteletből és ingyen végezhessem a rábízott feladatot. Így is én leszek a nyertes fél, akit boldoggá fog tenni a tudat, hogy a világ legnagyobb regényírójának tehettem egy kis szolgálatot.

— Isten mentsen! — tiltakozott Dumas. — Erre semmi szükség. Mi, francia írók, jól keressük... És aztán, a pénz, amely nálam nem érzi jól magát, így is, úgy is elmegy, az én zsebemben nincsen maradása. Mért ne fizetném meg illendően a fáradozását?

... Tíz nap múlva már a regényíró lakásán volt a takaros kézirat. Dumas átnézte, jónak találta, és a kiadójához vitte.

— Most valami elsőrendű dolgot hozok, — köszöntött be hozzá. — Valami egészen elsőrendűt, aminek óriási sikert jósolok. Kis regény, de sok van benne. Egyike a legérdekesebb elbeszéléseknek, amelyek valaha nyelvünkön megjelentek. De előre is kijelentem, hogy nem kapja olcsón. Úgy fog fogyni, mint a zsemlye... És aztán ezt a könyvet a szokottnál (!) is nagyobb gondal, a szivemből s a szívem vérével irtam, — nem szeretném potom pénzért elvesztegetni.

Mialatt Dumas beszélt, a kiadója már lapozgatott a kéziratban. Senki se tud olyan értelmesen olvasni, még a legzseniálisabb író se, mint egy élelmes és gyakorlott könyvkiadó. Az ilyen jártas-ügyes ember hamar tisztában van vele, hogy mennyit ér a munka, amellyel megkinálják... Csak két percig forgatta a manuskriptumot s nagynevetve kiáltott föl:

— No, hallja, kedves Dumas, ön igazán nagyszerű ember! Maholnap már saját magát is föllümulja a slendriánságban. Megszoktuk már, hogy ezen a téren mindig valami ujjal és meglepővel döbent meg az embert. De ilyet!... Hiszen ezt a regényt már egy ízben, négy esztendő előtt, eladta nekem, az igaz, hogy más címen! Csak nem gondolja komolyan, hogy még egyszer megveszem?

— Ne bolondozzon! — kiáltotta indignáltan Dumas. — Amit mond, világos képtelenség. Ezt a regényt most irtam, utazásközben, csak két hét előtt fejeztem be, s éppen csak hogy lemásoltattam.

— Akar meggyőződni? — kérdezte a kiadója.

És leemelt a polcra egy Dumas-kötetet, amelyet mosolyogva nyújtott át a nagynevű szerzőnek.

A regényíró, aki máskülönbem nem könnyen jött zavarba, majdnem sóbálvány lett. A kiadójának igaza volt... A címet eltekintve, amely másképp hangzott, valóban fejezetről-fejezetre az a regény volt ez, amelyet már egyszer megvásárolt tőle a Michel Lévy-cég. Az író elképedését csak fokozta az a bosszorkányságra emlékeztető körülmény, hogy a két könyv nemcsak fejezetről-fejezetre, de szóról-szóra is teljesen egyezett. Egy vesszőnek se volt hiánya, s a különbség a két munka közt csak abban állott, hogy a kéziratban nem volt sajtóhiba.

Ezen sokáig tűnődött el Dumas s nem győzte csodálni azt a német embert, akinek a francia nyelve és tolla szakasztott olyan, mint az övé. Ha nem restelte volna, ezt a sajátos fenomént bemutatta volna a tudós társaságoknak, mint olyan nyelvpszichológiai csodát, aminőt még nem látott a világ. Hiszen eddig azt hitte mindenki, hogy egy ebédre szóló meghívót se tud két

még oly kongeniális szellem egyformán megszerkeszteni. S itt egy tizenkét ives kötet *betűről-betűre* egyez!

A nagy író sose tudta meg a világraszóló csoda okát. Csak jóval a halála után derült ki egy német újság indiszkrécioja folytán a való tényállás, amely ugyancsak távol állott minden természetfölöttiségtől, de olyan vigjáték tárgy volt, amely még vár a maga Molière-jére vagy a — Dumas-jára.

Azt a regényt, amely ugy megtesztelt Dumasnak a rajnaparti antikváriusboltban, ugyanaz a professzor ültette át annak idejében a Dumas eredetijéből németre, akire a szerző utóbb azt a feladatot bízta, hogy franciára fordítsa le. A jó embernek könnyű volt a dolga, — egyszerűen lemásolta azt a francia regényt, amelyet előbb németre fordított.

Ez a Dumas egyik regényének a hiteles (?) története.

Bolyongás a régi Torontál dzsungeljében

5. Különös házasság

Szerelmi ügyekkel nem foglalkozom ebben a sorozatban. A szerelem mindenkinek privát dolga és csak akkor tartozik a nyilvánosság elé, ha megnyilatkozásával sérti a törvényt, a társadalmi rendet. Ebben a történetben is a téma a fontos, az érdekes, — valakinek becsületéhez hozzányulni sose volt izlésem szerint való.

Egyébként is Torontálban épp úgy szerettek az emberek, mint máshol. A pletykára nem kell adni, annak valósággal sovíniszta karaktere van.

Összekeverül, teszem azt, egy csomó vidéki ember s azt mondja az egyik:

— Schol a világon nincs annyi szerelmi botrány, mint nálunk, Kaszán.

— Hohó, dagasztja meg az önértet lokálpatriotizmusa a nagyváradi ember kebelét, hát mi kutyák vagyunk?

Pécs rajongója szeliden mosolyog és legyint a kezével.

— Gyerekségek, bohóságok. Csak jönnének egyszer hozzánk?

A dolog voltaképpen úgy áll, hogy minden cigány a maga lovát dicséri, tud a maga környezetéből néhány történetet s azokat általánosítva rábuzza a teljes társadalomra. Természetesen nem mulasztja el finom diszkrécióval sejtetni, hogy azokban élénk szerepe van neki magának is. Kutyá, meg a mája, veszedelmes fickó vagyok ám én!

A hajdani becskeréki híres bohém-kompanya, amelynek kiszólásaiból ottani színészkorában Kövesi Albert egész bohózatokat spékelt meg, — azt mondta erre:

— Lehetetlenség a pletyka ellen védekezni. Az ember hajnali öt órakor kiugrik egy tisztességes asszony ablakán s mindjárt ráfogják, hogy viszonyuk van.

Végeredményben itt is gillt a tétel, hogy sokkal több a rossz asszonyok száma, mint amennyit a társadalom megállapít és sokkal több a rendes asszony is, mint amennyit annak tartanak. Nem lehet ezek szerint Torontál kivétel, hiszen mi lenne a világból szerelem nélkül.

Hősöm is szerelmes volt, de meg gondolatlanul. Gyönyörű férfias alak, talán jövő is állt előtte, habár családi nexus nélkül. De hát, édes Istenem, azokat a nexusokat egyszer csak meg kell kezdeni s teljes tisztelettel bátorkodom ezzel kapcsolatosan kérdezni, hogy milyen társadalmi állást töltöttek be a tizenhatodik században a Csekonicsok, vagy a Karátsonyiak?

Az ifju a vármegyén kezdte a pályáját, szerelme tárgyát mintha az

Isten is a párjával rendelte volna.

A foglalkozást szívesen vették, hát végtére is arra való a megye szolgálja, hogy aktákon kívül a lányokat is megforgassa a táncban. Hogy nem telik külön vagyon nélkül reprezentálásra, mulatságra, az már az ő baja. (Sokkal később Hege-dius Miklós vármegyei főjegyző is agyonlőtte magát, mikor szegény lateiner léttére nem győzte az iramot. Mit stréberkedett föl azzal a rongyos tehetségével olyan exponált állásba!)

A szerelme azonban türelmetlen és nem minden ember tud megalakodni. Aki képes rá, már boldog. A másikat hajszálfinom disztingúciók emészti halálra s szerencsétlen lesz, akármilyen helyzetbe is jut.

Az ifju megyeista egyszer csak elérkezettnek látta az időt, hogy megkérje a lány kezét. Nagy familia volt, már mint torontáli értelemben véve. Nem mágnás, csupán gentry, de a kiskirályok sorában kifejlődött önértetű közepkirály, aki összetéveszti a maga egyéniségét, értékét azzal a hatalommal, amely éppen — mint sorosnak — a kezébe adatott.

Eppen mert eljutott erre a magaslatra, vélt fölénye felhőiben meg sem haragudott a vakmerőség miatt. Ezen csak mosolyogni lehet.

— Ugyan ne tréfálj, öcsém, hiszen nem teneked neveltem a lányomat.

— De ha ő is úgy akarja!

— Tudják is a lányok, mit akarnak! Ha elérkezik a megfelelő párja, ahhoz megy és boldog lesz. Puntum.

Nem használt itt ékesszólás, lélek-analízis, jövőbe, karrierbe vetett hit, — elküldték a fiut. Aztán elzárták előle a leányt is, már nem találkozhattak s mintha a szerelem is lazult volna, a szép szöke teremtés tudott kacagni mások társaságában, egyáltalában nem reagálva annak a másíknak igyeketére, amely — ha csak egy pillanatra is — néha a közelébe szeretett volna jutni.

A fiatalemberrel felfordult a világ s olyan valamit csinált, amit muszállis kisasszonyok körében trucnak hívnak, ha már a szív nem tud megszakadni bele. Mindenekelőtt lemondott az állásáról, aztán elvett egy híres szép asszonyt. Szó, ami szó, ragyogó szép volt, tisztességes is, habár a foglalkozásáról nem szokás társaságokban beszélni. De hát neki ehhez a konyérkeresethez volt kedve, — akárcsak az irodalomban társának, Warrennek — s a társadalom támaszai azért nem szakították meg vele az érintkezést.

Hatalmas, parádés volt az eskü-

vő, látványossága a felvonulás az egész városnak, azzal aztán el is vonult a férj a nyilvánosság elől. Hosszu ideig nem állt szóba senkivel, otthon töltötte minden idejét. Később az éjszaka óráiban előbujt hazulról s fölkereste azokat a kis kocsmákat, homályos kávéházakat, amelyeknek petróleum-füstös hátulsó zugában kártyások ütök virradatig a blattot. Csupa furcsa, részben letört, részint a züllés útján járó alak ül az asztalok mellett, a ruhájuk piszkos, a kalapot le nem vennék a fejükről. Akárhánynál otthon család didereg a fütetlen szobában, gyerek sir éhesen, a családapa azonban nem tud elszakadni ettől a levegőtől, mintha kokain-mámorban élne, csak ül és várja az órák csigalépését, legtöbbször néhány garas gibicpénzzel vidítva haloványabbra az otthon örök szürkeségét.

Dermedtem gondolok ma is ezekre a helyiségekre, amiket azonban mégis csak kávéháznak hívtak, szóval olyan valaminek, amiből a diákember tanárilag ki volt tiltva. De érzem még illatát ma is annak az opálszinű, fenyőgallyas decembernek, amelynek délutánján bevakodtam egy csésze kávéra, — soha jobb izűt! — s elakadó lélekzettel faltam a »Vasárnapi Ujság« reklámszámát Szabolcska Mihály verseivel. Akkor készült kiadásra a »Hangulatok«, benne a Grand Caffé-ben, a Szalzburgi csapszékben s a többi szépség.

Itt láttam egyszer H.-t, aki már senkivel mással nem érintkezett, csak ezeknek a helyiségeknek látogatóival s kártyázott éjjeltől reggelig.

Sok év múlva Szegeden találkoztam vele, ő keresett föl.

— Nem tudod, hogy ki vagyok, mondta, de valamikor ismertem az apádat.

Apró szivességet kért, érdeklődött, hogy mit csinál.

— Novellákat, feleltem, mire keserűen elnevette magát.

— Tudnék én neked olyan témát mondani, hogy kétfelé áll tőle a füled. De minek? Nem érdemes.

Az alakja most is a régi volt, magas és egyenes, a sűrű haja nagyobb fele szürke, az arca sápadt a sok éjszakázástól.

Nem is vitte sokáig, hamarosan bevégezte. De amikor néha eszembe jut, úgy el tudok rajta mélni, hogy hova lesznek az ifjúkori lázak, a zengő szavak, hol szárnyalnak az elálmódott, az elcsattant csókok? És általában ér-e valamit mindaz, ami napáldozatkor megmarad az életből?

Öreg riporter.

Az egész világot

bejárta a hír, hogy Bécsben hivatalosan bemutatott minden idők legszebb — legnagyobb remekműve —

meghódította

Amerika, Anglia, Franciaország film-piacának legtekintélyesebb képviselőit Kertész Mihály a zseniális magyar rendező páratlan szépségű filmje:

Az ifju Medardus

Várkonyi Mihály, Eszterházy Ágnes hercegnő és Hegyessy Mari főszerepeiben

látható a LIFKÁBAN január 3-ától kezdve.

Szerb elbeszélők

VII. Milutin Uszkokovics

1884-ben született Uzšicén és 1915-ben halt meg a nagy visszavonulás alkalmával. Harmincegy éves volt, mikor meghalt s máris tekintélyes nevet és irodalmi munkát hagyott hátra. Nem volt kiforrott és megnyugodott író, éppen lehántani készült az érzélgős és romantikus hatásokat, amikor a halál elsöpörte terveit és törekvéseit. Tehetsége leginkább a Došlaci (Jövevények) című regényében bontakozik ki. Alakjaiban sok az erő és a testlenség. Különösen Beograd, a város elbeszélője, elnévelésben Sztankovics-al, Kocsics-al, Tipikoval, akik a falu, a paraszti világ elbeszélői. Különösen ügyesen, és szívesen festi a háttérrel, a fejlődő Beogradot, említi regényeiben. Éles megfigyelő és megfigyelő, irasmodora könnyű és élvezetes. Rökönságot tart a költőneve évek francia fenilmetistáival, a béke utolsó éveinek langyos, jámbor, polgári tárcáival.

Ábrándkép.

Tanárunknak, Dimitrijevič Pálnak halála után, aki a szláv filológia neves professora volt, még elég sok tudományos értékű kézirat maradt vissza lakásában. A rengeteg sok írás és feljegyzés között egy levél is volt, amelyen a tanár úr saját kezével ezt a kurta kis mondatot írta: »Halálom után elégetendő«. A professzornak ez az utolsó és egyetlen kívánsága azonban nem teljesül. N. N. ur, akit több gúnyneve mellett még Hollónak is hívtak, mert olyankor lehetett híres emberek közelében látni, amikor azok a másvilágra készülődtek, ez az ur ellopta ezt a levelet és már negyven nappal a tanár halála után mutogatni kezdte a nagy tudós kíváncsiskodó tisztelőinek. A levél eképen hangzik:

Tegnap veled álmodtam, Zorka. Olybá tűnt, mintha a te városodban lettem volna: nagy tér, erős napfény és néhány templom. Valamilyen társaságban voltam, amely nem volt számomra kellemetlen. Azaz lehet, hogy valami mást akartam, de sok társadalmi kötelezettségeim valamelyike hozzájuk fűződött... te meg fogsz engem érteni.*)

Ekkor megjelensz te... váratlanul, egyedül, egészen úgy, ahogy ép megkivántalak, rejtelmes fényben, mely tud' isten honnan jött.

Ó, Zorka, régen volt az, mikor téged utoljára láttalak. De te még azután is vendége voltál gondolataimnak. De az este... abban a pillanatban, ragyogó voltál, ragyogóbb a napnál, igaz voltál, igazabb az igazságnál, szerelmes voltál, szerelme-sebb, mint a szerelem, szép voltál, szebb, mint valaha, ha ugyan ez lehetséges. Még most is szemem előtt lebeg az arcod s ez az álomkép csálja belőlem ezeket az érzélgős sorokat.

Mosolygós fehér arccal s nagy, szomorú szemekkel néztl engem s szemekben egész énem visszatükrözött. A fény és árnyék zürösségén keresztül áttetszett dus, omlós hajad mely úgy virult, mint hajdan az álomunk. Lépéseid szinte himbálták hajlékony testedet, mely ringott abban a kávébarna, félselyem ruhádban, te már tudod melyiket gondolom: itt-ott két-három sujtás volt rajta minden más díszítés nélkül.

*) Fejhő fedi el a napot, vagy talán télan, nem tudom. Csak azt tudom, hogy egyszerre sötétség lett és társaságom elmaradt mellőlem.

Ártatlannak, üdének tüntél fel előttem, mintha csak tegnap találkoztunk volna, mintha közöttünk semmi se történt volna. Mosolyogtál, szerelem volt a mosolygásodban, ártatlánul mosolyogtál, de erős, hatalmas szerelemmel, mely a hamut is láng-ra lobbantáná.

És mint régen, sok évvel előbb, mikor még gyerekek voltunk, te odanyújtottad nekem kezdet, kis, meleg, reszketős kezdet.

Én elvörösödtem... ijedten, félősen és odasugtam neked, hogy vigyázzál, hogy légy óvatos, hogy bujjál el, hogy bujjunk el mindketten azoktól, akik mögöttünk álltak...

Magam miatt vörösödtem el... elismerem, Ó, Zorka, sok minden történt azóta, hogy nem láttalak, hogy velem nem történt minden úgy, ahogy szerettem volna, ahogy szeretted volna. Igen, magam miatt szegyenkeztem. De nem magam miatt félttem, te tudod ezt, hiszen te jól ismeresz engem, te tudod, hogy magamat sohase sajnáltam. Azért félttem, hogy téged elveszítelek, hogy elűzned téged s elragadnak engem, mert én oda tartozom ahhoz a társasághoz, oda vagyok láncolva száz-fajta bíncsel, foglunk vagyok anélkül, hogy rabul ejtettek volna. Félttem, hogy ismét elveszítelek annyi esztendő után, a végleges szakítás után.

Igen, én vagyok a hibás, tudom, elismerem. De én akkor hajlandó lettem volna mindent jóvátenni... hogy menjük valahová, valami más világba, hogy újból kezdjük az életet. Én már akkor megbántam a dolgot, s a magam módja szerint megbűnhődtem már vétkemért, még gondolatban sem mertelek magam elé idézni, pedig sokszor olyan jól esett volna, ha kérdezhettek volna: mit csinálsz, hogy gondolkodol felőlem és hogy megy a sorod?

Most is ép ezt akartam kérdezni.

Te hamar megértettél engem. Szemed csillogott, mint egykoron, mikor először mutattam meg neked egyik munkám és kezünk reszketett. Zavartan álltunk egy cirkuszplakát előtt valamelyik mellékuca sarkán.

Az a társaság azonban figyelt bennünket és utánnunk szaladt, de mintha nem is egész társaság lett volna, mintha ember, mintha valamilyen állat lett volna, valami sajátos öszszesége mindama rossznak, amelyben eddig részem volt.

Mi menekültünk.

Ők üldözték.

Te elfáradtál. Én bátorítottalak. Azt éreztem, hogy talán épen most jön az a vágyott pillanat, amelyet azelőtt hiába kerestünk, talán most pótolhatjuk az eliramolt boldogságot. Te megszorítottad kezemet; abban a pillanatban mindent megígértél.

De még valamit szerettem volna. Beszélni szerettem volna magamról, elmondani mindent, mi történt velem amióta széjjelváltunk, mindent... mindent... mindent... még azt is, amit önmagamnak se merek bevallani.

Ah, Zorka, én megtettem azt, amit kívántál. Dolgoztam. Egyetlen nap se mulott el üresen. Egészen a munkának éltem. Kiadtam első könyvem, azután a második, a harmadikat, a negyediket, az ötödiket és van még néhány elkezdett. Hosszu éjje-

leken át néztem a papirost és dolgoztam odaadón, eszevesztetten, balgán, lelkiismeretesen. A toll eltörött kezemben, a tinta kevés volt mondanivalóm számára, de a rajongás, a törekvés erősebb volt bennem. A legerősebb mákony nál is erősebb.

Mindezt senkisémet tudta, Zorka. A világ azt hitte, hogy ez önként jön az éneemből, akárcsak gyümölcs a fán. De te most tudod, te hiszel szavam-ban... hiszen te hittél már bennem akkor is, amikor még senkisémet ismert, abban az időben, amikor csak szorgalmas, szegény tanuló voltam. Emlékszel-e még rám? Jutányos áron vett ruhában, ocsó cigarettával fogaim között, lyukas cipővel... szögletes voltam, hebegve beszéltem, dus haját hordtam a fejemen és nagy lelkesedést a szívemben.

Elmulott minden, Hosszu út nyulik el mögöttem, melyen kusznak, nyüzsgőnek az akkori nagyságok... de ma már messze, nagyon messze vannak tőlem, már alig látom őket. Kergetnek.

Menekülünk.

Menekülünk egy uccán át, azután valamilyen udvaron keresztül, egy éjjeli lámpás mellett, majd széles, fáktól árnyékolt boulevardon át.

De én semmivel sem voltam szerencsésebb most, mint azelőtt. Ugy érzem, mintha fejem ólomból lenne, szívem sokszor elkékül a haragtól, barátaim most is ritkák, akárcsak azelőtt, kezem reszket, mint öreg emberé, de mikor végighuzom kezemet fejemen úgy érzem, mintha még a régi lenne a hajam. Nem éreztem a nyomort, csak a munkát... Ah, ha minden olyan könnyen menne mint a munka! A munka mellett ott áll a küzdelem, de nem az, amire közönségesengondolnak: ökö! ökö! ellen. Nem, az én küzdelmem nem ilyen volt. Mégis csuf időket éltem át épen ott, ahol a gödröket legszebb virágokkal takarják, ahol aranyfőnyálból fonják a kastélyokat, ahol a kígyók szürkék, mint a kő, amelyre lépek, zöldek, mint a fa, amely alatt heverészek, fényesek, mint az ég, mely engem oltalmaz és felérek, mint az ágy, amelybe munka után fáradtan behullok.

Ah, ime itt vannak már a kígyók, menekülj Zorka, a harapástuk mérgesebb a vipera marásnál. Menekülj, meneküljünk együtt, ne hagyjuk el egymást, mert ha van menyrszág, úgy az nem lehet edesebb a te életednél. Meneküljünk, mert valami rémes veszedelem fenyeget bennünket vagy talán reánk vár valami nagy, nagy boldogság.

Az egyik sarok mögül előttűnt üldözőnk, akinek se nemét, se alakját nem tudtam meghatározni.

Mi lefelé szaladtunk valamilyen járattal uton, de egy folyó zárta el utunkat, a part mentén futottunk tova, a lankák lejtői közé kerültünk s végre egy hid árnyékába rejtőztünk.

— Megmenekültünk! — szólt valamelyikünk.

Én megérintettem válladat. Te rám nézel, megértsz engem s én ujjongva érzem, hogy te most nem tiltakoznál a csók ellen, a régen várt és akart csók ellen, melyet friss, aszszonyi ajkad nyújtana.

Nem tudom megcsókoltalak-e, mert ekkor lépések hallatszottak és az öreg hid borzalmasan kezdett dübörögni. Éreztem, hogy újra elveszítelek téged. Derekad köré fontam

karomat. Kezeim szorítottak s mind közelebb akartalak vonni magamhoz, de nem éreztelek tisztán. Vékonyodtál, foszladoztál, mint a pára. Üldözőnk utolért. Éreztem halálszagu lehelletét. Az elkeseredés szorongatta szívemet. Fogaim csikorogtak. Felemeltem öklömet és elhatároztam, hogy harcba szállok.

Ekkor valami felragyogott. Felvirradt. Ismét egy nap.

Megpróbáltam lezárni szememet. Ismét vissza akartam süppedni az álomba, hogy visszavarázsoljalak a homályból, hogy ismét láthassam, élvezhessem omlós, sűrű hajadat, mosolyodat, fehér arcodat, szomorú, okos szemeidet.

De te örökre visszatértél az ábrándok birodalmába. Senkinek sincs hatalma téged ismét előhívni. Ki tudja, talán te magad is ábrándkép vagy, a legcsodásabb, legelső és legutolsó ábrándképem. Te szép, te jó, te szerencsétlen.

Zorkám! Zorkám!

Fordította: Szenteky Kornél

Délutáni és estélyi ruhák
Bundák
Fehérműek
Szőrmék

a legegyszerűbbtől
a legfinomabb kivitelig

Holzer

dívatházában

Budapest

IV., Kossuth Lajos u. 9.

876

Gyengeség? Rossz alvás?

Idegesség? Munkakedvtelenség? Könnyen lépnek fel fájdalmak? Jól barát ilyen rossz napokon a valódi Feller-féle Etsa fluid. Lemosásoknál és borogatásoknál különösen jó szolgálatokat tesz, de nagyon jó kozmetikai szer a szájr-, fej- és bőr ápolására. Erősebb, kiadósabb és hatásosabb, mint a sóborszesz! Csomagolásai és portóval együtt 3 duplűveg vagy 1 különleges üveg 24 dinár, 36 duplűveg vagy 12 különleges üveg 214 dinár és 10 % felár, szétküldi Feller V. Jenő gyógyszerész Stubica donja központ 185 (Horvátország). 9128

Mindennemű új és használt zsákok, zsinegek, ponyvák, lőtakarók, jutaszövetek, szalmatollzsákok

legolcsóbban beszerezhető

Schossberger i Hered

zsák-, ponyva-, zsinagnagykereskedő cégél NOVISAD, Futoski put 13. sz. (az udvarban.) Telefon 531.

Sürgőnycim: HESSIAN NOVISAD.

Saját villanyerőre berendezett zsák-kikészítő telep. Használt zsákok a legmagasabb áron vétetnek. — **Külön osztály: minden nagyságu ponyvák kikölcsönzése.**

Olcsó karácsonyi vásár!

Férfi-és női divatcikkek, HARISNYÁK, keztyűk, selyemsálak

férfi innok, nyakkendők, gallérok feltűnően olcsó árak mellett

SAJÁT ÉRDEKÉBEN GYŐZŐDJÖN MEG!

Krausz Béla és Társa divatárúháza

SUBOTICA, RUDIČEVA ULICA 2. SZÁM.

9214

Páris felé

Zürich, 1923. december 16.

Késő délután Buchsnál léptük át az osztrák-svájci határt. Nyomorországból átmentünk Eldorádóba, de a horribilis valutadifferenciát a svájciakon az első napokban nehezen lehet észrevenni. Az osztrák határrendőr elegánsabb és jobban táplált, mint a svájci kollégája és máig sem tudtam eldönteni, hogy melyik udvariasabb. Minden áron le akarnak kötelezni; nem vizsgálják át a csomagokat, az utlevelet becsánatkérő mosoly kíséretében pecsételik le, mintha szegénynek, hogy csak egy pillanatra is alkalmatlanokodnak. Ha valami felvilágosítást kérsz, órák hosszat magyaráznak, alig bírod lerázni a nyakadról. Végül, hogy megszabadulj, cigarettával kínálod meg, a legnagyobb könyörgésre elfogad egyet, de ha kell, a hivatalos hatalmával kényszerít, hogy viszonzásul végy el tőle egy angol cigarettakülönlegességet. Drága emberek, ilyenek is vannak a nagyvilágban...

Buchs nem nagy állomás, de ragyog a tisztaságtól. Egy órát áll a vonat, mindenki lemegy az étterembe, a csomagok őrizetlenül maradnak a vonaton. Kedves, régi szokás, itt még nem mondták le róla. A restiben svájciak ülnek, sokfogásos vacsorát esznek, németül vagy franciául beszélnek, de alig lehet őket megérteni. Mesés olcsóság van, két-három frankért pompás vacsorát adnak, csak nem szabad keleti valutánkra átszámítani, mert megakad a torkodon a falat. A derék svájciakról példát lehet venni, ők halálos nyugalommal kezdenek a harmadik sültbe, kompótot és befőttet esznek hozzá, utána torták, sajt, banán, makkakávé, bagatell 6-8 frank az egész.

Indul már a vonat, pompásan fűtve, világítva, szellőztetve, seperve, a kalauz jegyvizsgáltnál megkérdi, hogy nincs-e valami óhajunk. Ezután tiszteletteljesen bejelenti, hogy a folyosó végén kinyitotta a mosdófülkét, tiszta törülközőket, szappant, hideg-meleg vizet adnak, a szájmosság-poharak a felső kis polcon vannak, nagyon kér, használat után gondosan elmosva tegyik vissza. A kalauz nem tréfált, mindent megtalálni, amit mond, csupán a mosdófülké fanyance burkolatáról és nagy, metszett tükörről feledkezett meg, amit utólag is szívesen tudomásul vesz az utazó.

Sötét este van már, nem látni a vidéket, amelyen keresztülrobog a vonatunk, de kint mindenhol vilányfény, ötpercenként városok vagy falvak tündéri világításban, nagy gyárak, üzemek, bepillanthatni, forognak a kerekek, füstöl a kémény, munka, alkotás mindenfelé.

A szakaszomban most svájciak ülnek, olaszok, németek, franciák vegyesen. Kedélyes, nyílt emberek, az indulásnál mutatkoztak be egymásnak, máris jóba vannak, hatalmas tábla tejsokoládékat huznak elő csomagjaikból, tréfás erőszakkal kínálják egymást és a teljesen ismeretlen többi utasokat. A társalgás három nyelven folyik, a német franciául vagy olaszul beszél és viszont. Svájci dialektusban beszélnek, nehezen érteni. Igen, itt Svájcban vagyunk, kicsi ország, nem nagyobb mint Erdély és mégis egy egész külön világ. Néhány órai távolságra délen Mussolini tajtékzik, keleten a német tüzhányó dühöng, nyugaton Poincaré szuronyerdeje mered fenyegetően, de itt a szakaszban és a többi svájci szakaszokban béke van. Ujságot olvasnak ezek az emberek; de a müncheni, párisi, római vitriol, mint ártatlan olaj pereg le a bőrükről. Okos és egyszerű, paraszti logikával oldják meg a nacionalista problémát: »a sors ide dobott bennünket össze, jól érezzük magunkat, közös érdekeink vannak, nem akarunk változtatni a helyzetben«.

Magas, hólepte hegyek közt vagyunk, friss, erős havasi levegő árad be, ha kinyitjuk az ablakot. Ez svájci levegő, mélyen be kell szívni, ilyen nincs máshol. Ez a svájci sziget levegője, ez a távoli kis földdarabé, amit a becsület és józan-ság végtelen óceánja választ el a kontinenstől.

A »La Suisse«-t olvasom, a hatmillió Svájcban huszonnégyezer munkanélküli van, akik fizetésük hatvan százalékát megkapják a szakszervezetüktől. A svájci polgári lap úgy ír a »hallatlan arany« munkanélkülségről, mint valami nemzeti szerencsétlenségről és követeli a kormánytól, hogy husz százalékkal pótolja a munkanélküli segélyt, mivel »a huszonnégyezer derék munkást így is jelentékeny károsodás éri«. A lap vezércikke egyébként arról siránkozik, hogy a kenyér kilóját a pékek három centimellel emelték. Ha így haladunk — fejezi be a kitünő ujság — előbb-utóbb Németország sorsára jutunk.

Oh, boldog Svájc!

Louis Louis.

KÖZGAZDASÁG

Az új illetéktörvény

Dijjegyzék 157. tét. Iparos cég bejegyzése és kihirdetése után, a kérvényre járó díj. 1. tét. a bélyegen kívül fizetendő 50 dinár.

Dijjegyzék 158. tét. Ha a feleség saját nevére jegyezteti be a kereskedelmi céget akkor, ha férje csőd alatt áll vagy csőd alatt volt és nem egyezett ki a hitelezőivel, fizetendő 5000 dinár.

Dijjegyzék 159. tét. Ha a feleség saját nevére más, nem kereskedelmi céget, saját nevére más, nem kereskedelmi céget alapít, ha a férje csőd alatt áll vagy csőd alatt állott és nem egyezett ki hitelezőivel 2000 dinár.

Ha a cégbejegyzés alkalmával bejegyeztetik, hogy más legyen az üzletvezető, a fenti taksán kívül még a 163. díjtétel szerinti taksá is fizetendő.

Dijjegyzék 160 tét. Cégváltozások bejegyzése után a fenti díjtételek fele fizetendő.

Dijjegyzék 161. tét. Fióktelepek bejegyzése után ugyanazon illetékek fizetendők mint a főüzlet bejegyzése után.

Dijjegyzék 162. tét. Az üzlet megszüntetésének kihirdetéseért fizetendő 20 dinár.

Ha a hatóság hivatalos kötelességből kifolyólag adja ki ezen hirdetményt, akkor ezt az illetéket nem kell fizetni.

Dijjegyzék 163. tét. Meghatalmazások, prokurok, üzletvezetők, az igazgatósági és felügyelő, továbbá a felszámoló bizottsági tagok aláírásának bejegyzéseért, minden vátozásért és törléseért fizetendő személyenként 50 dinár.

Dijjegyzék 164 tét. Váltóvásokra az illetékes hatóságoknál és személyeknél, fizetendő:

- bezárolag 500 dinárig 5 dinár;
- 500 felül 1000 dinárig bezárolag 10 dinár;
- 1000 dináron felül 20 dinár.

Ha a változás több példányban állítatik ki, minden további példány után a fenti illeték fele fizetendő.

XVI.

Monopolilletékek.

Dijjegyzék 234. tét. Monopoltárgyaknak az országon való átvitele iránti engedélyekre:

- 1000 kilogramm alóli mennyiségben 20 dinár;
- 1000 kilogrammon felül minden ezer kg-ért további 2 dinár.

Dijjegyzék 235. tét. Kis mértékben dohány, cigarettapapír, denaturált szesz, postai cikkek és okmánybélyegek és monopoltárgyak eladása iránti engedélyek után:

- Beograd, Zagreb, Ljubljana, Maribor,

Novisad, Osijek, Split, Sarajevo és Subotica városokban 200 dinár;

b) a többi városokban, kerületi székhelyeken 100 dinár;

c) mezővárosokban, járási székhelyeken 50 dinár;

d) más helyeken 20 dinár.

Ezt a taksát meg kell fizetni löpor, fegyver és munició eladása engedélyekért is.

Teljesen rokkantak a fenti illeték egy-egy részét fizetik. Ugyancsak egy-egy részét fizetik a háboruban elhaltak családtagjai, ha rokkantságért élvezik.

Dijjegyzék 236. tét. Minden játékkártya vagy dominó után fizetendő 50 dinár.

Akiknél olyan kártyákat vagy dominókat találnak, amelyek után fenti illeték fizetve nem lett, a rendes illetéken kívül még annak ötszörösét tartoznak megfizetni büntetés fejében.

Kártya vagy dominógyárak létesítésére az engedélyt a pénzügyminiszter adja meg és ezen engedély után taksá fejében 5000 dinár fizetendő.

Konzuláris taksák.

Dijjegyzék 237. tét. Utlevél kiadása, meghosszabbítása vagy megújításaért fizetendő:

a) ha bezárolag 6 hónapra szól 10 dinár;

b) 6—12 hónapig 20 dinár;

c) minden további év után 20 dinár;

d) Amerikába vagy tengerentúli országokba való utlevélért 250 dinár.

Három évnél hosszabb időre utlevél ki nem adható. Utazási igazolványokra, melyek egy hónapnál hosszabb időre nem szólhatnak 5 dinár fizetendő.

Minden külföldi konzuli hatóság tartozik az alattvalóinkról pontos jegyzéket vezetni. A külföldön lakó alattvalóink a nyilvántartásba való felvételezés, ha a külföldre lépéstől számított 6 hónap alatt jelentkezik, csaladonként 3 dinárt fizetnek, tekintet nélkül a családtagok számára. Minden további kiigazításért, kibővítésért és változásért 50 para fizetendő.

Az alattvalóinknak, a postai küldemények kézbesítése iránt vezetett nyilvántartásba való felvételért 20 dinár.

Az 55 díjegyzék tétel 3. jegyzete itt is érvényes.

Dijjegyzék 238. tét. Utlevélvizumokért:

a) idegen állampolgároknak a viszonság elve szerint, vagy ahol az nincs, 10 dinár fizetendő;

b) saját állampolgárainknak 3 dinár.

Az a) alatti taksát a pénzügyminiszter a külügyminiszterrel egyetértőleg felemelheti vagy teljesen elengedheti.

Spektator.

(Folytatjuk).

FOLTMENTES, TISZTA

TÜKÖR

csak 9024
„ALBA“

tükörgyárban NOVISAD Kamenička ul. 15. szám.

Ha 1 fuvarlevélén 10 dinár többlet van 100 fuvarlevélén 1000 dinárt mentünk meg Önnek

ha fuvarleveleit felülvizsgálatra beküldi. Eddig már száz-ezreket fizettünk vissza. Újyeljünk a címre!

„TARIF“ D.D. SUBOTICA

Mindennemű férfi- és nőikalap át-
alakítás és vasalás a legújabb
divai szerint készül

SILD KALAPIPAR

Subotica, Csirke-piac. 9284

Pyram

carnaubadus, legelsőrendű
terpentinből készült cipő-
krém, a békebelinél is jobb
minőségben. — Gyártja:

„PYRAM“
VEGYÉSZETI GYÁR

Benes Testvérek és Társai

8528

Velika-Kikinda.

VÁROSI JODÓS
GYÓGYFÜRDŐ

NOVISAD

PENZIÓ RENDSZER

KITÜNŐ ELLÁTÁS ÉS SZOBÁK
ISZAPKEZELÉSEK, SÓSFÜRDŐK, HYDRO-
THERAPIA, RÖNTGEN-LABORATORIUM,
KVARCLÁMPA, DIATHERMA ÉS VILLAMOS
KEZELÉSEK. — ÁLLANDÓ FÜRDŐORVOS
NYITVA EGÉSZ ÉVBEN — TÉLIKURA

Az ideai karácsony szenzációja a
MORAVETZ ALBUM

80 oldalon 34 kiválóított művet tar-
talmaz. Mindenütt kapható. 8607

Foltmentes fehér
tükröket

fekete és kék árnyalat nélkül, garancia
mellett készít csakis

„VITRUM“ NOVISAD

Futoški put 84-a. — Üvegcsiszolás.
Képviselő Subotican: NAGY MIHÁLY üvegkereskedése

7803

Nagy karácsonyi okkazió Vukovics Gerő-nél Suboticán uridivat-
cikkekben.
„P. C. Habig Wien“-féle kalapok egyedüli elárusítóhelye. Fehérneműek, nyakkendők és Jäger-áruk dus választékban kaphatók

'HARANG'

mosószappan a legjobb!

Gyártja:

Első Novisadi Szappangyár

MALOMGÉPEK

Ganz hengerek,
Malomkövek,
Trieurók,
Seriegek,
Hevederek,

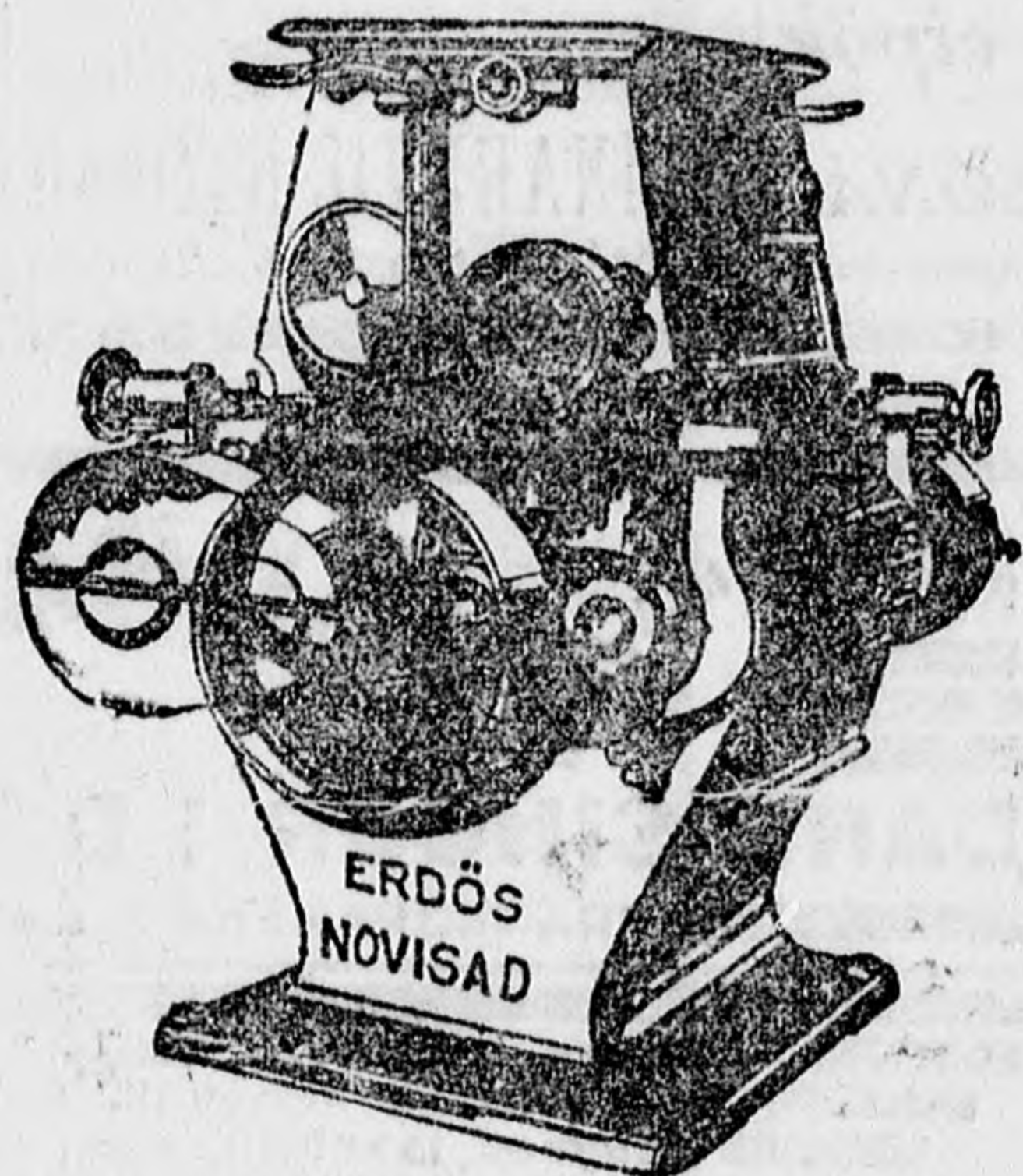
Svájci szitaselyem

Szivattyúk
Mezőgazdasági gépek

„Mannesmann“ művek
lerakata gáz, kazán
és furócsövekben.

SZERSZÁMGÉPEK

Esztergapadok,
Schaping,
Furógépek,
Famegmunkálók,
Kéziszerszámok

Szivógáz és
benzin motorok

Mindennemű technikai cikkek ipari üzemekhez

Erdős Henrik és Társa

Telefonszám: 335. **Novisad** Temerinska ulica 8.

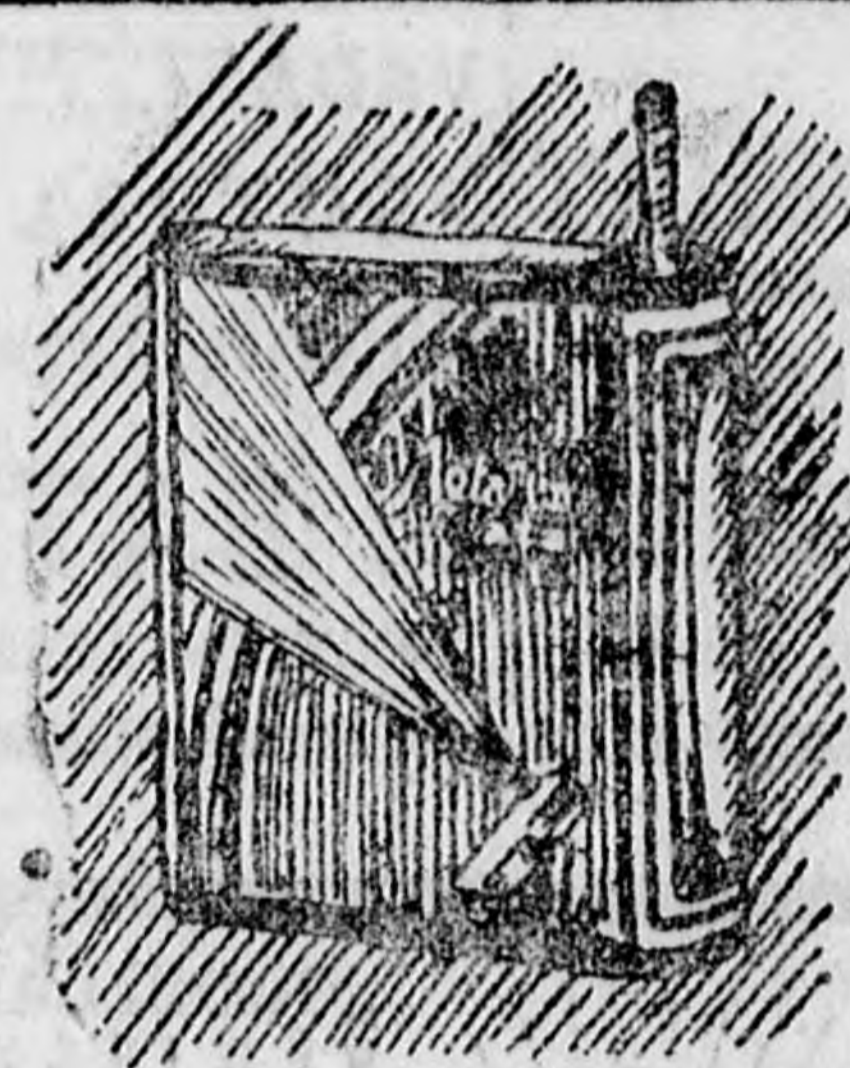
39 éves nőlen, izr. vallásu, magas, fess, ügyvéd barátom részére, kinnek vanati (Románia) nagy városban jólmenő ügyvédi irodája van, keresek

HÁZASSÁG

céljából, hozzáillő, csinos, művelt, izr. leányt, vagy fiatal özvegyet, megfelelő hozománnyal, Hozzá tartozók kimerítő leveleit „Szép jövő“ jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja. Legmesszebbmenő diszkrétio biztosítva. 000000000000000000009349

9349

METALLUM-ZSEBLAMPAELEM

frissen, állandóan gyáriárban kapható

Zwirschitz Károly
villamosági vállalat
Sombor
Párisi u. 10.
Telefon 250.

8833

BELLÁN MÁTYÁS rt., ČIB

mech. kendergyár és kötéláru ipartelep

Karácsonyra

viszonteladónak ajánli:

Gyermekhintákat puha és kemény fából, tornakészleteket, bevásárlási hálótáskákat, stb.

ELŐNYÖS BESZERZÉSI FORRÁS:

Fonási és tömitési célra alkalmas kender- géptisztító, kötéláruk, zsinegek- és zsinórokban, stb.

Távíratí cím: BELLAN, ČIB — Telefon szám: 3

„NOVOS“
NOVISAD.
FABRIČKA ULICA.

REDŐNY,
VAS, DRÓT
ÉS
PLÉH-ÁRU-
GYÁR

KÉRJEN
KÉPESARJEBYZÉKET.

A „NOVOS“ gyár főbb cikkei:

- 1. Redőny-osztály.** Faredőny ablaknak és üzlethelyiségeknek, faszalugater automatikus vászonredőny készülékek részére, detektívraécsok, napellenzők stb. és az ezen iparba vágó összes cikkek.
- 2. Vaskonstruáció- és vasáruosztály.** Masszív vasablakok, felülvilágító ablakok, felvonók teher- és személyszállításra, körlépcsők, lépcsőtartók, masszív vaságyak minden kivitelben, vasmatracok, vaskapuk és vasrácsok és az építkezésbe vágó összes vas- és tömegmunkák, kioszkok, vastaligák és ezen iparba vágó összes vas munkák és préselt vasárúk.
- 3. Drótáruosztály.** Összes drótfonatok, lyukbőség 3 m/m-től 120 m/m-ig, összes kerítés minták, famadracok, madracfonatok, lábtörölők, ipari célokat szolgáló drótszjak, munkásszekrények stb. és ezen iparba vágó összes cikkek.
- 4. Pléháruosztály.** Dobozok, skatulyák, pléhjátékszerek, pléh- és vaskályhák, fűrészporkályhák, takaréklámpák, sütők, bádognyújtók, vödörök, rezervoárok, és ezen iparba vágó összes cikkek.

Mélyen leszállított árák!

December hó 4-től dec. 16-ig.

P. C. HABIG, BORSALINO és PLESS

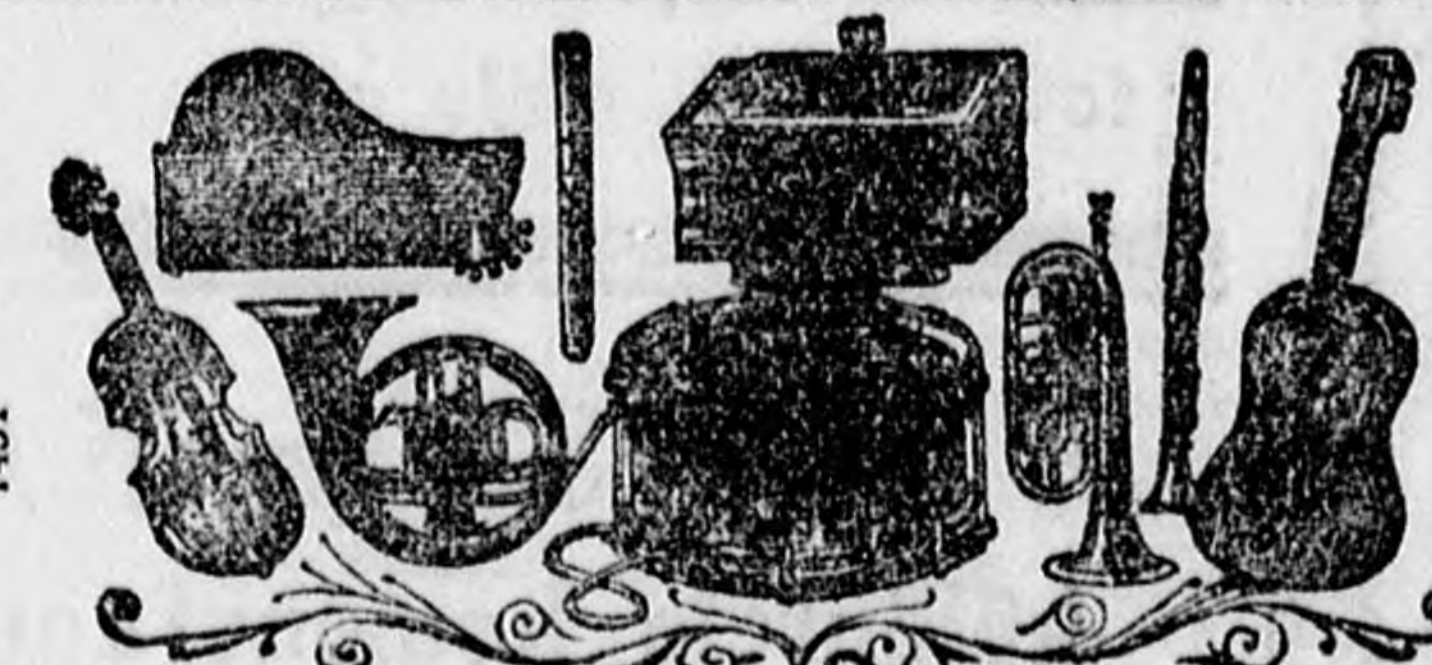
gyártmányu KALAPOK

minden színben és választékban kaphatók

250—275 dinárért.

BRAĆA LENER

Subotica, Aleksandrova ul. 5.

Uj zongorák megérkeztek. Angol és bécsi szerkezettel, remek hanggal. Wirth, Arztec, Produktiv, Stingl, Dür Lira, Laubergér gyártmányok kaphatók. Olcsóbban, mint bárhol. Részletfizetésre is.

KAIN HANGSZERÉSZ városi székház.

Mit vásárolhat olcsón karácsony előtt??

PUBLIK-REKLAM KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

<p>Ne törje a fejét, hogy mit vesz!</p> <p>Régi matrácából, paplanából diványából újat csinál</p> <p>Kis Torma János kárpitósmester (Csirke-piac)</p>	<p>Tűzifa Koksz Szén</p> <p>PÁLdrvara - PÁLfatelepe Subotica Antunovičeva ul. 13 Telefon broj 417</p>	<p>SMYRNA SZŐNYEGET!</p> <p>Bečkerekli gyártmány Egyedárusítója: Hoffmann Mihály özvegye Butoráruház - Aleksandrova ul.</p>	<p>DEL-KA CIPŐT!!</p> <p>Nagy választék uri, női és gyermekecipőkben</p> <p>JOSIP HEISLER ALEKSANDROVA UL. 5</p>	<p>Karácsonyt - Inget - Nyak- kendőt és mindennemű rövidáru cikket</p> <p>Kraus Bela i Drug Rudičeva ulica broj 2.</p>
<p>Mindennemű</p> <p>SZŐRMEMUNKÁT</p> <p>legolcsóbban készít</p> <p>Zsulyevits Tivadar Subotica, Sokolska ulica 15</p>	<p>VADÁSZ-fegyvereket -felszerelési cikkeket</p> <p>FOOTBALL-labdákat Különbféle sportcikkeket</p> <p>V. BATA SIN SUBOTICA, ALEKSANDROVA 7</p>	<p>Női konfekció Férfi és fiuruhák Strapa cipők</p> <p>EISLER IZSÓNÁL Barátok temploma során</p>	<p>SZŐRMÉT! KARÁCSONYRA</p> <p>Legszébb, legjobb kivitelben</p> <p>MLINAREVIĆ BOŽIDAR szűcsáruházában, Városháza</p>	<p>Bevásárlás után? hol találkozunk?</p> <p>PÉTERNÉL!</p> <p>vendéglős, Jelašičeva u. 3 (Kiskápolna mellett)</p>

"OROSZLÁN" VÉDJEGYŰ GÉPSZIJAK

GARANTÁLT MINŐSÉG!!
NAGY Gyári LERAKAT:

BÁRDOS és BRACHFELD
NOVISAD 12.

PAPIR ÉS IRÓSZER "JADRAN" PAPIR ÉS IRÓSZER

DANE SINGER I DRUG ZAGREB

FRANKOPANSKA 8. ÉS PRILAZ 31.

Papir és írószerek nagyban. Saját gyár-
mánu üzleti könyvek, noteszok, átiró-
könyvek, iskolaüzetek, számológöny-
vek, rajztömbök, koriandelek, ser-
pentin, regisztrátor és lerakó-
fascikulusok. Karácsonyi-
disz nagy választékban.

78

Prva

Osječka Tvornica za Preradu Drva d. d. Osijek
Első Osijek-i Fajegymunkáló Gyáripár R. T. Osijek

Telefon 58. — Sürgőnycim „Drvorad Osijek“

Gyárt mindennemű butorokat
a legolcsóbbtól a legdrágább kivitelig. Iroda-
berendezések, amerikai íróasztalok és redő-
nyös szekrények, továbbá különféle eszközök
asztalosok és pintérek részére.

SÖRÖSHORDÓK

valamint hordók raktározáshoz és szállításhoz,
kádak a legprimább szlavonai tölgyfából,
továbbá különféle zsiros és olajshordók.

VESZ és ELAD
különbféle keményfaanyagokat.

4181

FRIEDRICH & HAAGA
GÉPGYÁR — WIEN

Kolbász- és szalámigépek
és azok alkatrészei
ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR
Zagreb, Račkoga ulica 7a. 8480

„PHÖNIX“ ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG
S. H. S. KIRÁLYSÁGBELI IGAZGATÓSÁG

Kralja Petra ulica 18. BEOGRAD Kneza Lezara ul. br. 1.
Távíratcim: LEFENIKS. — Telefonszám: 32-45.

Átvette a következő életbiztosító társaságok tárcájában levő biztosítá-
sokat: Gvardian New-York, Star London, Alliance, Atlas, Bécsi Jubileumi
Biztosító Társaság, Gizella, Janus, Universale, Bécsi Nivatalnok Biztosító, a
Budapesti Első Katonai Szolgálat Esztére Biztosító Társaság, amelyek ne-
vezett biztosító társaságokkal jelenlegi S. H. S. Királyságbeli állampolgárok
köztök és kötelezte magát, hogy koronákban kötött biztosított összegeket
a biztosítás lejártakor 1:4 aránban diu rokban kifizeti.

Felhívtnak azok, akik a fentnevezett társaságok valamelyikénél biztosítást
kötöttek, hogy kötvényeiket átirás végett szíveskedjenek beküldeni vagy
a Phönix Életbiztosító Társasághoz Beogradba vagy a társaság fiókjainak
Zagreb jurisiceva ul. 5. vagy Ljubljana Cankarjevo Nabrežje 1. szám vagy
Sarajevo Ferhadija 14. sz. alá.

A „Phönix“ életbiztosító társaság legelőnyösebb feltételek mellett felvesz
mindennemű életbiztosítást orvosi vizsgálat alapján vagy anélkül is,
balesetbiztosításokat és szavatossági biztosításokat.

A társaság kötvényei a Hadügyminisztériumnál házassági óvadékként
elhelyezhetők.

A társaság Európa minden államában képviselőket tart fenn,
Keres szorgalmas és megbízható helyi képviselőket.

6433

RITKA ALKALOM!

December 15-diki leltár előtt egy hónapig az összes rak-
táron levő térfiszöveteket és bélésárukat jóval a napi-
áron alul kaphatják viszontelárusítók és szabók

PRESSBURGER SÁNDOR térfiszövet- és bélésáru gyári-
raktár Subotica, Trg Sloboda.

DRALLE-féle

ILLUSION

világító torony alakban.

Virágcseppek
alkohol nélkül
csodálatos
természetes
illattal.

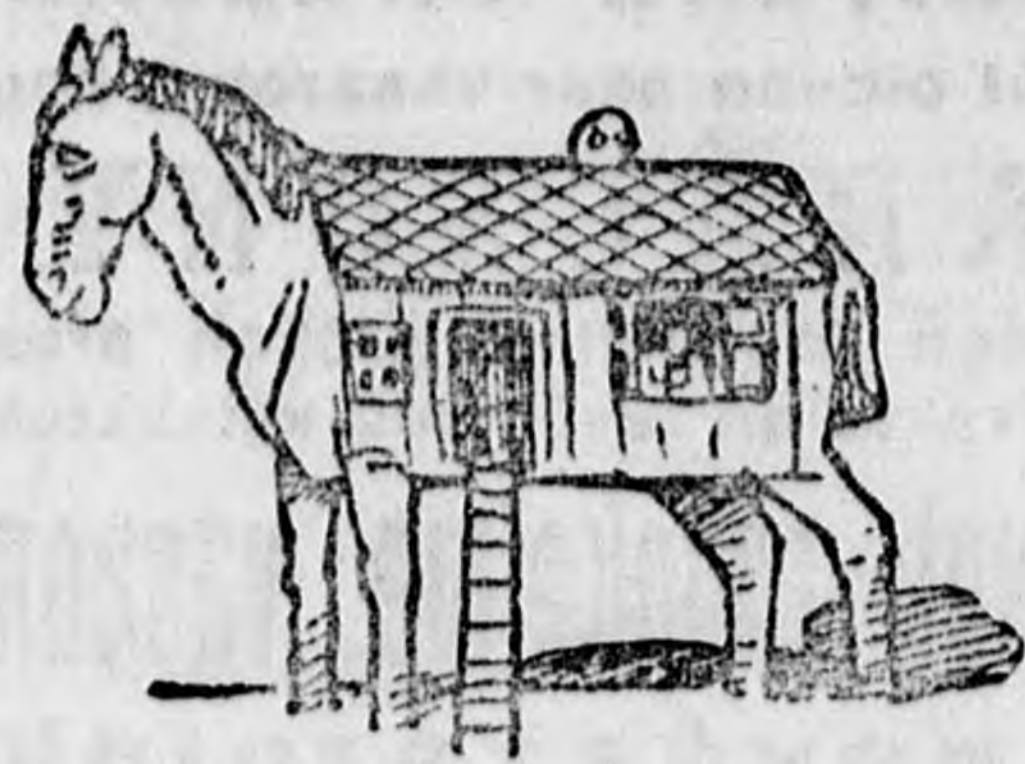
Egy csöpp elég

gyöngyvirág, ibolya, rózsza, orgona, heliotrop,
poppy (tropikus mák) stb.

Főlerakat viszontelárúsítók részére:

ISIS D. D. Georg Dralle osztály Zagreb,
Palmotičeva ulica 66. 7935

Rejtvény.

A múlt vasárnapi számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése:

„Kalimász“.

Helyesen fejtették meg 96-an. Könyvjutalmat nyertek:
1. Tolmácsi Géza és István Senta, 2. Mikić Böske Titel,
3. Matyasovits J. Béla Subotica, 4. Czeglédi Teruska Subotica,
5. Molnár Lajos Veprovác, 6. Müller Adolfné Novisad,
7. Kálmán Imre Subotica, 8. Heeskö Janka Vel. Kikinda,
9. Fischl Pál Subotica, 10. Engler Károlyné Subotica (Agina ul. 11).

BRAĆA KUNETZ
SUBOTICA, Glavni trg 4.

ÜVEG
PORCELLÁN
és EREDETI FESTMÉNYEK

raktárát tekintse meg
vétélkötelezettség nélkül.

Legújabb rendszerű bécsi GÉG gyártmányu
amerikai

rolós írósztalok

lerakata.

Modern BUTOROK egyszerű és legfinomabb
kivitelben. „Mundus“ gyártmányu hajlított
székek legjutányosabban beszerezhetők

ÉDER és ERDÉLYI
műbutorasztalok butorraktárában SUBOTICÁN

Zsákok jutából, lenből és kenderből.

Szalmazsákok viszontelárúsítóknak gyári
árban. — Lisztes-, só-, szilva-, komlós-
zsákok. — Jutahessianok minden
minőségben. — Használt zsákok.

Kocsi- és vagonakaró ponyvák
minden mérethben, rendelésre
azonnal elkészítetnek. Zsine-
gek minden vastagságban
és minőségben. Kötél-
árak és halászati
cikkék. — Takarók
legjutányosabban
be szerezhetők:

AVRAM SCHIFF
zsák-, zsineg- és ponyvanagykereskedő
zsák- és ponyvakölcsönzőnél

Központ: Novisad Fiók: Beograd
Futoški put 4 Kralj. Marka 7
Telefon 402 FIÓKOK: Telef. 29-25
Sürgőnycim: Zagreb, Wien, Budapest. Sürgőnycim: KANAPIA
JUTEŠIF — Kérjen árajánlatot! —

FAKERESKEDŐK RÉSZÉRE
OLCSÓ BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS A
KOVINI BANK R. T.
faosztálya Kovin (Banat)
Fűrész-, építőfaanyag úgy kemény mint puhafában, gömbfa,
széleszka mindenkor raktáron.
Kivánatra minden méret vágatik.
Eladás engros és detailban.

OLCSÓ

PRIMA

PETROLEUM

Olajgyárnál Veliki-Bečkerek

Eredeti perzsaszőnyegek

néhány gyönyörű példány
olcsó áron eladó.

Legalkalmasabb és legértékesebb
karácsonyi ajándék

Megtekinthető

Weitzenfeld és Társa cégnél
Subotica, Városi-bérpalota.

ALMA CITROM 9308
NARANCS
FÜGE
SZILVA

állandóan kapható

HEMLER JAKAB NOVISAD
Futoški put 34.

MIDER CÉRNA
mindennemű harisnya, kötött- és gyapjúárú
KAPHATÓ

ALBERT POLLÁK
nagykereskedése Zagreb, Gajeva ulica 1.
(az udvarban)

NAGY RAKTÁR
plüssök, mokettek, butorszövetek, afrik
lőszőr, rugók, ágybetétgrádlík, roletták,
jutta, vászon, szögek és minden egyéb,
kárpitokellékek legolcsóbb áron.
I. Omerzo i Drug, Zagreb
Petrińska ul. 3., az udvarban. Tel. 21-83.
7907

OLCSÓ KARÁCSONYI VÁSÁR
130 széles tiszta gyapjuszövet — — Din. 75.—
140 széles finom kamgavn — — — Din. 100.—
140 széles tiszta gyapju velour — — — Din. 150.—
Színes kreppdechinek — — — — Din. 160.—
és az összes raktáron lévő cikkek leszállított árban
kaphatók. — CSAK KARÁCSONYIGI
SÁR SÁNDORNÉ
divatruházában SUBOTICA (Városház)

Hofherr Schrantz és Clayton Shuttleworth
Mezőgazdasági gépek

Socony amerikai olaj

Dieselmotorok Nyersolajmotorok

Malomberendezések

I-a gépszijjak, ponyvák

Technikai cikkek

BRAUN MARCEL

cégnél Vel.-Bečkerek Telefon 106

Szebb, értékesebb, praktikusabb
karácsonyi és újévi ajándékot

vehet-e, mint egy

KAISER, NEUMANN, VESTA

Central Bobbin vagy bármilyen rendszerű elis-
merlen legjobb, elsőrendű német VASRŐGÉPET?

Kapható legolcsóbb gyári áron

EM. FISCHER ZAGREB

Jurišićeva ulica 6. vezérképviselőtől, de a legtöbb bácska
varrógépkereskedőnél is, aki súlyt helyez arra, hogy vevőjét
valóban a legjobb minőségű áruval lássa el. Nagy választék
mindenféle varrógépalkattal szb n. Seidl és Naumann „Germá-
nia“, Puch és egyéb kiváló német kerékpárokból

Nem szorul reklámra, de kipróbáltan legjobb
pneumatik a „GOTHANIA“ — Footballabdák és
footballkellékek nagy raktára.
NAGYBAN ÉS KICSINYBEN!

KELETEUROPAI KERESKEDELMI

R. T.

EAST-EUROPEAN TRADING COMPANY

Ltd.

BEOGRAD, KRALJA PETRA UL. 52-54.

Távirateim: EASTRAD
TELEFONSZÁM: 32-73.

Angol textilárak gyári raktára.

CSAK NAGYBAN

9311

BÜKKHASÁB

vagontételben

I-a KÁLYHASZÉN

10 q felüli mennyiségben házhoz szállítunk.
Továbbá igen OLCSÓN APRITOTT FA 10 q felüli
mennyiségben míg a készlet tart „IGNIS” tüzelő-
anyag kereskedése Subotica, Agina ulica 13. szám.

9482

Felhivunk mindenkit!

aki olcsón akar vásárolni, hogy

KARÁCSONYIG

teljesen lezártított árokon árusítjuk
a raktáron levő, dus választéku

szövet, ruhakelme, vászon és kanavászárúinkat

140 cm. sz. tiszta gyapju ruha és kelme szövetek
Din. 125.—

110 cm. sz. selyempopelinek — — Din. 100.—

100 cm. sz. tiszta gyapju cheviotok minden
szinben Din. 100.—

140 cm. sz. tiszta gyapju férfiszövetek Din. 175

140 cm. sz. alj- és kosztümakelmék Din. 55.—

120 cm. cérna grenadinok sima és mintás
Din. 45.—

80 cm. sz. kartonok és földelének Din. 20.—
ezenkívül!

nagy maradék vásár

hallatlan olcsó árakon, vásznak, balisz-
tok, chiffonok és különféle szövetekből

LÖWY TESTVÉREK

DIVATARUHÁZÁBAN

SUBOTICA, FÖTÉR.

9442

Palma

A minőségre ügyeljen és
ne az árra,

ha gummisarkot vásárol!

Kérje cipészétől kifejezetten a valódi
„Palma” kaucsuk sarkot és kaucsuk talpat
s utasítson vissza olcsóbb utánzatot!

FAKERESKEDŐK

VÁSÁROLJANAK faragott és fűre-
szelt fát: gerendát, I-a fihtadszkat,
lécet, stafit minden mérethben to-
vábbá mindennemű keményfát

BRAČA MILETIĆ, ZAGREB

Hlica 199. — Fiók: CELJE. — Tejásládagyár.

Dieselmotor javítást vállal

a Budapesti Fegyver és
Gépgyár R. T. Diesel oza-
tályának volt fűszerelője

Sugár Gyula

Budapest
V., Zrínyi-utca 16. sz.

Eladunk azonnali szállításra
apatini telepünkről:

pilisvörösvári
gránit törmelék.

I-a fichte és tanne
fagyapotot,

fűz-, nyár- és jegenye
deszkat és rönköket. Fenyő
telefon- és villamos
oszlopokat.

Kiss Pál és Tsai

Sombor 9075

NATALIA CREM

NATALIA SZAPPAN

NATALIA PUDER

BIBIANA kézfínomító

legjobb szépítő szerek a
világon

Készítője

Joanovics Sima

gyógyszerész és illatszerész

Debeljača. 623

NAGYBAN!

KICSINYBEN!

„Okno” Első Jugoszláv-Csehszlovák Szénermelő és Kereskedelmi R. T.

I-a felsősziléziai (porosz Max) és osztrau-karvini kőszenek és
koksok. Elsőrendű belföldi barnaszének. Angol kőszenek.
Kovácsszének. Brikett. Legolcsóbb napi árak.

KÖZPONTI IRODA: BEOGRAD, VASINA 8. I.

SZÉNTELEP: CARINSKA UL. 31. TELEFON 2982.

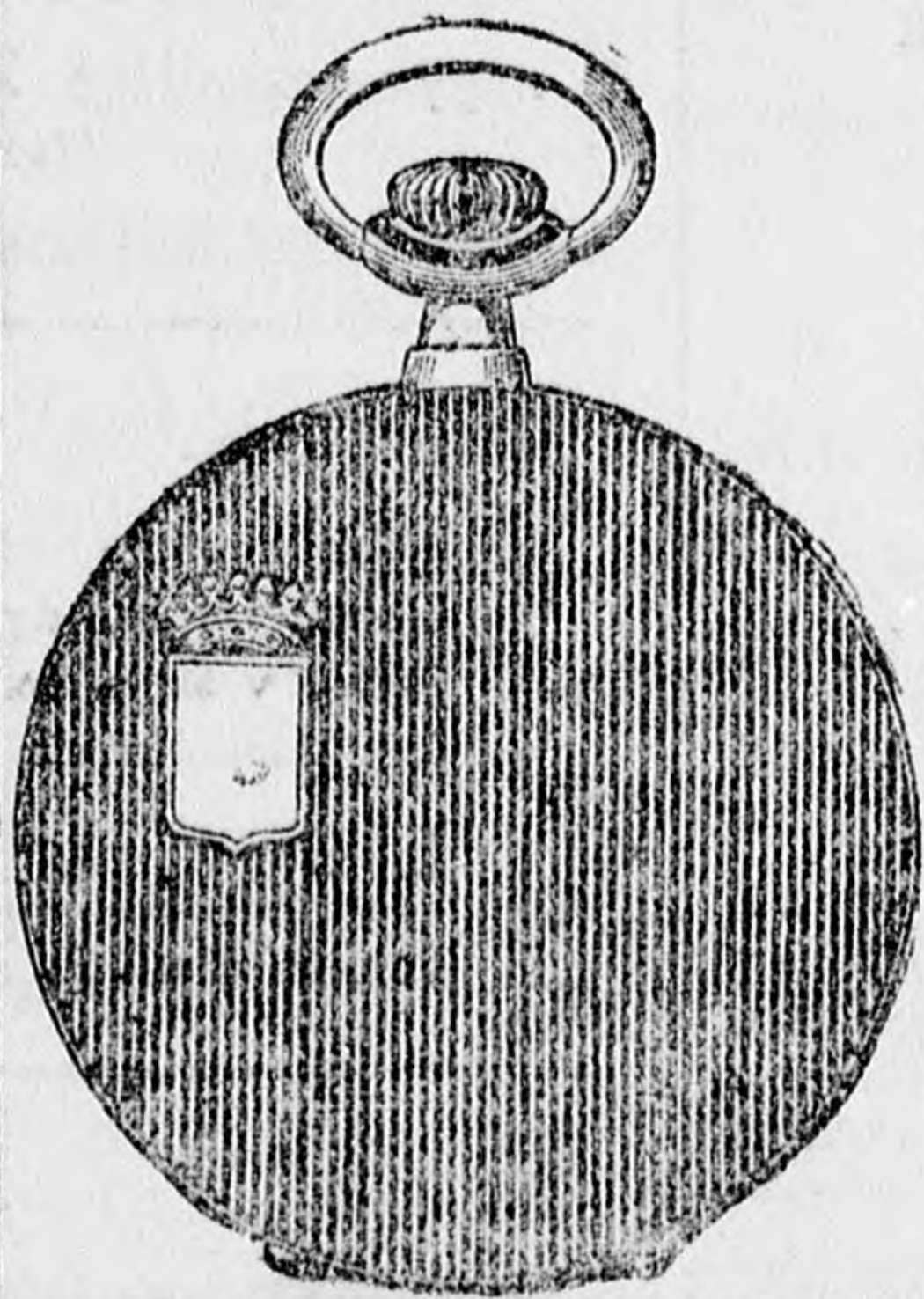
Zsákban macskát senki sem hajlandó venni,

ellenben aki a „Seidling” cég diszes árjegyzékét átnézi, az a
karácsonyi ajándékait

eredeti képek után rendelheti meg és teljesen nyugodt lehet
afelől, hogy a kívánt tárgyat veszi kézhez. *Órákat, arany és
ezüst árukat, evőeszközöket, kina-ezüst tárgyakat és szem-
üvegeket* meglepő olcsó árban talál az én sok száz képpel
ellátott diszes árjegyzékemben és mindenki megleli benne a
magának legjobban megfelelő tárgyat. Hogy ez tényleg így
van, arról a legjobban akkor győződhet meg mindenki, ha
pontos lakáscímének közlésével 2 dinár értékű levélbélyeget
küld címemre, amelynek ellenében a diszes árjegyzékemet
azonnal megküldöm. A naponként tekintélyes számban érkező
köszönőlevelek szolgáltatják a legjobb bizonyítékát annak,
hogy az áruim teljesen kifogástalan, kiváló, valamint a leg-
jobb minőségűek. Forduljon tehát ezennel teljes bizalommal

Seidling Pál Novisad,

órász, ékszerész és optikus céghez, Kralj Petra-ulica 28. szám.

NŐI és FÉRFI

ALSÓRUHÁK

FEHÉRNE MŰ

KELLÉKEK

KÉSZÍTÉSE

CSILLAG

fehérnemű varroda.
Paja Kujundžić ulica 3.

Ha jó és olcsó

KARPITOS

munkát akar, forduljon

Nagy Gyula kárpitoshoz

Sokolika utcában, aki a leg-
szébb kárpitos munkát, javi-
tásokat és paplanokat készíti

Eladó egy antik gyöngyház-
betétes szalon garni-
tura, — továbbá gyönyörű új
chédli, moket divány, székek
és egy használt bőr klubgar-
nitura. 0000000000000000 8974

Társulnék

rentabilis üzletbe

vagy vállalatba

75.000 dinár

effektív tőkével,

esetleg tisztviselői

állást vállalnék s

ugyanoda megfe-
lelő garancia mel-
lett tőkém kö-
csön adnám. 9402

Cim a kiadóban.

Ha karácsonyra

ajándékot akar

venni, forduljon

bizalommal

8836

KESZLER DEZSŐ

órász, ékszerész és vésnök, Mr. Aleksandra ul. (Fő-u.) 4

ahol a legnagyobb választékban és

legolcsóbban vásárolhat briliáns

ékszereket, arany és ezüst árut,

zseb- és falórákat, valódi és kina-
ezüst dísz tárgyakat, evőeszközöket.

Saját ékszerkészítő és javító műhely. — Sombor — Aranyat és briliánsot a napi áron felül veszek

Boldog 8831
KARÁCSONYI ÜNNEPE
 lesz, ha
FÜSZER- és CSEMEGEÁRUKAT
 valamint
KARÁCSONYIAJÁNDÉKOKAT
SÁGINÁL vásárol! SUBOTICA (Huspiac)

Alapítva 1892.
 Hatóságilag bejegyzett kereskedelmi és ipari információiroda.
VIKTOR SELINGER & FIA
 Zagreb, Ilica 25/II. Telefon 16-43.
 T. viratcím REGULES.
 Gyors és megbízható felvilágosítások SHS. és az utódállamokbeli cégekről. — Mérsékelt díjazás. — Legprim bb referenciák. 6208

Éjjeli üzlet házzal itimeréssel, 50 éve fennáll, 6 szobával, szalonnal, butorozva, maganlakással, Elk-zongorával készpénzfizetés ellenében 500.000 dinárért azonnal eladó. HEINL Madjarska ulica 9. szám Varaždin vag. I. Kramer özvegye Osijek, Kapucinski u. ica 10. — 9424

6 HP.

jókarban levő, Langen és Wolf gyártmányu, stabil benzinmotor, benzintartány és szivattyu eladó.
 Megtekinthető Prometno d. d. Pančevo.

AUTÓ

Gref-Stift 38 HP. 6 üléses teljesen jó állapotban jutányosan eladó.
 Cim: „KULTURA“ hirdetőben Novisad, Kr. Aleksander u. 20. Telefon 533. 9381

VILLANYSZERELŐK KERESTETNEK
SENTAI VILLANYTELEP

RENGETEG PÉNZT TAKARIT MEG!!

Ha karácsonyi dísz- és karácsonyi ajándékszükségletét: Képek, könyvek, mesék, könyvek, ifjúsági iratok és regények, magyar, szerb, horvát, német, angol és francia nyelven őrési választékban. Karácsonyi albumok: Bárd, Rózsavölgyi, Moravetz. — Hegedű és zongora iskolák. Legújabb tánc és slágerek állandó raktára. Levélpapírok, emlétkönyvek, levelezőlap-albumok, íróasztal felszerelések a legmodernebb kivitelben. Karácsonyi díszek, dícoronázó, boa, schmil, színes gömbök, spiccek és csillagszórók a legzebb kivitelben és a legjutányosabb árban.
VISZONTELADÓKNAK NAGY ÁRKEDVEZMÉNY!

JEDINSTVO könyv- és papírkereskedés **SUBOTICA**
 TEKINTSE MEG KARÁCSONYI KIRAKATUNKAT!

Karácsonyfavásár megújult e hét folyamán
Trossmajerova ulica 14.
 Huspiac (Macsković-féle kert.)

Rum és Likör
 essenciák (Schimmel, Fantl és Pick gyártmányok) legolcsóbban
Landauer (Lackner) drogéria
 Subotica 7310

ÜGYES RÖVIDÁRU SEGÉD

lehetőleg azonnali belépésre kerestetik. Ajánlatok referenciák- és fizetési igény megjelölésével — Hegedűs Oszkár nagykereskedő céghez Sombor küldendők. Német nyelvismeret megkívánatik, szerbül beszélők előnyben részesülnek. 9312

VILÁGCÉG KERES 9309
 jólmenő iparcikkhez Sombor, Subotica, Veliki-Bečkerek és Vršac környékére
ÜGYES KÉPVISELŐT (UTAZÓT)
 Nagy kereseti lehetőség, életpálya. Pályázók, akik az államnyelven kívül még németül és magyarul is beszélnek, előnyben részesülnek. — Részletes ajánlatok „M. A. 1892.“ jellegre „REKLAM“ hirdető irodába Novi-Sad, Jevrejska ul. 6 hűdendők.

OLCSÓ TŰZIFA
 vegyes, gyertyán-, bükk-, szil- és akácfa
150 korona 9426
 aprítva, házhoz szállítva, — amíg a készlet tart.
Birkaš i Drug Subotica
 Save Tekeli ul. (Halaški put) Telefon 5-24 és 88.

A.E.G. Mozigépek
 legújabb szerkezetűek, felülmulhatatlanok. — Kérjen ajánlatot a vezérképviselőtől:
Orient Film D. D. Subotica
 Kis motorok és elsőrangú slagerfilmek raktára.

FOTO SALON SUBOTICA
LEGSZEBBEN LEGOLCSÓBBAN
KÉSZIT FÉNYKÉPEKET

Száraz tűzifa
 hazhoz szállítva legolcsóbban beszerezhető
Löwinger
 fakeskedésben
 Save Tekelije 23.
 (vált Halasi ut)
 Telefon 876.

Vas- és fémöntvényeket
 gyárt, nikkelez és galvanizál: 9333
KRAUSZ
 VELIKI-BECKKEREK, a törvényszéki palota mellett. TELEFON SZÁM 329.

NARANCS CITROM, MARONI, FÜGE
 és mindenféle déligyümölcs legolcsóbban
Weisz József
 déligyümölcs nagykereskedőnél Subotica, Kudićeva u. 1. szám.
 Közvetlen behozatal Cattaróból. 9351

Gyenge férfiak-
 nak 10 dinár beküldése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szencziós találmányomat ismertető könyvemet. — Cim „Patent 608“
 Cluj (Kolozsvár)
 I.sz. postafiókbéret. 9022

FORMAN-UATTA
 legjobb nátha elleni szer. Kapható minden gyógyszerárterületen és gyógyszerkereskedésben. Főlerakat Jugoszlávia részére: „FARMAGENCIJA“ NOVI-SAD 9333

„REKORD“
 cipőüzem Subotica Nagytemplom mögött.
 Új cipőket és javításokat legolcsóbban 24 óra alatt készít. Elsőrangú munka. Pontos kiszolgálás. Tanuló fiúk és leányok felvételnek

PIUKOVICS JÓZSEF KÖZPONTI IRODÁJA
 Subotica, Jelašićeva ulica 4. (Kiskápolnával szemben)
 Kelebiai fajborok literenként Din. 5.—
 Saját főzésű PÁLINKÁK eladása nagyban és kicsinyben!

Legalkalmasabb karácsonyi és ujévi ajándék!!

Valódi, régi márkás porcellánok (Altwien, Löchst, Frankenthal, Meissen), csiszolt, színes régi poharak, elefántsontra festett, szignált miniatúrák, elefántsontra faragású dolgok, reliefek, antik órák, antik butorok, (sekretere, vitrine, biedermeier grniturek, fotelek, székek nagy választéka.

PALLAS RÉGISÉGKERESKEDÉS
 SUBOTICA, KUJUNDSIĆEVA U. 4
 9495

Osječka Ijevaonica željeza i tvornica strojeva d. d. 4187
Osijeki vasöntöde és gépgyár r. t.

Táviratcím: OLT. OSIJEK Telefon szám 63.

Vasöntöde Gépműhely Csavargyár
Szivógáztelepek 10-100 HP Faáru gyár

Mindennemü gazdasági gépek

Kérjen árajánlatot

ALAPITVA 1834.

Braća Frank

ZAGREB, SAJMIŠTE TRG. N. 2.

kézműárunagykereskedés

Josef Wagner junior Mährisch-Rotwasser (Crvena-Voda)
 színes gyapjuárak gyára és

Fröhlich & Winterberg, Rumburg

pokróc-, asztalterítő- függöny- és butorszövetek gyára
 vezérképviselője és ierakata

Telefon: 22-70.

A. Mamučić, könyvkereskedő Subotica

KARÁCSONYI KÖNYVOKASSIÓJA.

I. A-csoport (10 kötet): 12 komplet

1. Tersanszky: Kisértetek. Ifjuság
2. Ignotus: Novelláiból
3. Benda Jenő: Circe
4. Szomoró: Az élet arca
5. Glyn E.: Érdeklázasság
6. Virágh: A borzasztó nagy ur
7. Torday E.: Bolyongások Afrikában
8. Marcel Prévost: Don Juan öngyáságák
9. Fehér Krisztin: A holdogság ára
10. Goethe: Maximák és reflexiók
(A 10 kötet ára 150 dinár.)

I. B-csoport (10 kötet): 10 komplet

1. Sienkiewicz: Quo Vadis I.
2. — Quo Vadis II.
3. Ferenczi Sári: A hegyen át
4. Ujhelyi N.: A nők ura
5. Kürthy Gy.: Az ős
6. Bónyi A.: Élet a halálban
7. Angol: Elbeszélők
8. Francia: Elbeszélők
9. Német: Elbeszélők
10. Orosz: Elbeszélők
(A 10 kötet ára 175 dinár.)

II. A-csoport (10 kötet): 12 komplet példány

1. Világirodalom anekdotáinak
2. Ifj. Bókay J.: Mi férfiak
3. Bónyi Adorján: Élet a halálban
4. Ujhelyi N.: A nők ura
5. — Hogyan gadagodtam meg én
6. Michaelis: A bíró
7. Maeterlinck: Az életnek kettős kertje
8. Forró Pál: Az erkölcstelen Omár
9. D'aruvilly: A karmazsin-függöny
10. Virág L.: A borzasztó nagy ur
(A 10 kötet ára 155 dinár.)

II. B-csoport (10 kötet): 9 komplet példány

1. Móricz Zs.: Karak szultán
2. Bartha: Az élet arca
3. Tóth A.: Lonka gályán
4. Ferenczi S.: A hegyen át
5. Ujhelyi N.: A nők ura
6. Bónyi A.: Élet a halálban
7. Angol: Elbeszélők
8. Francia: Elbeszélők
9. Német: Elbeszélők
10. Orosz: Elbeszélők
(A 10 kötet ára 125 dinár.)

Ezenkívül kaphatók az összes szépirodalmi, ifjúsági és tudományos könyvek mélyen leszállított áron.

Zeneművek nagy raktára!

III. csoport

Ezeregyéjszaka könyve, 24 füzet, illusztrációkkal: a komplet mű (csak felnőttek részére) ára 180 dinár

IV. A-csoport

Courth Mahler- és Heimburg-csoport (10 kötetes.) 20 komplet csoport

1. Courth Mahler: Végrendelet
2. — Rang és szerelem
3. — A csókonszerzett férfi
4. — A hűtlen asszony
5. — Isten veled, drágám
6. — Napsugár kisasszony
7. — Felszabadult élet
8. Heimburg: Sabina kérői
9. — Mihaszna kisasszony
10. — Tollen Lóri
(A 10 kötet ára 125 dinár.)

IV. B-csoport: 10 komplet példány

1. Heimburg: Sabina kérői
2. — Mihaszna kisasszony
3. — Danzki Dr és felesége
4. — Tollen Lóri
5. — Béke legyen a földön
6. Courth Mahler: A Végrendelet
7. — Felszabadult élet
8. — Napsugár kisasszony
9. — Sörensen Frida
10. — Testvérek
(A 10 kötet ára 125 dinár.)

V. A) 5-ös csoport (5 kötet): 20 komplet példány

1. Courth Mahler: Napsugár kisasszony
2. — Végrendelet
3. Felszabadult élet
4. Heimburg: Szabina kérői
5. — Mihaszna kisasszony
(5 kötet ára 60 dinár.)

V. B-csoport (5 kötet): 8 komplet példány

1. Heimburg: Mihaszna kisasszony
2. — A vidám Regina asszony
3. — Süt a nap
4. — Szívek utja
5. Courth Mahler: Napsugár kisasszony
(Az 5 kötet ára 55 dinár.)

Megrendelések sorrendben lesznek elintézve. — Szállítás utánvétellel történik.

**HUZALOK
ZSINÓROK — KÁ-
BELEK — Az ÖSSZES
SZERELÉSI ANYAGOK
IZZÓLÁMPÁK — VILAMOS
FŰTŐTESTEK — FŐZŐKÉSZÜLÉKEK
VASALÓK — CSILLÁROK — VENTILLÁTOROK**

Kralja Aleksandra 17

Kralja Aleksandra 17

NOVISAD RELAIS NOVISAD

ELEKTROMOSSÁGI GYÁR RÉSZV.-TÁRSASÁG

**KOMPLETT CSENGŐ- és TELEFONKÉSZÜLÉKEK
ZSEBLÁMPÁK — ÁRAMMÉRŐK — MŰSZE-
REK — VILAMOS TELEPEK TERVE-
ZÉSE, ÉPÍTÉSE — MOTOROK
ÉS DINAMOK — SZÉN-
KEFÉK — STB.**

Hrvatska Eskomptna Banka Zagreb XIII. kibocsájtású részvényjegyzési felhívása:

A Horvát Leszámitolóbank részvényeseinek 1923. december 6-án megtartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta az intézet eddigi 100.000.000 dinár alaptőkéjének 200.000.000 dinárra való felemelését, mely határozat az ipar- és kereskedelemügyi miniszterium folyó hó 8-án VI. 5636. sz. alatt jóváhagyta.

Fenti határozat alapján az 1923. december 12-én megtartott igazgatósági ülés elhatározta, hogy egyelőre a 100.000.000 dinár alaptőke 140.000.000 dinárra való felemelését viszi keresztül még pedig 400.000 darab új 100 dinár n. é. részvény kibocsájtásával, mely részvények az 1924. üzletévi osztalékban részesülnek.

A Jegyzési feltételek a következők:

I.

Az eddigi részvényeseknek 25.000.000 dinár névértékű részvény ajánlatik fel a következőképpen:

1. Minden régi négy részvény előmutatása mellett egy új XVIII. kibocsájtású részvény jegyezhető Din. 132.50 összeg lefizetése mellett. Az egyes részvények nem lesznek figyelembe véve.
2. A részvényesek elővételi jogukat bejelenthetik és régi részvényeiket lebélyegzés végett bemutatathatják folyó évi december 15.-től december 29.-ig bezárólag, a hivatalos órák alatt az alábbi helyeken:

a Horvát Leszámitolóbank pénztáránál Zagrebban,
a Horvát Leszámitolóbank fiókjainál: Osijek, Petrinja, Vinkovci, Dubrovnik, Šušak,
a Prva Pučka Dalmatinska Bankánál, Split,
a Leszámitoló- és Népbank r. t.-nál, Subotica,
az Anglo-Austrian Bank Limited London 24-28 Lombard Street E. C. 3.,
az Anglo-Austrian Bank Ltd. Niederlassung, Wien Strauchgasse 1.,
az Anglo-Čechoslovákische Banknál, Prag,
a Zentraleuropäische Länderbank Niederlassung Wien I. Hohenstaufengasse,
a Bankkommanditgesellschaft Franz Pollak Wien I. Johannesgasse 3..

3. Azon részvényesek, kik elővételi jogukat érvényesíteni kívánják, tartoznak a bejelentéssel egyidejűleg legkésőbb december 29.-ig befizetni részvényenként Din. 132.50 összeget. Az a részvényes, aki ezen határidőig igényét nem jelenti be és a befizetést nem eszközli, elveszti elővételi jogát.

4. Azon részvények, melyekre az elővételi jog gyakorolva lett fel lesznek bélyegezve „Pravo na dionice XVIII. emisije 1923. izvršeno“ bélyegzővel és a részvényeseknek a jegyzési nyugtával együtt lesznek visszaszolgáltatva.

5. Az új részvények a jegyzési nyugta átadása ellenében későbbben lesznek kiszolgáltatva.

6. A névérték és kibocsájtási árfolyam közötti különbözet a kibocsájtási költségek levonásával a bank tartalékalapja javára lesz fordítva.

7. Az új részvényesek a részvényeseket megillető összes jogokban és az osztalékban 1924. január 1.-től kezdve részesülnek.
8. Ezen kibocsájtás keresztülvitelét szindikátus biztosítja.

II.

A 15.000.000 dinár névértékben fennmaradó további részvényeket fixre átvette az Anglo Austrian Bank Limited londoni intézet több évi kötelezettséggel.

A Horvát Leszámitolóbank Igazgatósága.

SLAVEN D. D.

ZAGREB ILICA 52.

**KÖNYVKERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA
PAPÍR- és
IRÓSZER-
NAGYKERESKEDÉS.**

Ajánlja a t. ügyvéd uraknak, községi-, állami- és magán-hivataloknak rendkívül nagy raktárát: mindennemű írószerszám, irógépszállag, karbon- és indigópapír, schapirográf-készülékek és henger-ek, fogalmi-, irodalmi- és gépirópapír, itatók, regisztrátorok, tűmbök és fascikulások. Vállal mindennemű nyomdai munkát legolcsóbb árakon

KARÁCSONYI VÁSÁR

LEGSZEBB AJÁNDÉKTÁRGYAK: Női redikülök, a legmodernebb kivitelben, szivar- és cigarettatárcák, manikürkészletek és neszsairek, a legfinomabb és legszebb kivitelben, mindennemű bőröndök és sportcikkek a legjutányosabban

DIETRICH FRIGYES

bőrönd- és és diszmitárkereskedésében Novi Sad Kr. Petra ulica 30. szerezhető be. Kocsikázó és lovagló felszerelések. Saját készítményű áruk.

Ne mulassza el a karácsonyi vásár alkalmával kirakataimat megtekinteni!

TEMPLOMHARANGOK MEGÉRKEZTEK

METALLUM dioničarsko društvo ZAGREB